

KARYS

Kaina 30 ct.

32 Nr.

Politikos apžvalga

LATVIŲ IR ESTŲ MOKYKLŲ ATSTOVŲ PASITARIMAI

Taline (Estijoje) pasibaigė latvių ir estų mokyklų atstovų pasitarimai. Visi klausimai buvo išspręsti be nuomonių skirtumo ir susitarta dėl latvių mokyklų Estijoje ir estų Latvijoje. Taip pat buvo tartasi švietimo politikos reikalais ir numatyta įsteigti bendrą vasaros stovyklą latvių ir estų mokiniams.

ESTIJOS KONSTITUCIJOS PROJEKTAS PRIIMTAS

Liepos 28 d. bendro posėdžio susirinkę abiejų estų tautos susirinkimo rūmai, apsvaistę keturis ginčytinus konstitucijos projekto punktus, nutarė juos priimti. Tuo būdu sakytos konstitucijos projektas estų tautos susirinkimo jau yra priimtas.

PRANCŪZAI SVARSTO NEPAPRASTĄ KITŲ METŲ BIUDŽETĄ

Prancūzų finansų ministeris Bonnet pranešė spaudos atstovams, kad vyriausybė pradėjo svarstyti nepaprastą 1938 metų biudžetą. Sakyto biudžeto išlaidos siekia 11,1 milijardų frankų, kurie skiriami krašto apsaugos reikalams.

Taip pat prancūzų finansų ministeris pareiškė spaudai, kad paskiausiai jau pasireiškė Prancūzijoje gerėjimo žymių — pinigų rinka pagerėjusi ir prancūzų rentos per kelias savaites pakilusios maždaug 20%. Prancūzijos banko diskonto mokestis galėjo būti sumažintas. Ministeris pabrėžė, kad toks krašto finansų būsenos gerinimas gali būti patvarus, tik jei krašto darbas leis ir toliau atlikti sunkius vyriausybės uždavinius. Dabar vyriausybė stengiasi aiškinti gamybos kainų reikalus, kurių tikslas sumažinti gamybos kainas ir suteikti gamintojams pigesnių kreditų.

NUSAVINTA VOKIETIJOS GELEŽIES PRAMONĖ IR ŽEMĖS ŪKIO GAMYBA

Paskiausiai Vokietijoje paskelbti du svarbūs Vokietijos gyvenime dekretai. Vienu dekretu nusavinta visa Vokietijos geležies pramonė, o antruoju — nusavinama žemės ūkio gamyba. Paskutiniu dekretu visą rugių ir kviečių derlių ūkininkai turi atiduoti valstybei, sau palikdami tik tiek javų, kiek ūkininkų šeimai reikalinga. Be to, draudžiama naudoti maistinius javus pašarui.

BRITAI PARENGĖ KARO PLANĄ

Didžiosios Britanijos krašto apsaugos ministeris Inskipas žemuosiuose rūmuose pranešė, kad krašto apsaugos ministerijos komisijos parengė planą karo galimumų atveju, jei įkilusius karus būtų įtraukta ir Didžioji Britanija. Tiems planams pritarė visos kompetentingos komisijos, kariuomenės štabai ir vyriausybė.

BRITAI NEPRIPAŽIŠTA ETIOPIJOS PRIJUNGIMO

Didžiosios Britanijos žemuosiuose rūmuose atstovai paklausė užsienių reikalų ministerį Edeną, ar Britų vyriausybė vis dar yra nusistačiusi nepripažinti Etiopijos prijungimo prie Italijos. Ministeris į tai atsakė, kad Britų vyriausybės nusistatymas šiuo reikalu pasilikęs toks pat, koks buvo iki šiol. Šis prijungimo pripažinimo reikalas nebuvo keliamas ir jeigu jis būtų iškeltas, tai jį turėtų svarstyti visa Tautų Sąjunga.

SOVIETŲ—TURKŲ SANTYKIAI

Dėl Turkijos užsienių reikalų ministerio Rušdi Araso atsilankymo Maskvoj, Sov. Rusijos ir Turkijos tolimesnė bendradarbiavimo raida įgyja ypatingos svarbos. Šis vizitas buvo dabar padarytas, kad išsklaidytų visus tuos gandus, kurie paskiausiai buvo platinami užsienių spaudoje dėl esančių pablogėjusių sovietų—turkų santykių ir turkų užsienių politikos linijos griežto pakeitimo. Buvo nurodyta, kad Turkija pateko italų politinėn įtakon ir tas faktas buvo aiškinamas tuo, kad per neseniai įvykusią Montreux konferenciją Dardanelų sąsiaurio

režimo pakeitimo reikalu turkai nerėmė Sovietų reikalavimų. Montreux konferencijoje Sovietų Rusija reikalavo, kad laivų perėjimas per Dardanelų sąsiaurį būtų leidžiamas ne vien tik karo laivynui, vykdančiam pagal T. S. paktą prievoles užpuoliką sudrausti, bet ir ateiti pagalbon pagal prievoles išpuoliką iš sritinių paktų. Tai, žinoma, Sovietai reikalavo, kad jiems būtų galima suteikti pagalbos savo sąjungininkams pagal sudarytus sritinius paktus ir taip pat, kad užpuolimo atveju galėtų gauti ir iš jų pagalbos. Anglai su tokiu Sovietų reikalavimu nesutiko. Tik prancūzų įsikišimo dėka pavyko kompromisiniu būdu šį ginčą likviduoti.

Sovietų Rusijos ir Turkijos draugingi santykiai eina vis geryn. Jau 1921 m. buvo tarp Maskvos ir Ankaros nustatytas abiejų valstybių politinis bendradarbiavimas. Karso 1921 m. rugsėjo 3 d. sutartimi abiejų valstybių buvo pasidalyta Armenija. Turkija gavo Karsą, o Sovietų Rusija — Erivanės sritį, iš kurios buvo padaryta Armenijos Sovietų Respublika. Draugiška sutartis su Sov. Rusija buvo paskui atnaujinta ir dar labiau sutvirtino draugingus santykius tarp Sov. Rusijos ir Turkijos.

Šių metų pradžioje po turkų užsienių reikalų ministerio apsilankymo Romoje ir prasidėjusiomis derybomis dėl italų prisidėjimo prie Montreux konvencijos, atrodė, kad turkai nori nutraukti draugingus santykius su Maskva ir visai nesi rūpina jos reikalais Dardaneluose, norėdama išgauti italų pripažinimą dėl naujojo sąsiaurio režimo. Bet, pagaliau, pasirodė, kad tie gandai yra neteisingi, kad turkų—sovietų santykiai nepasikeitė. Dabartinė turkų užsienių reikalų ministerio kelionė Maskvon parodė, kad abidvi valstybės yra pasiryžusios ir toliau bendradarbiauti.

JAPONAI, KAUDAMIESI SU KINAIŠ, UŽKLIUDO IR KITAS VALSTYBES

Rugpiūčio 2 d. japonų kariuomenė užėmė visas kinų valdomas Tientsino dalis. Nors kinai, japonų stumiami, ir traukiasi, bet paskiausiai pastebimas jų aktingesnis veiklumas ir pasiryžimas kovoti su japonais.

Tientsine buvo užpultas ir apiplėštas Sovietų Rusijos konsulatas. Sovietų vyriausybė tuo reikalu pareiškė japonams griežtą protestą ir reikalauja atlyginti nuostolius, nes užpuolimas įvyko japonams užėmus Tientsiną.

Be to, japonai prie Tientsino tarptautinio tilto puolė prancūzų kariuomenės dalį ir ją nuginklavo. Keliolika prancūzų pasitraukė į Tientsino rytų geležinkelio stoties laukiamąją salę ir ten užsibarikadavo. Šis incidentas kilęs japonams norint pereiti per prancūzų koncesijos zoną ir kinus pulti iš kitos pusės. Prancūzai nesutikę patenkinti japonų reikalavimo, norėdami išvengti japonų kinų susirėmimo.

Japonų ministerių kabinetas nutaręs pasiūlyti parlamentui skirti 310 milijonų jenų papildomoms karo išlaidoms, nes to reikalauja prasidėję karo veiksmai šiaurės Kinijoje.

SKAUTŲ MOBILIZACIJA KINIJOJE

Kinijos skautų sąjungai vadovauja pats vyriausias kariuomenės vadas maršalas Čiangkaišekas. Sąjungos vadovybė, numatydama galimą karą tarp Japonijos ir Kinijos, nutarė mobilizuoti visus skautus, kurie turi daugiau kaip 15 metų amžiaus. Skautų būriai ir skyriai bus pasiūsti į pašto, telegrafo, radio ir transporto tarnybas, dirbs priešlėktuvinės ir priešdujinės apsaugos tarnybose, propagandos tarnyboje, sanitarinėje pagalboje, o taip pat rūpinsis karo metu nukentėjusiais civil. gyventojais. Manoma, kad bus sumobilizuota apie ½ milijono skautų ir skaučių.

Ta proga tenka prisiminti, kad 1920 metais lenkų skautų sąjunga irgi buvo mobilizavusi į karą apie 21.000 vyresniųjų skautų ir skaučių. Fronte veikė skautų kuopos, grupės, batalionai ir net 201-sis skautų savanorių pulkas. Fronte buvo apie 9000 skautų, iš jų 504 nukauti kautynėse

VIRŠELYJE — O. MILAŠEVIČIAUS NUOTR.

Leldžia Kar. Štabo Sp. ir Švt. Skyrius

Redaktorius kpt. Mačys

SKELBIMŲ KAINA pagal susitarimą. Adresas: Kaunas, Mišky, 10, „Karys“. Telef.: per Kar. Štabą 56 nr.
KAINA: puskarininkiams ir kareiviams metams — 5 lt., 6 mėn. 3 lt. ir 3 mėn. — 2 lt. Visiems kitiems metams — 6 lt., 6 mėn. — 4 lt. ir 3 mėn. — 2 lt. Užsieny, be Latvijos ir Estijos, dvigubai.

„Spindulio“ B-vės spaustuvė Kaune.

Poligono keliais

Sunkaus darbo ir brangių vaisių dirvoje

Kariams, kaip ir mūsų valstybės pagrindui — ūkininkams, vasara yra sunkaus darbo ir to darbo vaisių laikotarpis. Kariai taip pat turi savo „lauką“, savo „dirvą“, kurioje jie lieja savo prakaitą, džiaugiasi geru „derliumi“ — geru pasirengimu ir liūdi „nederliui“ užklupus, kada paaiškėja, kad per maža dirbta, ar dirbta ne taip, kaip reikėtų dirbti.

Kariai, kaip ir ūkininkai, savo darbui turi daug laukų-laukelių nuolatinėse gyvenamose vietose, bet jie nors ir turi didelės reikšmės pasirengimui, bet nepalieka tokio gilaus, išpūdžio, kaip didysis laukas, didžioji dirva — poligonas, kur kariai atlieka savo rugiapiūtę. Vasarą ūkininkai turi daug sunkaus darbo, daug brangių darbo dienų, bet rugiapiūtė jas visas nustelbia, tur būt, ne vien dėl svarbumo.

Nors mūsų karių visa šeima, visos ginklų rūšys į poligoną pradėjo rinktis ne taip seniai — dar nėra nė dešimties metų, bet jis yra populiarus ne tik karių tarpe, bet ir visoje tautoje. Jau daug eilučių ir dainelių apdainuoja jo vargus ir džiaugsmus. Bet teisingai suprasti, pajusti poligono darbų vertę ir skonį gali tik tas, kas jame pats aktyviai dalyvavo ir išsigilino.

Įdomu pasvarstyti konkrečius klausimus — kas yra poligonas ir ką jis duoda kariuomenei ir atskiram kareiviui.

Galima dažnai išgirsti net karius sakant, kad poligonas tai ne kareivinių rajonas, ne parado aikštė ir jame vyksta visai kitas mokymas. Tai netikslus poligono supratimas. Tiksliau poligoną suprasime, jei jį laikysime ir kareivinių rajonu, ir parado aikšte, ir ypač tikruoju kariniu rengimosi kiek galima natūralesnėse aplinkybėse ir to pasirengimo egzaminu. Sakoma, kad karo veiksmai yra geriausia mokykla ir tiksliausias egzaminas, bet ši mokykla yra paskutinioji ir brangiausia, kuria naudosis tik neišvengiamai.

Be to, pirmos kautynės yra puikus egzaminas tik to, ką kareiviai išmoko taikos metu, o praktiką, kurią jie įgys pirmose kautynėse, bus naudinga tik kitoms kautynėms. O juk kiekvienai tautai svarbu, kad jos kariuomenė pirmose kautynėse laimėtų ir mokytųsi iš priešo, o ne iš savo klaidų, nes iš savo klaidų besimokant gali priešas greit nutraukti tą mums brangią praktiką. Todėl čia ir paaiškėja taikos meto kariuomenės parengimo, o kaip vienos iš parengimo priemonių, ir poligono reikšmė.

Poligonas suderina, praplečia, pagilina ir praktiškai pritaiko bent kiek natūralesnėse sąlygose kareivinių, kareivinių rajono ir pratimų aikščių mokymą. Todėl ir negalima sakyti, kad poligono darbas yra kažin kas visai skirtinga nuo kareivinių mokymo ir auklėjimo.

Tiesa, kad poligonas neduoda tikrai natūralių sąlygų, kokias duoda karo veiksmai, nes jame yra daug dirbtinumo ir trūksta to nepaprastai įvairaus platesnio gyvenamo krašto sąlygų, bet tai neišvengiama taikos meto sąlygose.

Kareivio vidinis drausmingumas, pareigų supratimas, atsakingumo jausmo stiprumas poligone tuoj išplaukia aikštėn, nes čia kareivis pratimų metu ne visada taip budriai sekamas, kaip kareivinių rajone tankinės rikiuotės pratimuose; dažnai jiems tenka ir visai vieniems veikti, aprodyti savo sąžiningumą, sumanumą ir ištvermę pareigose. Visa tai viršininko akis gali pastebėti ir laiku pataisyti, kad tų klaidų kuo mažiau tebtų karo lauke.

Visose kariuomenėse ir visuomet būna tarp dalių, o ypač tarp atskirų ginklų rūšių tam tikro nesutarimo, nedraugiškumo, nesugyvenimo. Kareivių suartinimo ir bendradarbiavimo srity poligonas suvaidina ypatingai svarbų vaidmenį, nes tik poligone gyvenda-

Pulko Vėliava

Vėliavos buvo visose tautose nuo senų laikų ir jos iki šių dienų užsiliko ne tik civilizuoatų, bet ir laukinių tautų tarpe.

Reikia manyti, kad senovėje vėliava turėjo tikslą pažymėti kariuomenės rinkimosi vietą kautynėse, bet toji jos prasmė vėliau išnyko ir pasiliko tik vidujinė reikšmė, kaip simbolis, vaizduojantis vieningumo idėją ir rišantis karius į vieną šeimą. Iki šių laikų užsiliko pažiūra į vėliavą, kaip į šventenybę, prie kurios renkasi ištikimi savo priesaikai ir Tėvynei kariai, su kuria jie nesvyruodami eina į kautynes ir už kurią miršta. Iš čia ir nuodalinis pakeitimas vienos bendros kariuomenės vėliavos atskiromis taktinių kariuomenės vienetų vėliavomis.

Pas žydus Mozės laikais kiekviena giminė, išskyrus Levito giminę, turėjo savo atskiras vėliavas. Pas romėnus pirmiau buvo ietis su pristiprintais žvėrių arba žmogaus rankos atvaizdais. Vėliau atsirado erelio atvaizdas virš kurio kartais buvo pristiprinamas skersinukas su gabalu brangaus audeklo. Krikščionybės laikais erelis buvo pakeistas kryžiumi ir Išganytojo vardo pirmutinėmis raidėmis.

Iki krikščionybės buv. Rusijoje vėliavai buvo teikiamos dieviškos pagarbos, o priėmus krikščionybę vėliavose pradėta išsiuvinėti kryžiai ir švento rašto tekstai o dar vėliau atsirado ir Išganytojo ir kitų šventųjų atvaizdai.

Petras Didysis nustatė kiekvienoje kuopoje turėti vėliavą. Pirmos kuopos vėliava buvo laikoma pulko vėliava. Ji buvo baltos spalvos, o kitų kuopų vėliavos buvo įvairių spalvų. Ypačiai didelės reikšmės vėliava įgavo imperatoriaus Povilo I laikais. Iki jo vėliavos buvo duodamos tam tikram laikui, bet imperatorius Povilas I įsakė, kad vėliavos pulkuose liktų amžinai ir pradėjo teikti jas pulkams pats asmeniškai arba prie atskirų raštų — aktų.

Kiekvienas pulkas, o taip pat ir batalionas, kuris karo metu persiformuoja į pulką, gaudavo vieną vėliavą. Bet daugelio pulkų anksčiau turimos įteiktos

mos ir bendrai veikdamos įvairios dalys gali susigventi ir vienos kitas geriau suprasti.

Kareivių auklėjimui ypatingos reikšmės turi ir nepaprastos gyvenimo sąlygos. Reikia pastebėti, kad auklėjimui daugiau reikšmės turi gyvenimas palapinėse, negu kareivinėse (barakuose), nes čia jis pamato, kaip galima gana didelį žmonių skaičių sutalpinti gana mažame plote gražų ir praktišką stovyklos planavimą, papuošimą, palapinių įsirengimą, švaros, tvarkos palaikymą ir t. t. Čia jis pamato ir pats praktiškai puošia savo gyvenimą vietą paprasčiausiomis, nieko nekainojančiomis priemonėmis, kaip velėnos, akmenėliai, karkliukai, samanės ir kt. Visa tai jam palieka gilų įspūdį ir daugelis iš jų mėgins tuo gražiu pavyzdžiu pasinaudoti būdamas atsargoje.

Kareivių pramogai ir ryšiui su plačiąja visuomene oragnizuojama scenos vaidinimai, radio transliacijos ir kita. Kiekvieną vasarą daromos 2—3 radijo transliacijos, kuriose visos dalys turi progos parodyti savo kūrybą. Radijo transliacijos jungia poligono karių šeimą su atsargos kariais ir plačiąja visuomene, ir tai stiprina vienus ir kitus.

pagal batalionų skaičių, vėliavos buvo saugomos ir iškilmingais atsitikimais išnešamos į rikiuotę. Kitiems pulkams vėliavos buvo įteikiamos tik už karo metu pasižymėjimus arba kuomet nuo pulko susiformavimo praeina 100 metų.

Ne tik kariuomenė, bet ir viso pasaulio kariuomenės turi savo vėliavas. Vėliava yra aukščiausias simbolis — Nepriklausomos Tėvynės simbolis. Kariuomenės pulko vėliava yra pulko garbės ir pasididžiavimo emblema. Pulko vėliava jungia aplink save į vieną nedalomą vienetą visus, be laipsnių ir pažiūrų skirtumo, karius, kurie yra pasiryžę iki paskutinio kraujo lašo budėti savo nepriklausomos ir mylimos Tėvynės sargyboje, o reikiant net ir gyvybę paaukoti. Pulko vėliava yra pulko šventenybė. Ji, vėliava, nematomais saitais riša mus, karius, su garbinga Lietuvos kariuomenės praeitimi ir todėl verčia mus sekti sentėvių pavyzdžiu. Pulko vėliava yra pulko garbė ir pažiba. Dvi neatmezgamai tarp savęs susijusios idėjos — Tėvynė ir Garbė skatina mus kilniems darbams. Kiekvienas mūsų turi gerai įsidėmėti tuos du žodžius — Tėvynė ir Garbė. Pas ką yra bent kibirkštėlė Tėvynės meilės, kas supranta garbės reikšmę — tą vėliava paskatins ir privers stengtis siekti tautos idealų. Vėliava stiprina mus kautynių laukuose, ji auklėja ir moko mus būti ištikimais, ištvermingais ir nenugalimais savo nepriklausomos tėvynės kariais ir piliečiais.

Kuriuo nors būdu nustoti pulko šventenybės — vėliavos yra didžiausia pulko nelaimė. Karys, kuris gerai supranta pulko šventenybės — vėliavos reikšmę, supras ir tuos karių sievartus ir dvasios pergyvenimus netekus vėliavos.

Visai kitas reiškinys gaunamas, jei atimama prieš pulko vėliava. Čia drąsuolis, atėmęs iš prieš jo pulko vėliavą, atlieka karžygišką darbą. Jis įneša į prieš pulko eiles panikos ir sielos pakrikimą, užtat savo kovos draugų tarpe sukelia ūpą. Jo drąsus žygis sudaro didžiausią garbę visam pulkui.

Mūsų kariuomenės vėliavų įstatatai yra paskelbti Krašto Apsaugos Ministerio 1926 metų įsakyme Nr. 47. Tų įstatų §§ 1, 2, 12, 13 ir 14 taip skamba:

§ 1 Kariuomenės dalims paakinti kilniems ir sunkiems jos uždaviniams vykdyti, Tėvynės gerovei, nepriklausomybės ir ramumui apsaugoti bei ginti arba karo metu didvyriškais žygiais pasižymėjusioms kariuomenės dalims apdovanoti nustatomos kariuomenės vėliavos.

§ 2 Kariuomenės vėliava yra kariuomenės dalies šventenybė, kuri turi visuomet rodyti kariams kilnų kariuomenės tikslą — tautos idealus pasiekti.

§ 3 Visi kariai, kariuomenės dalys bei komandos ri visi kiti asmenys, kurie dėvi karių uniformą, kiekvienu atveju turi pagerbti kariuomenės dalių vėliavas, kaip Rikiuotės statutas to reikalauja.

§ 13 Jei turinti savo vėliavą kariuomenės dalis parodys savo neištikimybę priesaikai, sukels neramumą ir maištą, tai iš jos vėliava atimama Respublikos Prezidento sprendimu; tokiame atsitikime vėliava gali būti jai gražinta tik už ypatingus nuopelnus ar pasižymėjimą, vyriausiam kariuomenės vadui karo metu ar krašto apsaugos ministeriui taikos metu tarpininkaujant.

§ 14 Ižeidusieji kuriuo nors būdu dalies vėliavą,

arba jos saugotojai, kurie saugojo vėliavą jos įžeidimo metu arba jos neteko, traukiami teisman ir baudžiami Baudžiamojo bei Karo Baudžiamųjų Įstatų nustatyta tvarka.

Prie progos pacituosiu prancūzų pulkininko Lebaud straipsnelį apie pulko vėliavą. Pulkininkas Lebaud savo 1927 metais išleistoje knygoje „Education morale du Soldat de Demain“ apie prancūzų vėliavą taip rašo:

„Vėliava yra audeklas, susiūtas iš trijų gabalų tautinių Prancūzijos spalvų, pristiprintas prie koto. Vėliava aukščiausias simbolis — Tėvynės simbolis. Ten, kur plevėsuoja vėliava — ten Prancūzija. Kolonijose, užsienyje, jūroje — ji įkūnija savo žemę, jos lygumas ir kalnus, jos ganyklas ir miškus, jos upes. . . jos garbingą istoriją, jos teises ir teisybės idealus.

Vėliava — pulko garbės emblema. Vėliava garbės emblema tų, kurie po ją susirinko. Gražiausias garbės įrodymas — tai tėvynės gynimas. Tėvynės gynimas, aukojant jai savo gyvybę, tai dar nėra taip sunku, bet nuolat dirbti ir trūsti dėl jos žydėjimo, garbės — yra sunkiau.

Garbė ir Tėvynė — du žodžiai, dvi tampriai tarp savęs susijusios idėjos, įrašyti vėliavoje auksinėmis raidėmis. Šiomis idėjomis turi vadovautis kareivis, tarnaudamas kariuomenėje, ir kiekvienas pilietis, tarnaudamas savo Tėvynei.

Vėliavos reikšmė be galo didelė. Mūsų tokiame susmulkėjusiame prozaiskame gyvenime, kuris, rodos, nukreiptas tik materialiniams siekiams siekti, vėliava yra skatintoja pakelti mūsų sielą savo atitrauktinu grožiu. Vėliava — pulko siela. Vėliava — siela tos kariuomenės, kuri ją turi. Vėliava palaiko žmones, atliekant jiems savo pareigas, vėliava verčia juos stengtis pasiekti idealą. Koks gi kareivis arba būsimas kareivis neturi pasitikėjimo savo vėliavai? . . . Kas myli Tėvynę, kieno nenuslopintas supratimass apie garbę, tas neapsistos tikrai ties tuo, kas atvaizduota vėliavoje. Vėliava paskatins jį kilniems galvojimams, vėliava privers jį daryti kilnius pasielgimus. Supratęs meilę visai Tėvynei, žmogus išmoks mylėti ir kiekvieną tos Tėvynės pilietį. Jis nekalbės platoniskai apie šią meilę, bet pritaikins ją gyvenime. Įpratęs laikytis doros, jis ir visame savo gyvenime stengsis būti doras žmogus ir pilietis. Tuo būdu vėliava pratina visus tuos, kurie supranta jos aukštą ir kilnią reikšmę, tvarkyti savo gyvenimą atitinkamoje aukštumoje.

Suprantama, kad tas „audeklo gabalas“ turi būti laikomas šventėnybe ir neliečiamas. Vėliavos praradimas — didžiausia negarbė pulkui. Vėliavai apsaugoti kiekvienas žmogus turi savo gyvybę aukoti. Vėliavos apsaugai skiriami drąsiausi pulko kareiviai. Mes gi turime dėti visas pastangas prieš vėliavai paimti, nes tai įneš į prieš pulko karių tarpą sielos pakrikimą. Priešo vėliavos paėmimas — garbingas žygis kario, paėmusio vėliavą. Jo karžygiškumo spinduliai tenka visam pulkui. Tokio pulko vėliava už jo kario karžygiškumą dekoruojama.

Už puikų — pavyzdingą kareivių elgesį kautynėse prie vėliavos prisegama įvairiaspalvė pynelė, panaši į akselbantus. Sporto organizacijos prie vėliavos prisega ordinus ir medalius, jų narių gautus rungtynėse.

Vėliavoms teikiama ypatinga pagarba. Kokį stiprų įspūdį visiems sudaro, kai garbės būrio lydima pa-

sirodo vėliava. Pulkas jo laukia nejudėdamas. Kada pulkininkas saliotuoja vėliavai, patriotizmo jausmas pagauna visus. Visi žmonės, šimtais kartų dalyvavusieji tokioje iškilmėje, visuomet būna sujaudinti.

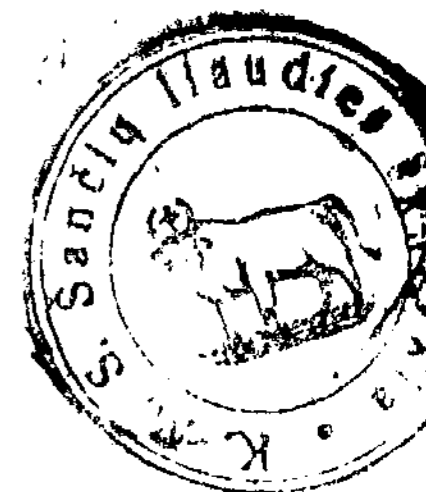
Kareiviai turi atiduoti karinę pagarbą nešamai pro juos vėliavai ir maža teatsiras piliečių, kurie nenušiims prieš ją kepurės. Vėliavos tikslas surišti dabartį su praeitimi. Praėjusių kovų vardų pažymėjimai vėliavoje turi tikslą įkvėpti jaunajai kartai norą sekti sen-tėvių pavyzdžiu.

Kpt. Karpenka

Artilerininko žodis iš poligono

Dienos džiugios, dienos linksmos
Poligono laukuose,
Čia jėgų tiek prisirinksme
Sustiprėsime dvasia.
Saulė kyla debesiuose,
O su ja drauge ir mes.
Greitai žygin pasiruošę,
Plieno vežame gulbes.
Prie Kovinės, Petrošiškių
Pasigirs jau greit „ugnis!“
Ir tuojau pakils už miško
Plieno paukščių klegesys.
„Granatà devyni šimtai!
Į kulkosvaidį! . . .“ Paskui
Dūmai tolumoje plinta
Ir išnyks tuojau danguj.
Bet. . . „baterija po 1!
Suglaustąja vėduokle!“ —
Geležinės gulbės plieną
Spiauna ugnimi taiklia,
Plėšias oras, staugia, kaukia,
Žemėn įbeda nagus,
Nudundena per palaukę
Šūvio atgarsis skardus,
„Stok! . . .“ Jau taikinio neliko,
Sumaišytas su žeme,
Kur gi vėliai priešas tyko? —
Jį visur nudobsim mes!
Ir po atlikto pratimo
Traukiame namo linksmi;
Jauną širdį džiaugsmas ima,
Kad patenkinti vadai.

V. Vašnys

Neris prie Čiūžų km., tuojau už poligono. I stovyklės B. Jablonskio nuotr.

† MŪSŲ NARSIEJIVYRAI

Nenusigando vietoje savųjų radęs priešų kuopą

Jaun. pusk. Buragas gimė 1900 m. rugsėjo 16 d. Kauno apskr., Pažaislio valsč., Petrašiūnų miestelyje. 1910-12 m. mokėsi Pažaislio vienuolyno rusų liaudies mokykloje. Kariuomenėn stojo savanoriu 1919 m. vasario 25 d. į Kauno komendantūrą. Iš čia buvo paskirtas į 2 p. p. D. L. K. Algirdo pulką.

Šį nepriklausomybės kovų dalyvį savanorį geriau pažinsime iš jo paties papasakotų atsiminimų.

J. pusk. M. Buragas

Vieną dieną, parėjęs iš mokyklos, paklausiau tėvą, kodėl mūsų mokytojas su manim ir kitais mokiniais, pertraukų metu kalbančiais lietuviškai, elgiasi daug blogiau negu su kalbančiais rusiškai? „Ne tau, vaikel, suprasti valstybių politiką — atsakė tėvas. Kai paaugsi, paskaitysi Lietuvos istoriją, tada sužinosi viską. Žinosi kokia didelė ir galinga buvo seniau mūsų valstybė. Sužinosi, kad garbingi mūsų kunigaikščiai: Mindaugas, Vytautas, Kęstutis ir kiti buvo lietuviai ir kalbėjo lietuviškai. Mes esame lietuviai, todėl mums ir pridera kalbėti lietuviškai“ — baigė aiškinimą tėvas. Nors ne labai supratau tėvo žodžius, tačiau Vytautas man įstrigo į atmintį. Nuėjęs į mokyklą vienam rusiukui tuojau pasakiau: „Ką čia murmi kažin kaip, kalbėk lietuviškai, taip kaip Vytautas. Neteiko man daugiau kalbėti, nes mokytojas, išgirdęs mano žodžius, patampė gerokai mane už ausų, išplakė mano delnus stora liniuote ir išmetė, lyg kačiuką, už mokyklos durų. Namie nerimstu be darbo. Susiorganizuoju būrį vaikų, susilaukusių mano likimo, pasidarom medinius šautuvus ir kariaujam. Didžiausi mūsų „priešai“

buvo du dideli žemių kupstai, tai mūsų mokytojas ir žandaras. Tuos kupstus — „priešus“ ir žarstėme net sušilę.

Šios laimingos dienos neilgai tęsėsi. Petrašiūnų žandaras jau buvo suuošęs, kad mano tėvas skaito draudžiamus raštus ir įtarė jį agituojuant žmones prieš rusų valdžią. Tėvas, bijodamas rusų žiaurumo, uždraudė man „kariauti“, o motina mano „šautuvą“ įmetė į ugnį.

Prasidėjus nepriklausomybės kovoms aš jokia būdu negalėjau nusėdėti namieje. Būdamas 18 metų amžiaus, 1919 m. vasario 25 d. nuėjau į Kauno komendantūrą ir paprašiau, kad mane priimtų savanoriu.

Paskirtas nuvykau į 2 p. pulką ir buvau paskirtas į ryšių komandą, mat, iš tėvo buvau išmokęs telefonijos amato. Reikia pasakyti, kad man šioje komandoje neblogai sekėsi: buvau paskirtas vyresniuoju ir vėliau pakeltas į jaun. puskarininkio laipsnį. Liepos mėn. pirmomis dienomis pulko ryšių komandą pasiuntė į Panevėžio frontą prieš bolševikus.

Liepos 6 d. mūsų kariuomenė užėmė geležinkelio liniją nuo Kalkūnų iki Turmanto ir žygiavo toliau. Liepos 9 d. ryšių komandos vadas karininkas Kynas pasiunčia mane į Pavedinkų km. 8 kuopai sutvarkyti telefono ryšį. Atvykęs į minėtą kaimą, paklausiau ūkininkų, kur čia yra apsistojusi lietuvių kareivių kuopa. Jis man pranešė, kad čia ne tik nėra lietuvių, bet šiauriniame kaimo krašte yra apie kuopa bolševikų. Kas daryti? Bolševikų kuopa, o aš tik vienas. Šovinių mažą teturiu, na, bet juk turimos dvi granatos irgi šį tą reiškia. Įsidrasinęs nutariau bolševikams įvaryti šilimos. Temsta. Dangstydamasis krūmeliais, prišliaužiau prie vieno kupsto, apaugusio žolėmis. Nė nemirksėdamas, įtempęs akis, žiūriu į priešų pusę ir taip spaudžiu prie savęs šautuvą, kad rodos, vanduo iš jo galėtų sunktis. Visai netoli buvo bolševikų lauko sargybos linija. Savijauta nepavydėtina, kada esi vienas ir junti, kad kas minutę gali užlipti ant priešų apsaugos posto žmonių. Pasinaudodamas medžių šlamesiu ir šešėliais, žingsnis po žingsnio slenku pirmyn. Prisiartinu prie atskiros pakrūmėje namelio, iš kurio per mažą langelį matyti šviesa. Pasikeliu nuo žemės, prisiglaudžiu prie medžio ir žvilgteliu į trobelės vidų. Viduje gerokas bolševikų būrelis, sugulęs ilsisi. Vienas jų vaikščioja. Šaltas prakaitas išpila mane. Pasijuntu, kad esu praejęs pro priešų apsaugos postus. Jaučiu, kad artėja momentas veikti. Staiga metu granatas per langą į namelį ir laimei pataikau gerai. Pasigirsta sprogimas ir triukšmas. Dešinėje namelio pusėje snaudę priešų sargybiniai ėmė šaudyti. Aš pamečiau savo mediniais padais batus ir basas pasileidau bėgti mūsų kryptimi. Pabėgęs apie 300 metrų, atsiguliau ant kalnelio ir pradėjau šaudyti.

Tamsi naktis trukdė gerai orientuotis, be to, priešų kulku spiečius neleido net galvos nuo žemės pakelti. Išbaigęs šovinius, pasikeliu ir bėgu. Kulkos, lyg bi-

Jam nereikia gražių žodžių

Eilinis Megiūnas visą naktį jautėsi taip, kaip anais metais, kada prie svetimo sodo vartų stovėjo ir varvino seilę, žiūrėdamas į dideles, prinokusias kriaušes. Rodos, taip nedaug — tik tik ištiestum ranką, peršokęs vartus, ir jau burnoje trykėtų saldūs triuškinamos kriaušės syvai. Bet Megiūnas žinojo, kad senoji Baltramienė kur nors netoliese kiūto, saugodama vaisingąjį sodą. Žvitrios jos akys susiraukšlėjusiame veide taip ir žiūri, ar nesusigundys piktasis berniūkštis. O tas berniūkštis stovi, varvindamas seilę, ir keikia senąją raganą. Peršoktų jis tvorą — visas kaimas imtų skambėti nuo spiegiandčios Baltramienės gerklės. Bijo Megiūnas. O seilė taip tysta, kriaušės tokios saldžios ir sultingos.

Daug metų prabėgo nuo anų vartų, nunešdami berniūkštį į suaugusio vyro kojas. Jis jau karių gretose stipriai muša į žemę koja, net laukai skamba.

Štai ir poligonas. Marios balto smėlio ir miškų. Ilgu Megiūnui poligone. Tylios, žvaigždėtos naktys pripildo jo krūtinę ir širdį édančiomis dujomis ir jis nežino tokios dujokaukės, kurią užsidėjęs galėtų ramiai užmigti. Gal tamsaus miško šešėliai, o gal Batrakų smėlis žadina tokį didelį ilgesį, tokį pasiutusį nerimą, kad, rodos, imtų Megiūnas ir išskristų su nakties paukščiais. Ir lėktų lėktų jis per miškus, smėlynus, pralėktų ir aukštumas visas ir nutūptų — pats nežino kur. . .

Niekas kuopoje nežinojo, kad augalotas, stiprus Megiūnas turi tokią minkštą širdį. Savo pareigose jis buvo griežtas ir piktas. Jo žvilgsnis gąsdindavo tada, kai kas nors jo žodžių nepaisydavo. Rodos, ims ir pri-

tės, zirzia aplink mane. Nenustodamas šalto proto bėgu toliau. Staiga taip šilta, šilta ir silpna. . . Bėgu. Jaučiu, kad visa palaidinė, dar motinos išausta, šlapia. Dar truputėlį pastangų ir aš jau būsiu pas saviškius. Jau visai išaušus buvau netoli savųjų.

Aš buvau sunkiai sužeistas į pečius. Tik dabar supratau, kodėl man bėgant buvo šilta ir silpna. Kol aš vadui viską išpasakojau, man buvo suteikta pirmoji pagalba.

Mūsiškiai tuojau pradėjo pulti Pavedinkų km. kryptimi. Puolimas, kaip vėliau sužinojau, pavyko puikiai. Mūsiškiai paėmė į nelaisvę 80 bolševikų. Mano įmestų granatų pasėkos taip pat buvo nemenkos: keletas bolševikų buvo nukauta ir apie 10 sužeista. Už šį savo žygį buvau apdovanotas Vyčio kryžiumi.

Pagijus, man, kaip sunkiai sužeistam, pasiūlė pasilikti ligoninėje sanitaru, bet nesutikau. Grįžau vėl į ryšių komandą, su kuria dar dalyvavau Radviliškio kautynėse prieš bermontininkus. Vėliau dar kovėmės su lenkais. Šiose kautynėse mano žygiai buvo paprasti, todėl apie juos nėra ko ir kalbėti. Nors buvau sunkiai sužeistas, tačiau fronte stengiausi nuo kitų neatsilikti. 1921 m. gruodžio 1 d. buvau paleistas į atsargą.

Dabar ats. j. p. M. Buragas gyvena gautame iš valdžios 7 ha žemės ūkyje Dainavos km., Pažaislio valsč., Kauno apskr.

Z. Gerulaitis.

muš. Neklaus, ar skauda tau, bet duos taip, kad net žnektelsi. Toks atrodė Megiūnas tarnyboje. Ir niekas nemanė, kad jis moka svajoti taip, kaip jauna, bręstanti mergaitė.

Poligone Megiūnas gyveno dvejoją gyvenimą — naktį vieną, dieną — kitą. Svajų svajonių prisunkta širdis naktimis atveddavo jam nepaprastą grožį ir jo nesuvaldomi troškimai lėkti, skristi būdavo tokie saldūs, kaip išdžiūvusiai burnai šalta gira. Kankinantis ilgesys virto jo nuolatinu draugu ir Megiūnui labai trūkdavo jo — to ilgesio, jei jis neateidavo sužibus dangaus žvaigždėms. O neateidavo tasai ilgesys tada, kai švarią cilinio Megiūno sąžinę imdavo griaužti dieną įvykęs apsileidimas tarnyboje. Jis negalėjo sau atleisti, jei, įėjęs į mišką, laiku neuždėjo durtuvo, nenuėmė šautuvo kepuraitės, pavėlavo pastebėti priešą, nepakankamai užsimaskavo, neatidžiai slinko žvalgyti. Palaiminta ramybė ateidavo tik tada į širdį, kai tos širdies nespaudė joks nusikaltimas. Iš tos didžios ramybės iškildavo galingas ilgesys ir kaip didinga malda kilo į spindinčias žvaigždes. Plačiai atidarytos Megiūno akyse sužibėdavo laimingojo džiaugsmas ir visą jo kūną užliedavo nepaprasta jėga.

Gali atrodyti keista, kad puikusis kareivis labai nemėgo būti giriamas. Viršinių žodžiai skambėdavo jo ausyse dar labai ilgai po to, kai jie būdavo ištarti. Ir tasai skambėjimas kažin kaip erzinančiai veikė Megiūną. Jis nesuprato kodėl. Tik labai gerai žinojo, kad tą dieną, kada vadas bus pasakęs:

— Vyrai, būkite tokie, kaip eilinis Megiūnas! — vakaras bus sujauktas. Tie žodžiai sudrums nuotaikingą ramybę ir ilgai neateis minkštutis, mielas ilgesys. Tie žodžiai skambės lyg už sąžiningą darbą mesti sidabriniai penkličiai. O Megiūnas dirba ne dėl aukso. Jis atiduotų viską už tą ramybę, kuri jį apima tėvynės laukuose sąžiningai atlikus savo pareigas. Laukų, miškų ir upių mylimajam nereikia gražių žodžių. Jam reikia tik tokių draugų, kaip jis — atiduoti viską už laisvę ir grožį savosios žemės. Tų draugų kartais taip labai trokšta surasti Megiūnas. Taip labai, kaip anų prinokusių kriaušių. Bet tuos draugus saugo kažin kokia pikta ragana ir jis bijo prabilti į jų sąžinę — tyli, dirba, laukia.

J. Nrk.

Kariniai sunkvežimiai

Asp. Limanto nuotr.

Aviacijos pažanga iki 1936 metų

(Žiur. „Kario“ Nr. 30).

BOMBONEŠIAI. Šių lėktuvų paskirtis bombomis griauti priešą užnugaryje visus tuos pastatus ir įrengimus, kurie priešui turi didelę karinę reikšmę. Vienas svarbesnių šiems lėktuvams teikiamų reikalavimų — didelis pajėgumas pakelti daug bombų. Todėl lėktuvai turi būti didelių nešamų plokštumų ir turėti galingus variklius. Bombonešių raida per daugelį metų atrodo taip:

Br—20. Caproni—135, dviejų variklių po 813 a. j., sparnų plotis 60 m², įkrautas sveria 7375 kg, greitis 4000 m aukštyje 430 km/val, tūpimo greitis 107 km/val, 5000 m kyla 16 min, ginkluotas 3 kulkosvaidžiais, bombų paima 600 kg, įgula 4 žmonės. Fiat—Br—20 visas metalinis, įtraukiama važiuoklė, 2 varikliai Fiat po 1000 a. j., 4000 m aukštyje greitis 440 km/val, skridimo tolis 2500 km, 5000 kyla 14 min.

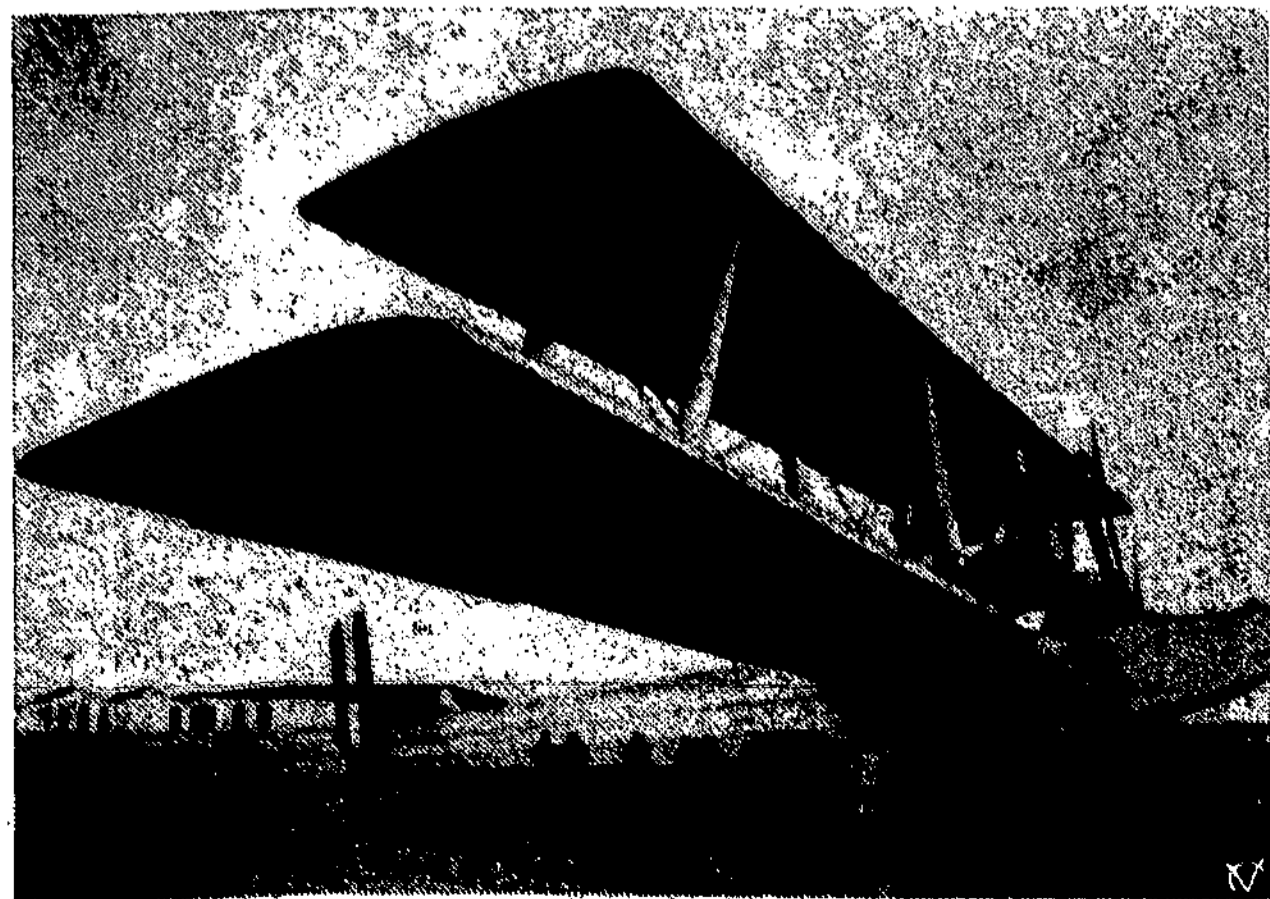
	1921 m.	1925 m.	1929 m.	1931 m.	1932 m.	1936 m.	
		D i e n o s b o m b o n e š i a i					
Svoris kg	2000	2000	2000	2000	3000 — 4000	3000— 7500	
Bombų paima kg . .	100 — 150	100 — 200	200	200	250 — 500	400— 600	
Greitis (km/val.) . .	180 — 200	200 — 220	200 — 250	250 — 275	270 — 320	340— 440	
Lubos (m)	4000 — 5000	5000 — 6000	6000 — 7000	7000 — 8000	8000 — 10000	8400—11000	
Skridimo tolis (km) .	400 — 500	600	800	1000	1000 — 1500	3500	
		N a k t i e s b o m b o n e š i a i					
Svoris (kg)	4000 — 6000	4000 — 7000	5000 — 9000	5000 — 9000	6000 — 9000	7500—10000	
Bombų paima (kg) . .	300 — 500	500 — 700	1000	1000 — 1400	1500 — 2500	8000	
Greitis (km/val.) . .	120 — 140	140 — 160	160 — 180	180 — 200	200 — 265	350 — 430	
Lubos (m)	2500 — 3000	3000 — 4000	4000 — 5000	5000 — 6000	6000 — 8000	7500— 8500	
Skridimo tolis (km) .	600 — 800	1000	1000	1000	1000 — 1500	1700— 2500	

Čia matom senesnius ir naujesnius bombonešius, kurių greitis nuo 120 pašoko iki 430 km/val. Taip pat pagerėjo ir kiti duomens. Senesnieji prancūzų bombonešiai, pav., Breguet 40 M 3, 2 variklių Hispano Suiza 12 Ybrs 6500/540 a. j. greitis 4500 m aukštyje 315 km/val. Anglų — Fairey F—3, variklis Napier 570 a. j., greitis 240 km/val. Italų — Caproni 102, 2 varikliai Jupiter VIII Ri po 500 a. j., greitis 235 km/val.

Iš naujesniųjų minėtini Amerikos Jungtinių Valstybių bombonešis Na—16, kurio svoris 1765 kg., greitis su varikliu „Pratt ir Whitney Josp“ 550 a. j. 338 km/val. Italų — Savoia—79, trys varikliai po 900 a. j., su kuriais 4000 m aukštyje išplečia 415 km/val greičio. 1936 m pasirodė Italijoje Caproni—135 ir Fiat—

Palyginę naikintuvų, žvalgybinių lėktuvų ir bombonešių duomenis, matom, kad vieni kitus mažai teprašoka. Duomenų lygumas pasireiškia todėl, kad dauguma valstybių stato lėktuvus, kurie turi atitikti visiems oro kautynių ir taktikos reikalavimams. Olandai turi lėktuvą tipą „Fokker“ G—1“, kurį gali naudoti kaip bombonešį, žvalgybinį ir žemės taikinių atakos lėktuvą. Amerikos Jungtinės Valstybės turi lėktuvą „Na—16“, kuriam pakeitus variklį, o naikintuvui dar sutrumpinus ir sparnus, galima šį lėktuvą vartoti kaip naikintuvą, bombonešį, treniruotės ir atakos lėktuvą. Pakeitus variklį su mažesniu ar didesniu galingumu, šis lėktuvas turi įvairius greičius. Tuo atsiikiama paprastesnė ir vienodesnė konstrukcija, nes tereikia pakeisti tik variklį ir jau bus visai kitos paskirties lėktuvas. Italai dar turi vienvietį naikintuvą, kurs gali kartu būti ir bombonešiu, tai lėktuvas „Bergamaski“, kurio greitis 4000 m aukštyje 355 km/val, įkrautas sveria 2330 kg, naudingas krūvis 730 kg, 4000 m kyla 10,5 min., bomba prikabinta tarp spyrių, kurią išmeta nardamas žemyn.

Be šių, palyginti, mažų lėktuvų, yra dar labai didelės keliamosios galios ir labai didelių lėktuvų ir orlaivių. Lėktuvų didžiausieji buvo rusų (sudužo) „Maksim Gorkij“, galėjo be visų įrengimų dar pakelti apie 40 žmonių; vokiečių Junker 6-38 galėjo pakelti 48 žmones ir hidroplanas Do X pakelias 169 žmones. Tai oro milžinai. Lėktuvų, galinčių pakelti 20 žmonių, visose valstybėse yra gana daug. Vieną tokių turi italai, tai „Caproni 90 P. B“, 6 variklių po 1000 a. j., pakelia 8000 kg bombų ir 2000 kg degamosios tepamosios medžiagos, viršutinio sparno ilgis 35 m, apatinio — 47 m, aukštis 11 m, liemens ilgis 28 m, keliamųjų plokštumų plotas 500 m², vairų plotas 30 m², svoris

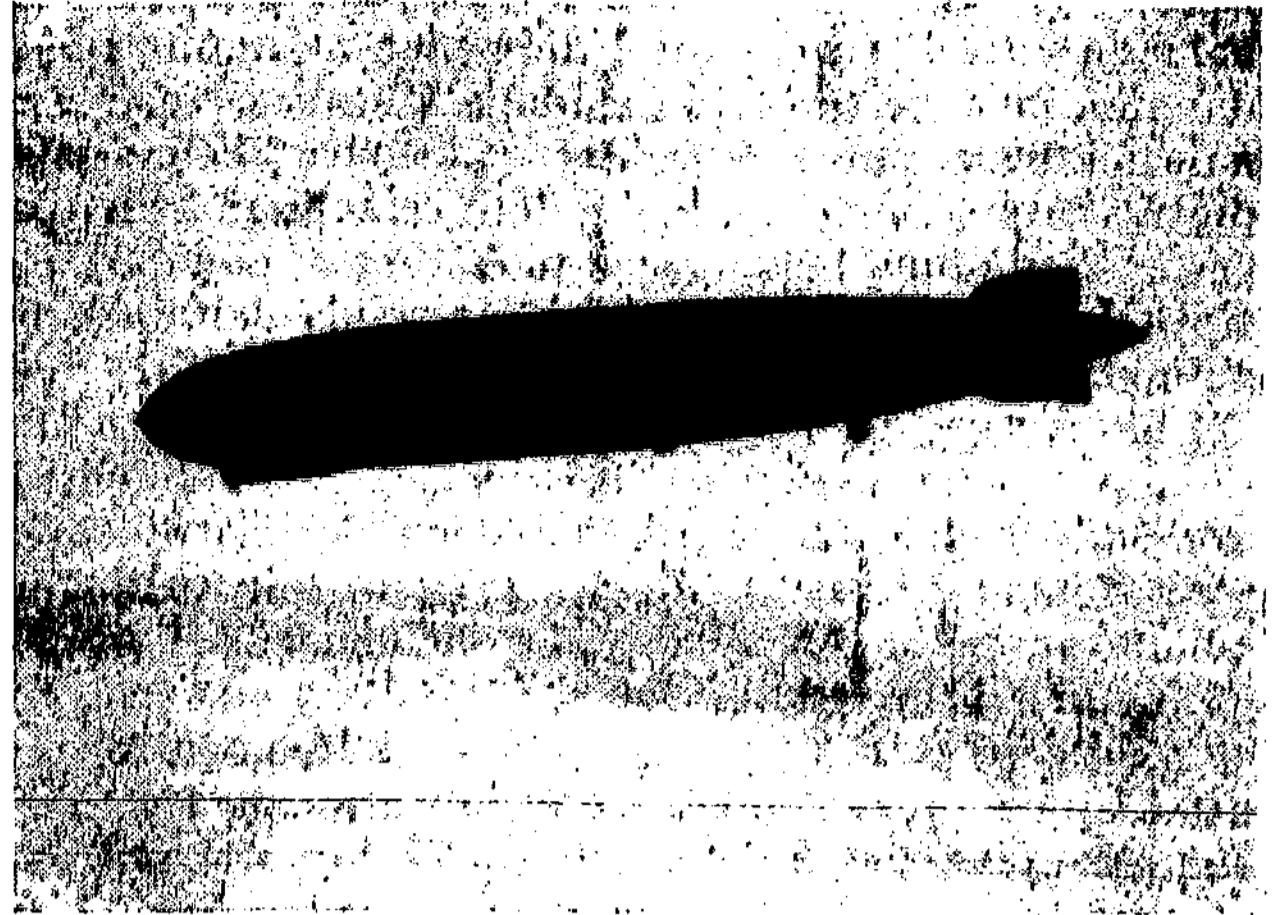

Didžiulis bombonešis

35000 kg, greitis 220 km/val, benzino per valandą vartoja 910 kg, alyvos 90 kg. Didelis ir galingas lėktuvas, bet kartu labai ir griezdiškas.

Dar labiau griezdiškesni, nors ir didelės keliamosios galios, yra orlaiviai. Iš jų žymesni anglų R-101 (sudužo), kuris buvo 141600 m³ tūrio, skersmuo 40,5 m, ilgis 220 m, keliamoji galia 24000 kg, variklių galingumas 3250 a. j., kelionės greitis 110 km/val. Amerikiečiai turi Z.R.S. „4“, 184000 m³ tūrio, 40,5 m skersmens, 239 m ilgio, keliamoji galia 33000 kg, variklių galingumas 4800 a. j., greitis 140 km/val, gali nusukti 17000 km. Vokiečiai turi „L.Z. 128“, 150000 m³ tūrio, skersmuo 38 m, ilgis 139 m, keliamoji galia 25000 kg, variklių galingumas 4800 a. j., greitis 140 km. Orlaiviai, nors ir didelės keliamosios galios, karo reikalams nelabai tinka, nes nejudrūs ir negreiti, todėl prieš zenitinei artilerijai ir naikintuvams geri taikiniai. Be to, jų statyba labai brangi ir reikalauja didelių pastatų, kuriose laikomi. Per audras pavojinga leisti į kelionę su orlaiviu, nes kaip parodė praktika, jie dėl atmosferinių sąlygų gana dažnai žūva. Taip žuvo anglų R-101 ir 2 nemažo talpumo amerikiečių orlaiviai, kartu palaidodami keliasdešimt žmonių. Dar viena blogybė, būtent, orlaivius reikia pripildyti vandenilio dujomis, kurios nuo mažiausios kibirkštėlės gali sprogti. O kibirkščių ir gaisrų pavojaus, kai čia pat dirba varikliai, yra nemaža. Šiuo atžvilgiu laimingesni amerikiečiai, kurie turi nedegamųjų dujų, helijum vadinamų. Taigi orlaiviai dėl savo brangumo ir įvairių kitų nepatogumų karo reikalams be noro skiriami.

Kartu su šiais techniniais duomenimis pravartu pažūrėti, ką žmonės nuo pat lėktuvo sukūrimo iki šio laiko yra pasiekę. Ko siekė lėktuvų konstruktoriai ir lakūnai ir į kokias aukštynes šiandien jie yra užkopę? Pasekė pasaulinius rekordus, pasiektus prieš Didįjį karą ir po karo, turėsime aiškų vaizdą, kur ir kaip iškilo brolių Raitų lėktuvo palikuonys. O tų rekordų yra nemaža ir lakūnai, pasiekę vieną laimėjimą, tuojau su pasiryžimu siekė dar geresnio, aukštesnio. Taigi „džiaugėsi“ pirmieji lakūnai: antis, gaidys ir avinas, kai jie brolių Mongolfierų šlapių šiaudų ir vilnų pripildyta pūslė pakilo į erdvę, džiaugėsi broliai Raitai, kai savo konstrukcijos lėktuvų 1903 m. gruodžio 17 d. nuskrido 240 m ir išsilaikė ore 54 sekundes. Džiaugėsi Raitai, kai 1905 m. spalio 9 d. per 39 min. 3 sek. nuskrido 39 km. Briedžio šuoliais rutuliojasi aviacija. 1910 m lėktuvas jau užsikrapšto iki 3200 m aukščio, 1911 m iš Sant Louis į New Yorką 2340 km nuskrenda per 11 dienų. Tais pat metais lakūnas Atwoodas Raitų lėktuvu iš New Yorko į Los Angeles 5000 km nu-

Orlaivis „LZ“

skrenda per 48 dienas. 1913 m. vokiečiai Stoefer 1250 km nuskrenda per 24 v. 36 min. Tai rekordai iki Didžiojo karo. Toliau pažūrėsim kokie rekordai pasiekti 1936 m. ir kokie rekordai liko nenugalėti, kurie buvo pasiekti ankstyvesniais laikais.

1936 m. lakūnai daugiau rungtyniauja kildami aukštyn. Kilimo aukštyn oficialiai rekordas pagerinamas iki 14.843 m ir neoficialiai anglų lakūno iki 15.230 m. Taip pat pagerinamas krūvio pakėlimas. Rusų lėktuvas Ant 6 keturių variklių po 800 arklinių jėgų rugsėjo 20 d. pakėlė 12.000 kg. Jei palyginti žmonėmis, tai būtų apie 120 žmonių įgula. Greitis 1936 m. nepareikškia noro didėti ir lieka 1934 m. spalio 23 d. italų lakūno Adželo pasiektas greitis 709,209 km lėktuvu (hidroplanu) Makki Kastoldi 72, variklis 29000 a. j. 3 km atstume ant ežero de Garda. Taip pat lieka nepralenktas tuo pat lėktuvu ir to pat lakūno pasiektas greitis 629,370 km per valandą 100 km atstume.

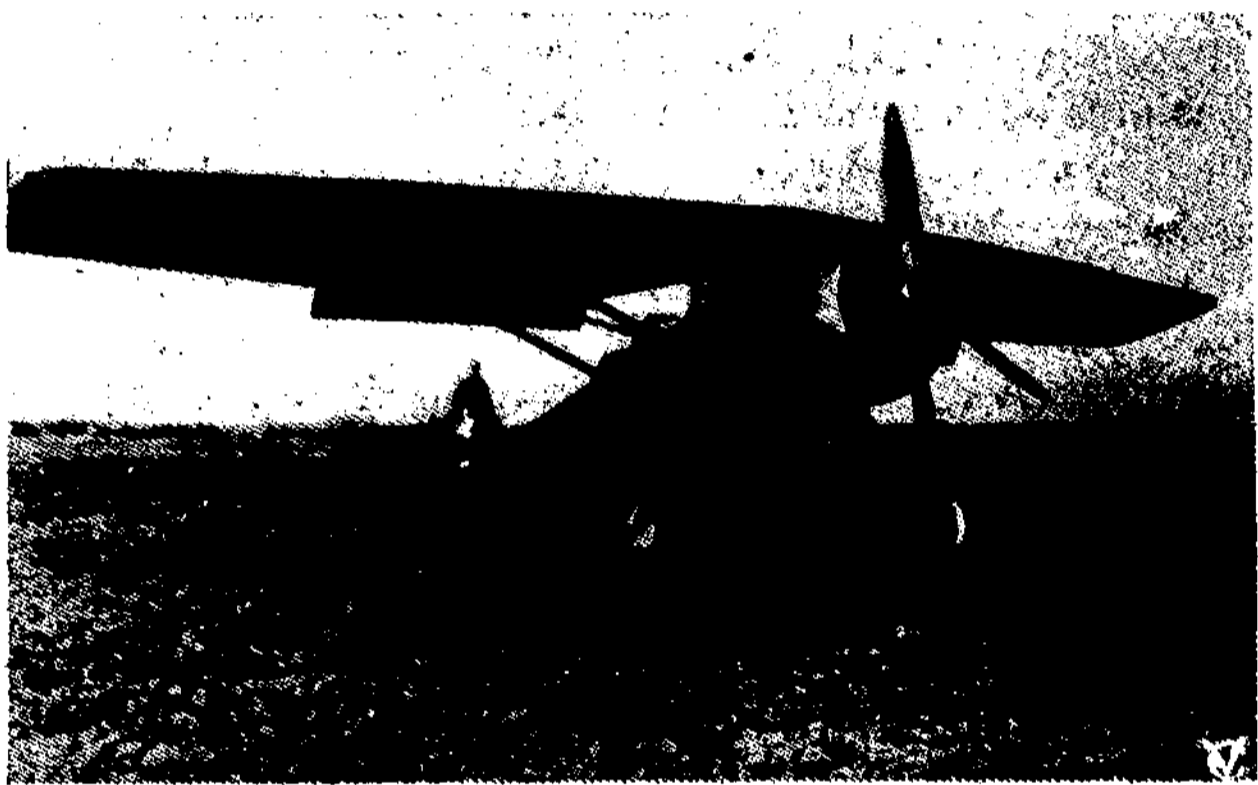
Reikia pabrėžti, kad visi didieji greičiai pasiekti hidro lėktuvais. Didelio greičio lėktuvai, kaip jį konstruktorius netobulintų, visada turės didelį tūpimo greitį. O dideliu greičiu einant tūpti, reikia didelio ir labai lygaus aerodromo, nes mažas nelygumas gali palaužti lėktuvą. Ramus vandens paviršius minkščiau priima tūpimo smūgį ir todėl geriau tinka, negu kietas žemės paviršius. Be to, lėktuvas, kuriuo pasiekta 709 km greičio, dar turėjo ir labai galingą variklį 2900 a. j., kuris kartu buvo sudėtas lyg ir iš dviejų tarp savęs sujungtų variklių. Kad sumažintų lėktuvo sukimą į priešingą propelerio sukimosi pusę, konstruktorius sugalvojo du propelerius, besisukančius ant tos pat ašies, bet į priešingas puses. Taigi, ką pasiekė šis specialiai dideliame greičiui siekti pastatytas lėktuvas negalima taikyti lėktuvams, kurie dabar yra statomi normaliam susisiekimui, karo ar kitiems reikalams.

Bet ir nespecialiai greičiui siekti statyti lėktuvai yra pasiekę gana gražaus greičio įvairiuose atstumuose, įvairiais krūviais ir įvairių dydžių. Be krūvio Amerikos Jungtinių Valstybių lakūnas Govardas lėktuvu „Special“ variklis, 1000 arklinių jėgų, 3 km atstume pasiekė 567,115 km greičio per valandą. Juo skridimo atstumas didėja, tuo skridimo greitis mažėja. O tai pareina nuo to, kad didelio greičio lėktuvas turi turėti galingą variklį. Galingas variklis reikalauja nemaža kuro-benzino (pav., 1000 a. j. variklis pilnai apsisukimais vartoja apie 140 kg benzino ir 7 kg alyvos per

Anglų bombonešis Handley Page HP 52 „Hampden“

valandą), todėl skrendant į didesnius atstumus reikia daugiau kuro, ir tuo būdu sunkėja lėktuvas. Kai sunkėja lėktuvas, jam reikia duoti didesnes keliamąsias plokštumas — sparnus, kad galėtų reikalingą krūvį pakelti. Padidinus keliamąsias plokštumas, padidėja pasipriešinimo jėga, o šiai padidėjus reikia dar didesnio galingumo variklio, kad pasiektų tokį pat greitį. Todėl didelių greičių lėktuvai netinka labai toli skristi, o tinką tolimoms kelionėms lėktuvai, netinka dideliems greičiams siekti. Šioji priežastis ir neleidžia dideliuose atstumuose pasiekti didelio greičio, taip vadinamo kelionės greičio. Ne specialiai greičiams siekti statytu lėktuvu Kodron variklis 360 a. j., 100 km atstume, lieka nenugalėtas 1935 m. prancūzų lakūno rekordas 476,316 km per valandą. 1000 km atstume irgi lieka 1935 m. prancūzų rekordas 450,371 km lėktuvu Kodron, variklis 370 a. j. 2000 km atstume lieka italų 1935 m. rekordas 380,952 km., 5000 km atstume — 272,030 km, pasiektas Amerikos Jungtinių Valstybių lėktuvu Douglas 2 variklių po 710 a. j. 10000 km atstume lieka 1931 m. rekordas.

Mūsų trimentis „Anbo“ IV

J. Miežlaiškio nuotr.

Skrendant su krūviais kelionės greitis dar labiau mažėja. Su 1000 kg krūviu, 1000 km atstume, 1935 m. pasiekta italų lėktuvu S-79 390,371 km greičio. Tuo pat lėktuvu su 2000 kg krūvio greitis lieka toks pat, kaip su 1000 kg, bet padidinus atstumą iki 2000 km, greitis sumažėja iki 380,952. 5000 km atstume amerikiečiai lakūnai Tomlisom ir Bartelis lėktuvu Douglas 2 variklių po 710 a. j., su krūviais 500, 1000, 2000 kg, 1935 m. pasiekė tik 272 km greičio. Taigi su dideliais krūviais, dideliuose atstumuose greitis neviršija 300 km per valandą, nežiūrint, kurio galingumo variklis bebūtų. 5000 km atstumui nusukti lėktuvui 2 variklių po 710 a. j. vien benzino reikės paimti apie 3500 kg ir alyvos 250 kg. Dar pridėjus reikalingą 2000 kg krūvį ir lėktuvo svorį apie 3600 kg — gausime 9350 kg. Tokiam svoriui pakelti reikia nemažų nešamų plokštumų.

Kilimo aukštyn su krūviu duomens pagerinami 1936 m. Bet ir čia, kaip pamatysime, didinant krūvį, labai smarkiai mažėja aukštis. Čia taip pat pareina nuo nešamų lėktuvo plokštumų — sparnų dydžio. Kiek plokštumos gali pakelti prie žemės, tiek jos jau nepakels pakilus į 5000 m aukštį, nes oras išretėja jau beveik per pusę. Vietoje normalaus slėgimo 760 mm, ten tėra tik apie 403 mm. Dėl oro išretėjimo lėktuvo keliamoji galia labai mažėja, o be to, aukštumose ir

variklis dėl tos pat priežasties nustoja savo galingumo dalies.

Kilimus aukštyn su krūviais atlikinėjo rusų lakūnas Kokniaki lėktuvu CKB-26 dviejų variklių po 800 a. j. Su 500 kg krūviu pasiekė 13176 metrų, su 1000 — 12101 m, su 2000 kg — 11295 m, su 5000 kg — 8102 m, su 10000 — 6605 m. Padidinus krūvį 20 kartų, aukštis sumažėjo 2 kartus.

1936 m. nieko nedavė ir skridimo atstumui padidinti. Nuskristas atstumas pagal tiesiąją lieka 1933 m. rekordas — 9104,7 km, nuskristas prancūzų lakūnų Codos ir Rossi lėktuvu Bleriot — 110, variklis 500 a. j. Skridimas uždara kreive lieka 1932 metų rekordas 10601,48 km, pasiektas prancūzų lakūnų Bosutro ir Rossi lėktuvu Bleriot — 110 Išsilaikymo ore rekordą laiko amerikiečiai 24 parų ir 14 valandų.

Tai vis vyrų lakūnų pasiekti skridimo duomens. Bet kaip visose srityse, taip ir aviacijoje neatsilikdamos (kai kur paskui, o kai kur šiek tiek išlįsdamos pirmyn) petys į petį su vyrais eina ir moterys lakūnės.

Moterų lakūnių 3 km atstume pasiektas greitis 445,028 km, kurį išplėtė prancūzų lakūnė Elena Buše lėktuvu Kodron C450 su varikliu 315 a. j. galingumo. Taip pat ši lakūnė turi 100 km atstume greičio rekordą 412,371 km, 1000 km atstume — 409,184 km. Iki vyrų rekordo trūksta apie 50 km greičio per valandą, todėl moterys lakūnės dar daug turės paprakaituoti, kad išspautų 50 km greitį. Kylant aukštyn moterys lakūnės tik tik nepasivijo vyrų. Prieš 14843 m vyrų jos turi 14310 m, kurį 1936 metais pasiekė prancūzų lakūnė Marija Hilš lėktuvu Potez 506, variklis 900 arklinių jėgų galingumo. Bet moterys lakūnės labai toli atsilikimo skridimo į toli pagal tiesiąją. Prieš vyrų 9104,7 km, jos teturi tik 3939,245 km, kurį 1932 m. pasiekė amerikietė lakūnė Emilija Erhart lėktuvu Lokhid Vega, variklis 450 a. j. galingumo. Su krūviais tiek greitis, tiek kilimas aukštyn dar labiau atsilikę nuo vyrų rekordų, todėl tarp jų joks palyginimas neįmanomas.

Be rekordų, pasiektų lėktuvais, yra rekordų pasiektų ir sklandytuvais, kurių 1936 m. ypačiai gausu. 1936 m. sklandytuvu pakilta iki 4275 m aukščio, nuskrista 501 km atstumo. Išsilaikymo ore ilgumas lieka 1935 m. 38 v. 40 min. Ne visai mažas rekordas, užimantis 4 vietą, yra pasiektas ir mūsų žymaus sklandytojo atsargos karo lakūno Jono Pyragiaus, kuris ore išsilaikė 22 v. 36 min., nuskrido 75 km, pakilo per 1460 m aukščio.

Ne per daug atsiliecame ir nuo kitų valstybių aviacijos rekordų. Mūsų konstruktorius plk. inž. A. Gustaitis, pradėjęs nuo Anbo I su 141 km greičiu per valandą, jau pasiekė Anbo 41 su apie 370 km greičiu. Anbo IV 1934 m. apskridimas aplink visą Europą per 10.000 km irgi stato lėktuvą į pirmutiniųjų vietas. Amžinos atminties Dariaus—Girėno žygis iškovėjo Lietuvai 4 vietą, o 1935 m. Vaitkaus Atlanto perskridimas duoda teisę Lietuvai užimti šioje skridimo klasėje 3 vietą.

Paskutiniaisiais metais lėktuvo tobulėjimui daug padėjo ir gerų bei galingų 900—1000 arklinių jėgų variklių išradimas ir didelis jų ištobulėjimas. Didžiausias variklių galingumas pasisekė išplėsti ne kaip anksčiau prie žemės, bet 4000—5000 m aukštyje. Ši ypatybė žymiai padidina lėktuvo greitį didesnėse aukštumose. Variklio galingumo padidėjimas leido lėktuvus statyti gražesnių pračiuožiamų formų. Ten, kur reikėjo dviejų variklių ar net trijų, dabar užtenka vieno. Ma.

Venerinės ligos ir kova su jomis

Kadangi kariuomenė yra didžiulė mokykla, kurioje tūkstančiai jaunų vyrų praeina karinį mokslą ir rengiasi savo tėvynės laisvę ginti, todėl reikalinga, kad kariai būtų ne tik kūnų užgrūdinti, bet ir tautiškai gerai susipratę ir moraliai stiprūs. Juk dauguma kareivių yra kaimo vyrai, sveiki išaugę tarp gražių miškų ir žaliuojančių Lietuvos laukų, taip pat ir moraliai dar neiškrikę. Todėl tos karinės mokyklos mokytojų — karininkų turėtų būti didžiausias rūpestis, kad per tuos 1,5 metų buvimo kariuomenėje kaimo vyrai moraliskai nenupultų ir neapsikrėstų biauromis venerinėmis ligomis. Pažvelgus į karo ligoninės statistiką, su liūdesiu reikia pažymėti, kad 1934 m. gydėsi 334 venerikai, 1935 m. — 436 ven., o 1936 m. jų skaičius išaugo iki 649. Nors nemažas jų skaičius (daugiausia miestų gyventojų) atvyksta į kariuomenę jau apsikrėtę, bet daug ir kariuomenėje būdami apsikrėčia.

Reikia tik giliau pažvelgti į tą skaudžią ir tragišką būseną, į kurią patenka kaimo vyras, kada jis per nežinojamą ar blogų draugų įkalbėtas moraliskai paslysta ir gauna biauromą venerinę ligą. Tuoju, žinoma, patenka į ligoninę, kur randa dešimtimis tokių pat nelaimingųjų, jų skaičiuje nemaža jau „prityrusių“, kurie tuos „naujokus“ (kaip jie dažnai vadina) savaip „bešviesdami“ visiškai išstumia iš doros kelio. O kokia nauda tėvynei iš tokių kareivių ir piliečių — visiems aišku. Be to, kaip begali atsiliepti apie kariuomenę tokio nelaimingojo tėvas, o ypačiai motina, kada ji per 21 metus išaugino sūnų sveiką kūnu ir siela, išsaugojo nuo visokių pavojų, kaip akį kakteje, o čia, vos po pusantų metų, grįžta sūnus moraliai pakrikęs ir biauromos ligos kankinamas. Juk toji motina ir jis pats keiks kariuomenę ir jos vadus visą savo amžių, nežiūrėdamas į tai, kad dėl tos nelaimės jis pats yra kaltas.

Kokių priemonių reikėtų imtis, kad toms blogybėms, nors iš dalies, užkirstume kelią? Mano nuomone, viena svarbiausių aplinkybių, duodančių progos apsikrėsti, tai atskirų kareivių paleidimas į miestą iki vėlaus laiko. Ilgus metus gyvenant Kaune tekė pastebėti, kad šeštadieniais ir šventadieniais daug kareivių galima sutikti mieste dar tarp 21 — 24 valandos ir ne kur nors Laisvės alėjoje, bet tamsiuose užkampiuose, kur nė karo policija nemato, kur yra įvairios smulkės su žemos doros patarnautojomis bei prostitučių lizdais. Čia tose vietose kareiviai ir palieka ne tik tėvų sunkiai uždirbtą ir jiems atsiųstą litą, bet praranda dorą ir gauna biauromas ligas.

Koks gali būti reikalas kareiviui išeiti iki 24 valandos? Man rodos, jokie. Jis yra visu kuo aprūpintas, o smulkiems pirkiniams yra dalies krautuvė, o mieste krautuvės taip pat uždaros 19—20 valandą. Tad šis reikalas atkrinta. Miestą apžiūrėti bei žymesnes vietas aplankyti, kine ar teatre pabuvoti, galima išleisti komandomis, puskarininkiui vadovaujant, kuris viską galės aprodyti, paaiškinti ir nurodytu laiku visus parvesti namo.

Be to, ir patys kareiviai turėtų gerai atsiminti ir įsidėmėti savo garbingą kario vardą ir aukštą pašaukimo tikslą; nelankyti tokių vietų, kur gali būti pažeidžiama kario garbė, taip pat negirtuokliauti ir nesusidėti su ištvirkusiomis moterimis, kurios už pinigą save pardavinėja, žinant gerai, kad tokios moterys dažniausiai turi venerines ligas.

Reikia turėti galvoje ir tai, kad pas mus vos 1,5 metų tetarnaujama, tad reikia sukaupti visas pajėgas, norint kareivį tinkamai jo pareigoms parengti, tautiškai išauklėti, atpratinti nuo blogų įpročių ir gražinti tėviškėn daug geresnį ir labiau susipratusį pilietį, negu jis į kariuomenę buvo atvykęs.

Kadangi yra paskelbtas įstatymas kovai su venerinėmis ligomis ir tam įstatymui vykdyti taisyklės (Vyr. Žin. 477 ir 494 nr.), todėl ir kariuomenėje reikėtų tuo ypačiai susirūpinti ne tik medicinos personalui bei gydymo įstaigoms, bet ir rikiuotės dalių vadams, mažinant galimumą kareiviams atsidurti ten, kur tos ligos yra platinamos. Venerinės ligos yra tautos vėžys, kuris palengva graužia jaunos kartos atsparumą, mažina jos fizines ir moralines pajėgas, kurios taip reikalingos tautos ir valstybės egzistencijai.

P. B.

400.000 KNYGŲ APIE DIDJĮ KARĄ

Buvęs Žemių Amerikos Jungtinių Valstybių prezidentas Herbertas Hoover'is surinko milžinišką biblioteką, susidedančią iš įvairių knygų apie Didįjį karą, tiek mokslinių, tiek propagandai skiriamų, tiek dailiosios literatūros veikalų. Knygos parašytos įvairiomis kalbomis, taigi turi būti ir lietuviškų. Bibliotekoje dabar jau yra daugiau kaip 400.000 Didžiojo karo knygų ir dokumentų.

Savo testamente buv. prezidentas yra paskyręs visą savo brangią biblioteką Leland-Stanfordo universitetui.

Mūsų prekybinis laivas „Kretinga“ atvežė cemento

Dmt. Čibo nuotr.

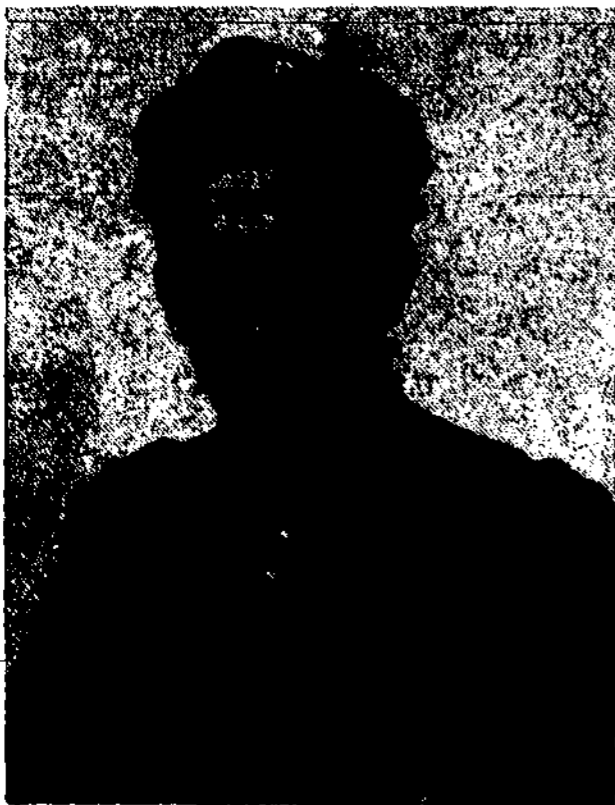
Mirties būrio žygliai

(Iš savanorio kūrėjo Mato Stromskio atsiminimų)

Matas Stromskis gimė 1897 m. gegužės 29 d. Liepalotos dv., Prienų valsč. Išgirdęs apie Lietuvos kariuomenės kūrimą, tėvams priešinant, 1919 m. sausio 7 d. atvyko į skirstymo punktą Kaune. Iš ten paskirtas į 2 p. pulko 4 kuopą.

M. Stromskis iš kovų meto štai ką pasakoja:

Prie Daugpilio jų kuopa gavo karinę aprangą. Šovinių ir granatų atsirado užtenkamai. Priešas apšaudydavo artilerijos ugnimi, bet, ilgą laiką puolimo nebuvo. Kariams nusibodo apkasuose sėdėti. Pradėjo rengti įvairias „medžiokles“. Prieš Daugpilį, kur įsistiprinę laikėsi bolševikai, buvo žydų kapinės. Prie jų gulėjo stambus ruso ūkis. Trys vyrai iš šio ūkio tarnavo pas bolševikus. Nors ūkis gulėjo tarp bolševikų

Mirties būrio
pusk. M. Stromskis

ir lietuvių pozicijų, bet kareiviai ateidavo duonos mainyti į pieną. Sužinota, kad bolševikuose tarnaują sūnūs dažnai ateidavo į namus. Trys mūsiškių: pusk. Stromskis, pusk. Petraitis ir eil. Jonas Pyragius sumanė juos paimti. Naktimis tykojo apie 2 savaites. Užeidavo iš bolševikų pusės, pasislėpdavo prie klojimo ir laukia. Bolševikai, tačiau, kažin kodėl nebedrįso atsilankyti.

Vieną naktį Stromskis ir Pyragius vėl slapstydamiesi patuliavo prie sodybos. Staiga išdygo 15 ginkluotų vyrų. Buvo pradėję švisti ir vyrai norėjo grįžti į namus. Ir vieni ir kiti griebė ginklą. Pasirodo, buvę lenkai, kurie pranešė, kad šiandien bus puolimas. Stromskis ir Pyragius skubėjo į savo dalį, bet pusiaukelėje pamtė nuo kalno besipilančias grandines. Puolė bolševikus latviai, stovėję lietuvių kairėje, o dešinėje buvo lenkai.

Iš Dauguvos fronto Stromskio dalį išvežė prieš bermontininkus ties Radviliškio. Čia buvo sudarytas specialus karių būrys, pavadintas „Mirties būriu“. Būryje buvo keliasdešimt vyrų, pačių atkakliausių ir kiečiausių kovotojų. Būriui vadovavo virš. Venckūnas. Į šį būrį pateko ir pusk. Stromskis. Apie mirties būrį jis pasakoja:

Mirties būrys nuvyko bermontininkų užimtą Radviliškį. Sustojo pačiame miestelyje, prieš bažnyčią, mūriniame name. Vyrai iki dantų apsiginklavę ir bet kam pasiruošę. Vokiečiai vieną dieną staiga pasirodė prieš būstinę, išstatė kulkosvaidžius, nukreiptus į duris ir langus. Keli jų metėsi į duris ir pareikalavo išduoti mirties būrio vadą. Kariai atsiskė. Tuo pačiu metu vokiečiai greit atėmė iš vieno ir kito ginklus — norėjo būrį nuginkluoti. Bet Mirties būrys nei išstatytų kulkosvaidžių, nei grasinimų neišgądo. Būseną

pasidarė sunki. Tuojuo visus įsiveržusius vokiečius apsupo nuginklavo ir uždarė tame pat name.

Prieš pusiaunaktį M. būrys pro langą pasiuntė savo žvalgą su pranešimu pas pulko vadą. Žvalgas grįžo prieš rytą su įsakymu pasitraukti. Mirties būrys tvarkingai iš Radviliškio išėjo.

Naktį, mirties būriui dar tebesant Radviliškyje, dvarelyje buvo apie 20 bermontininkų. Kitos dalies kareiviai atslinko iki dvarelio ir bermontininkus užpuolė. Nors prie durų priešai turėjo pasistatę kulkosvaidį, bet kulkosvaidininką paklojo, o likusiems pro langus sumetė granatas.

Vokiečiai iš ryto pasitraukė, bet netrukus jų atžygiavo apie batalioną. Jie vyko atkeršyti dvarelio savininkui Butkevičiui. Dvarui ginti buvo pasiūstas Mirties būrys. Prie dvaro iš kažin kur atsirado dar apie 20 lietuvių kareivių. Pasirengė nuo bermontininkų gintis.

Bermontininkai puolė nepaprastai atkakliai, nežiūrėdami į stipriausią ugnį. Mirties būrio šautuvai taip įkaito, kad medinės dalys rūko. Stromskis pabrėžia, kad nė gaiduko spaust nereikėjo — įdedi šovinį, uždarei spyną ir nuo įkaitimo pats iššaudavo. Vokiečiai vis artėjo ir artėjo, supdami tiršta grandine. Mirties būrys pasiliko po 3 šovinius ir užsidėjo durtuvus. Tada iš pakluonės, iš kiemo išpuolė su durtuvais prieš pasitikti. Bermontininkai apsisuko ir išbėgiojo.

Dvarelyje būrys išbuvo 4 dienas, saugodami jį nuo vokiečių naujo puolimo. Vakare atvyko su III batalionu kar. Petraitis. Jis turėjo perkirsti Šiaulių — Radviliškio geležinkelio liniją. Mirties būriui vadovauti pasiėmė karininkas Butkevičius ir pulko gydytojas.

24 val. naktį Mirties būrys išvyko žvalgybon. užpakalyje ejo batalionas. Atėję į Šniūraičių kaimą, mirties būrys nėjo vieškeliu, bet laukais Kairių link. Batalionas žygiavo keliu ir sutiko 4 pėst. pulko žvalgas. Šie pranešė, kad priešas yra čia pat. Mirties būrys tuo būdu nieko nežinodamas nužygiavo tiesiai į priešą. Batalionas liko Šniūraičiuose.

Mirties būrys atvyko į Kairius. Sutikta moteris pasakė, kad bermontininkai išėjo iš kaimo prieš 10—15 minučių. Kaimas buvo didelis. Vokiečiai, kaip pasirodė, iš kaimo nebuvo išjoję, bet tik nujoję į kitą galą. Mirties būrio kareiviai užsirūkė ir vėl traukė geležinkelio link. Už poros kilometrų pasigirdo atskiri šautuvų šūviai. Būrys stabtelėjo griovyje išaiškinti padėtį. Jie buvo nuo plento per 1 km. Nuo Radviliškio Šiaulių link plentu slinko dvi virtuvės. Virš. Veinckūnas riktelėjo: „Kas sutinka, vyrai, tas virtuves paimti?“ Stromskis ir dar 5 kareiviai tuojuo pasisiūlė. Stromskis vadovavo Ratkevičiui, Kairiui, Juozui Medelinskiui, Kačiauskui ir dar vienam. Tačiau žygis nebuvo sėkmingas. Jie bėgo virtuvėms už akių, bet važiuavę pastebėjo. Paplakė arklius ir su trenkamu nurūko. Visas šešetukas prie plento nutarė dar palaukti. Taip belaukiant grobio, pasirodė plento sargo žmona. Ji uždusai pranešė, kad jų namelyje, kambaryje yra vokiečiai.

Šio mirties būrio karių žygis labai įdomus ir laikime kalbėti pačiam Stromskiui: „Tik išgirdęs tai, vienas mūsiškių pašoko ir nubėgo už klojimo. Maniau,

kad jis apibėgs aplink ir atsiras prie namo iš kito šono. Pašokau ir aš. Bėgau pro kitą galą ir mečiau į namo duris. Tiesiai įbėgau į kambarį. Pilnas kambarys išsirengusių vokiečių. Jie pakėlę užmiegotas galvas, baisiausiai nustebo. Kampe stovėjo sustatyti šautuvai. Užstojau ir vokiškai surikau. Vienas jaunas vokiečukas atrodė ypačiai įširdęs. Jis pagriebė rankinę granatą. Laikydamas viena ranka apatines kelnes, kita švaistėsi su granata, sukdamas aplink. Mano šautuvas buvo paruoštas, o kambarys nedidelis, todėl granatą mesti neišdrįso.

Viso buvo 11 bermontininkų. Liepiau tuojau rengtis. Tuo pačiu metu dirstelėjęs pro langelį, pamačiau iš miško išjojantį vokiečių raitininkų būrį. Lauke subildėjo šautuvų šūviai. Prieangyje kažkas ėjo. Būsena pasidarė labai neaiški. Nežinojau kas ateina — savieji ar priešas. Laikydamas šautuvą rankose, laisva ranka pradėjau atsukinėti granatų kotų dangtelius. Buvau nusistatęs įėjusį naują priešą smeigti durtuvu ir į likusius vokiečius mest grantą. Laimė — įėjo savas kareivis Juozas Ratkevičius. Iš jo sužinojau, kad prieš raitininkai mūsiškių šūviais išblaškė. Ratkevičius suėmė 11 šautuvų, o aš išvariau iš kambario vokiečius. Buvo pusnuogiai, tai leidau dar 5 minutes apsirengti.

Kieme radome vieną karinį ir du rekvizuotus vežimus. Juose buvo kareivių turtas, kuprinės ir pagaliau iš žmonių išplėstas turtas: antklodės, pagalvės, maistas. Kariai buvo iš aviacijos štabo.

Besiruošdami pastebėjome važiuojant dar dvi gurguoles. Ir jas tuojau pat sulaikėme. Pirmiausia puolėme patikrinti kas juose yra. Radom 2 centr. telefono aparatų, 4 kulkosvaidžius ir šovinių. Grobį betvarkydami matome — dunda dar du vežimai. Medelinskas juos sulaiko. Vežimuose vienas kailiniuotas vyras, žydas ir moteris. Žydą tuojau paleido. Jis dūmė ir nudūmė į mišką. Medelinskas tikrino dokumentus. Dokumentai buvo visiškoje tvarkoje. Norėjo ir šį paleisti. Man pasirodė kažinkas įtartina. Pakėliau antklodę ir pamačiau vežimo dugne vokišką karabiną. Be to, po kailiniais karinius drabužius. Nutarėm pristatyti į štabą ir išaiškinti asmenybę.

Sugrįžom pas likusį Mirties būrį. Bataliono iš užpakalio nesulaukdami, atvykome atgal. Pasiėkėme Kairių kaimą. Gatvėje šmėkstelėjo raitininkas, kitas. Kairių kaimo gale buvę vokiečiai pastojo kelią. Vieni iš Mirties būrio liko prie belaisvių, o kiti puolė prie namų ir mėtydami granatas išblaškė kelią pastojusius raitininkus. Už poros kilometrų geležinkelis. Išgirdome einantį traukinį. Išgirdę, matyt, kautynes Kairių kaime jis stabtelėjo.

„Mirties būrys“, prasiveržęs pro vokiečius, išėjo iš kaimo. Mūsų kelio kryptis buvo kaip tik pro geležinkelį. Traukiniu važiuojančių vokiečių ešalonas mus pamatė. Tačiau, matyt, galvodamas, kad mūsų nedidelį būrelį seka vyriausios mūsų jėgos, praleido nekliudydami. Mes praėjome su grobiu, pasukome ir nuėjome toliau. Vokiečiai tuo laiku puolė į kaimą, kur buvo jų raitininkai. Girdėjome šaudymą. Įdomu, kaip jie keikėsi, kai pamatė atakuojančius savuosius. Mirties būrys greit sutiko III bataliono patrulius ir sustojo šniūraičiuose.

Įdomi istorija buvo su keistuoju imtiniu. Stambus vyras, su auksiniais akiniais, dideliuos kailinius iškrėstas iš karto nepadarė jokio įtartino įspūdžio. Jo dokumentai rodė esant latvi iš Šiaulių. Kišenėse turėjo daug pinigų. Vienas mūsų karys turėjo visai suplyšusius

sius batus. Jis juokais prasitarė, kad būtų nebloga su „svečiu“ pasikeisti batais. „Svečias“ turi daug pinigų ir be to, važiuotas — gali netrukus naujus įsigyti. Išgirdęs apie batus, „svečias“ nepaprastai išsigando. Jis iš karto davė pinigų, kad tik jam liktų batai, paskui pradėjo siūlyti auksinį laikrodį. Šitoks jo išgąstis ir nepaprastas batų gynimas, siūlant brangesnius daiktus, sukėlė didelį įtarimą, kad batuose kas nors nepaprasto yra. Kareiviai atkakliai kibo į batus. Pagaliau jis vilkosi didžiulius kailinius ir juos kišo kareiviui, bet batų nedavė. Kareiviai batus nuavė. Ir kas pasirodė. Auliniuose batuose rasta įgaliojimai, žemėlapiai ir įvairūs dokumentai. Jis buvo iš žvalgybos skyriaus Šiauliuose ir vyko šnipinėjimo tikslais.

Stromskis gavo jį vesti. Kelyje jis prisispyręs siūlė vedantiems didelį turtą, kad tik jį paleistų. Esą jis turįs Šiauliuose didelius namus, daug pinigų. Tegul kartu tik su juo vyksta — bus aprūpinti vedą kariai visam amžiui. Mirties būrio kareivių širdys ne vaškas, o patys ne vaikai. Šnipas buvo pristatytas kur reikia ir karo lauko teismo sušaudytas.

Mirties būrys dalyvavo paimant Radviliškį ir į jį bėgte įbėgo. Paskui vijo bermontininkus per visą Žemaičių kraštą.

Kuliuose besiilsint, žvalgas atėjo iš Vėžaičių ir pranešė, kad vokiečiai vėl organizuojasi. Mirties būrys atvyko prie dvaro. Mato — ant statinės stovi vokiečių aukštas karininkas, o aplink daug vokiečių. Karininkas sako nepaprastai karštą kalbą. Mirties būrys paleido salvę. Pasidarė nepaprasta panika. Kalbėtojas nuvirto nuo stainės, o bermontininkai bėgiojo, nežinodami ko griebtis. Netrukus vokiečiai paleido darbą kulkosvaidį, bet buvo iš dvaro išvyti.

Vakaras. Žmonėms reik maisto, o arkliams pašaro. Du kariai nuvyko į dvarą parūpinti. Dvaro savininkas juos nepaprastai iškoliojo, tiesiog išvijo. Tada nuvyko Stromskis ir dar du. Dvaras didžiulis, tuščias. Vienam kambaryje išgirdo balsus. Pabaladojo. Niekas neatsakė. Pareikalavo atidaryti — niekas. Pradėjo versti — iš vidaus trenkė trys revolverių šūviai. Kariai atidarė ugnį į duris ir tuoj šūktelėjo, kad išsprogdins. Duris atidarė. Kambaryje rasta šeimininkas ir du vokiečių karininkai. Karininkai buvo nusiūsti į štabą, o iš šeimininko griežtai pareikalauta maisto. Atsirado tiek gėrybių, kad galima buvo metus maitintis.

Vėliau Mirties būrį išformavo ir Stromskis buvo paskirtas į 2 pėst. pulko 7 kuopą.

J. Dovydaitis

Sprogdindami medžius pionieriai užvertė miško kelią

Jūra jį tokį išaugino

Kas nepažino Petraičių, Perlakių žvejų pasidžiavimo. Jau niekas nepamena nuo kada jų giminė minta iš jūros, todėl nenuostabu, jei jie ją pamilo, kaip artojas žemę. Tiesa, Petraičiai turtų nesukrovė, tačiau gyveno gražiai ir pavyzdinai.

Vienintelis turtas, kurį per dvidešimt bendro šeimyninio gyvenimo metų išsaugojo, buvo dvidešimtuosius metus einęs sūnus Jurgis ir septyniolikametė dukterė Onytė.

Jaunasis Petraičių atžala kartu su tėvu leisdavosi į jūrą ir atidžiai mokėsi žvejo amato. Visokių valandų teko išgyventi. Ne kartą mirtis žiūrėjo tiesiai į akis, tačiau abudu net nesudrebėdavo ir apsišarvavę šaltu krauju ir ištvermę visada laimingai grįždavo į krantą.

Ne tik kūnas, bet ir dvasia Jurgio Petraičio kas dieną brendo ir tobulėjo. Jūros vėjas raudonumu nudažė jo skruostus, o bangos ir tinklai sutvirtino raumenis. Jūros ošimas ir daina Jurgį šiaugino jautrios sielos ir kilnių užsimojimų vyrų. Ne viena Perlakių dukra širdyje pamilo jaunąjį žveją, daug melsvų akių slaptai sekė grakščius jo judesius. Jurgis tai pats aiškiai matė ir jautė. Nors jam ir buvo jų gaila, tačiau ir tauriausią sielą turįs vyras negali gi visų iš karto pamilti. Kuo gi jis kaltas, jei gamta jį apdovanojo grožiu, jei rankos pajėgia valdyti irklus net ituzusioje jū-

Jaunieji žvejai po sunkios valkanos apžiūri savo tinklus
Dmt. Čibo nuotr.

roje. Tačiau neilgai taip tęsėsi. Kai dvidešimt pirmus metus pasiekus, pilietinė pareiga pašaukė Jurgį atlikti karinę prievolę, jo širdis pamilo devyniolikametę žvejo Ruzgų dukterį Elžę.

— Sūnau, — kartą tarė tėvas, — ar tu jau pasiruošęs mokytis krašto gynimo darbo. Ar jautiesi pakankamai stiprus stoti į tų vyrų eiles, kurie mokosi ginti savo žemę ir vandenį nuo svetimųjų.

— Taip tėve. Jaučiuosi tiek stiprus, jog nedrebėčiau, jei ir mirtis reikėtų už kiekvieną mūsų jūros bangą, jei ją mėgintų atimti atėjūnai.

— Tikiu, nes jaučiu, jog kalbi ne lūpomis, bet širdimi. Žinau, tu pamilai Ruzgų Elžę, tu jos labiau trokšti, negu žuvis vandens, tačiau dabar ne metas mylėti.

— Kodėl?!

— Dėl to, kad už mėnesio tu būsi karys, kuriam dedamos sunkios ir atsakingos pareigos. Karys turi būti toliau nuo moters meilės ir visą širdimi atsiduoti savo tėvynei.

— Žinau ir tai, tėve!

— Jeigu tu jau ir tai žinai, tai tikiu, jog išauginau tikrąjį jūrų sūnų Petraitį. Be baimės išleisiu į kariuomenę ir su džiaugsmu pasitiksiu grįžtantį, nes aš jau senas, greitai nebepajėgsiu grumtis su jūra. Tu vienas turėsi stoti į mano vietą. Atlikęs karinę prievolę, galėsi apsigyventi, kad neišnyktų Petraičių giminė. Aš gi esu prisiekęs, kad greičiau vėjas kopas po visą pasaulį išnešios, negu Petraičiai apleis pajūrį.

Taip kalbėdamas senis paleido dūmų kamuolį, ir širdyje didžiuodamasis savo sūnumi, nukrypavo į trobą, palikdamas Jurgį vieną su savo mintimis.

Atėjo ir lauktoji diena. Tai ne bangų dūžiai kranuose aidėjo, ne kopos švilpė, tai pamario jaunųjų vyrų atsisveikinamosios dainos sklido erdvėmis. Jurgis taip pat buvo dainuojančiųjų eilėse. Jo grakštus ir tiesus liemuo ryškiai skyrėsi iš kitų. Žvejų kaimelyje šiandien ypatinga diena. Kyla baltos skepetaitės, lyg kaminai rūksta senių molinės pypkės, atsisveikinimo ašaros žydi mergelių akyse. Elzė Ruzgytė stovi pasilipėjusi ant suoloelio. Jos akys sudrėkusios. Skepetaitės kampu nubraukia vieną didelę, kaip pupą, kristi besiruošiančią ašarą ir garsiai nusijuokia pati iš savęs.

— Na ir kvaila iš manęs mergšė. Verkiu. Jūros išaugintai lietuvaitei taip nepridera, — bara pati save. — Ak, kokie tvirti mūs vyrai! — šūkteli žvelgdamas į einančius. — Jurgis atrodo, tartum granito statula, kurią maža būdama mačiau mieste.

Greitai Jurgis Petraitis apsiprato su karine šeima ir drausme. Viršininkai tuoj pastebėjo, kad jaun. kareivis Petraitis iš kitų išsiskiria savo gabumais ir tarnybiniu uolumu. Visose srityse stengdavosi būti pirmasis.

Toje pat kuopoje buvo ir daugiau klaipėdiečių, tačiau Jurgis kai kurių vengė. Jam buvo daug maloniau draugauti su jų tarpe taip vadinamais „didžlietuviais“, negu su kai kuriais buvusiais mokyklos draugais. Geriausias Jurgio draugas buvo žemaitis Petras Žiedūnas su kuriuo visą mokymo laiką greta vienas kito išgu-

lėjo. Jie taip susibičiuliavo, kad iš šalies žiūrint atrode, jog jie yra tikri broliai. Petras jam pasakodavo apie Žemaitijos grožybes, piliakalnius, didžiųjų vyrų kapus, istorines vietas ir šalykelių koplytėles. Jurgis iš jo pasakojimų taip puikiai pažino Žemaitiją, žmonių papročius ir būdą, kad, rodos, nuo kūdikystės dienų Žemaitijoje užaugo. Žiedūnas taip pat daug ką iš Petraičio sužinojo apie Klaipėdos kraštą, ypačiai žvejų gyvenimą. Jam labai patikdavo Jurgio pasakojimai apie jūrą.

Kai kurie klaipėdiečiai, ypačiai Henrikas Vylius ir Jonas Pėža, pradėjo šnairomis žiūrėti į Jurgį. Pėža su Vyliumi visur eidavo abu ir su kitais mažai tekalbėdavo. Jurgiui tai nepatikdavo ir daug kartų jiems primindavo. Jie juokais nuleisdavo, nekreipdami dėmesio į Petraičio įspėjimus.

— Tie du vyrukai man nepatinka, — kartą pratarė Žiedūnui. — Man rodos, kad jų širdyse velnias lizdą suka.

— Negalima žmonių apkalbėti, Jurgi, — sudraudė Petras.

— Negalima, tai negalima, bet vis tiek man atrodo jie ką nors bloga mano.

Kartą Petraitis vakare, vaikščiodamas pulko rajone, viename pakrūmyje išgirdo minint jo pavardę. Tyliai prislinkęs išgirdo vokiškai kalbantįs. Kalbėjosi Pėža su Vyliumi.

— Petraitis turi visų pasitikėjimą, viršininkai jį myli, — kalbėjo Pėža, — mes turime jį įtraukti į savo...

— Tsss... ateina!

Jurgis prisiglaudė prie kito krūmo ir nustojo kvėpavęs.

— Toks įsakymas, žinai, — tyliai bumbtelėjo Pėža ir abu nuėjo.

— Įdomu, įdomu, kam aš jiems reikalingas — galvojo Jurgis, skubėdamas į vakarinį patikrinimą.

Ir nepajuto Jurgis Petraitis, kai baigėsi mokymas ir atėjo egzaminų diena. Visą dieną kieti egzaminatoriai tyrė, ką kuopa išmoko per šešius mėnesius. Jurgis išlaikė pirmuoju. Nebuvo tos smulkmenos, to statuto paragrafo, kad jis būtų nežinojęs. Tuo tarpu Pėža su Vyliumi rauda, lyg vėžiai ir vos, vos pralindo. Petraičiui buvo skaudu ir pikta žiūrėti į tuos miesto ponaičius, kurie, jo manymu, taip baisiai klydo, nesistengdami išmokti net to, kas būtina kariui reikalinga ir būtina.

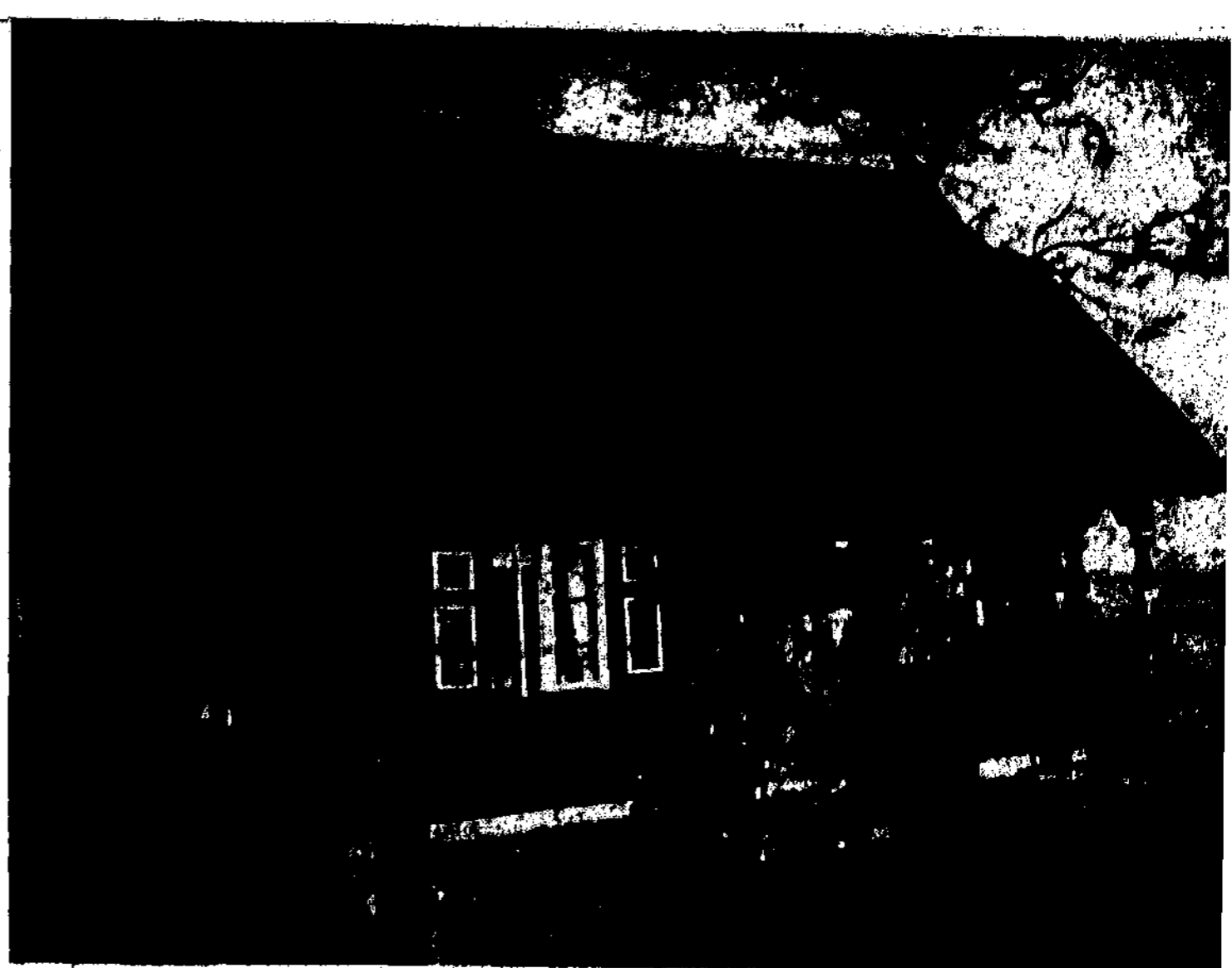
Po priesaikos daugelį paleido 7 paroms atostogų. Paleistųjų tarpe buvo ne tik Petraitis, bet ir Pėža su Vyliumi. Jurgis tėvams jau anksčiau buvo pranešęs, kad parvyks, todėl jautė, kad namiškiai, kiek įmanydami, ruošiasi sutikti. Pagalvojęs apie namus, Jurgis išvysdavo jūrą, o jos bangose matė besisupančią Elzę.

Traukinyje, lyg tyčia, pateko į tą patį vagoną, kuriame važiavo Pėža su Vyliumi. Trumpai pasisveikinęs, Jurgis atsisėdo ir nekreipė į juos jokio dėmesio. Traukiniui pravažiavus keleta stočių, Pėža pirmas prabilo:

— Sakyk, Jurgi, kodėl tu prieš nusistatęs?

— To paties ir jūsų norėjau paklausti, — rimtai atsakė Jurgis. Jis tuoj suprato, kad kareivinių rajone nugirstas jų pašnekesys turi didelę reikšmę.

— Klaipėdoje susitaikinsime, — šypsodamasis įterpė Vylius. Petraitis taip pat šyptelėjo ir su jais pradėjo gana nuoširdžią kalbą. Pradžioje kalbėjosi apie niekniekius, vėliau prisiminė mokyklos dienas, žodžiu,

Kuršių Nerijos žvejo namas

A. Naruševičiaus nuotr.

Pėža ir Vylius tikrai įsitikino, kad Petraičio šnairavimas ir antipatija jiems buvo tik jų vaizduotės padaras. Artėjant prie Klaipėdos, Pėža uždėjo ranką ant Jurgio peties ir prabilo:

— Jurgi, nuo šiandien mes būsime draugai. Dabar supratau, kad mūsų keliai vienodi, mes tik nedrįstame vieni kitų.

— Kokie keliai? — išplėtė akis Petraitis.

— Et, geriau apie tai nekalbėti. Pats geriau žinai. Traukinio sirena skaudžiai sukaukė, pranešdama, kad jau artėja pajūrio miestas.

— Jurgi, noriu ryt pas tave ateiti pasikalbėti, — vėl prabilo Pėža, žvelgdamas į Vylių. — Tikiuosi priimsi?

— Mokslo dienų draugams Petraičių durys visada atviros, — karčiai šypsodamasis atsakė Jurgis.

Traukinys sulėtino greitį.

— Ko tie tipai iš manęs nori? — smilktelėjo Jurgio širdyje.

Visas Perlakių kaimas atėjo pasveikinti grįžusį svečią. Jaunimas tuoj apspito Jurgį ir pradėjo klausinėti, kaip jam sekėsi kariuomenėje. Petraitis stengėsi visų smalsumą patenkinti, nejausdamas net nuovargio po ilgos ir nuobodžios kelionės. Atsirado ir muzika. Greitai armonikos garsai pradėjo kilnoti jaunųjų kojas ir sodo aikštelėje pasipylė šokančiųjų poros. Jaunimas dūko. Seniai patenkinti siurbčiojo alaus puteles ir šypsodamiesi sekė jaunųjų krykštavimus. Jurgis šoko su Elze. Abu linksmi kalbėjosi. Iš jų akių buvo galima įspėti, kad jie labai laimingi.

— Puiki iš jų pora, — kumštelėjo Ruzga Petraičiui alkūnę.

— Kertų iš alaus, kad pirmasis bus sūnus! — šūktelėjo Petraitis, liežuviu nubraukdamas nuo ūsų alaus putas.

— Gėdykis, seni, — sudraudė Petraitienė vyrą, — argi jau nerandi geresnės kalbos.

— He, he, he! O ką, motin, gal manai po metų jie nesusiporuos?

Jau ir saulė seniai buvo nuskenusį jūroje, kai svečiai paliko vaišingą Petraičių kiemą. Visuose kaimo kampuose buvo girdėti grįžtančiųjų dainos ir klebesys.

Visą naktį Jurgis išmiegojo, lyg užmuštas. Šaukė šyptelėjus iš anapus vandens, jaunasis svečias šoko iš lovos ir skubiai apsirengęs ruošėsi į pajūrį. Prie jų

ros Jurgis vėl pajuto kūdikystės džiaugsmą. Atsisėdęs įsižiūrėjo į toli ir juste nepajuto, kad jo siela skęsta didybėje, baigiama užsupti žavingojo bangų šnerėjimo. Petraitis per daug jau buvo suaugęs su jūra. Reikia būti pačiam jūros vaiku, norint suprasti Petraičių sielą.

— Jurgi! — staiga išgirdo kažin kieno lyg ir pažįstamą balsą. Jurgis atsigrižo:

— Pėža!.. Kaip čia atsiradai, Jonai?

— Buvau namuose, tačiau motiną pasakė, kad tu pajūryje, taigi ir atėjau.

Jurgis pakilo.

— Buvau truputį užsisvajojęs. Mat, jau visas pusmetis, kai nemačiau jūros — išsiilgau...

Pėža klausėsi, kramtydamas apatinę lūpą ir tylėjo. Iš jo akių buvo galima įspėti, kad jis nori kažin ką rimto ir nelaukto pasakyti. Petraitis per daug buvo pagautas jausmo, todėl gal to ir nepastebėjo. Abu,ėjo tylėdami, Pėžos širdyje smilko jų slaptojo vado pasakytieji žodžiai: „Nors tektų paskutinių priemonių imtis — Petraitis mums reikalingas. Jei tai būtų surišta su pinigais — nesigailėk jų. — Net šantažą pavartok, jei matysi, jog nėra kitos išeities“.

— Jurgi! — staiga prabilo Pėža. — Norėjau su tavimi rimtai pasikalbėti, kai ką pasiūlyti.

— Prašau!

Pėža atsikosėjo.

— Ilgai tave stebėjau ir patyriau, kad tu be galo geras ir gabus artistas.

Petraitis tiriamai žvilgterėjo į kalbantįjį.

— Šiaip, — tęsė toliau Pėža, — kariuomenėje tu sugebėjai įgyti visų viršininkų pasitikėjimą ir meilę, nors gerai žinau, kad tu, kaip ir tavo tėvas, tiksliau kalbant, kaip ir mes visi, esi...

Tai gražumas vasaros

Dmt. Čibo nuotr.

— Ką tamsta tuo nori pasakyti?! — staiga pašoko Jurgis.

— ... Vienas iš tų, kurie nekenčiame didžiulėvių, — šaltai, žodžius kirčiuodamas baigė Pėža.

— Ir tu, Jonai, taip drįsti kalbėti man, Petraičiui.

— Drįstu, nes ir tavo tėvas taip mano, kaip ir mes...

— Meluoji! — įpykęs suriko Jurgis, — greičiau pasitrauk iš mano akių ir mano tėvų sodybos, kurion niekšams įžengti ne vieta. Aš esu lietuvis ir mano tėvynė tęsiasi nuo Baltijos iki Naručio krantų. Tame plote gyvena mano broliai ir visus juos aš lygiai myliu, visų mūsų bendrajai tėvynei buvau, esu ir būsiu ištikimas. Jokios audros nepalauš mano lietuviškumo.

— Jurgi!.. — dar kažin ką norėjo pasakyti Pėža, bet Petraitis neatsigrįžęs nuėjo toliau.

Jūra bangavo ir daužėsi, bet Jurgio sieloje buvo ramu ir šviesu. Jis jautė, lyg nugalėjęs kažin kokį slibiną, norėjusį jį pražudyti. Ejo švilpaudamas ir niuodamas Ruzgų kiemo link.

— Jurgi! — iš už krūmo pasigirdo balsas ir iššoko linksmutė Elzė. — Mačiau tu su Pėža vaikščiojai. Argi jau kariuomenėje tu su juo susidraugavai? Gal jis jau nebe toks, kaip jo tėvai?

— Užmirškime jį, — iš lėto atsakė Jurgis, — jis mums ne draugas. Niekad mūsų širdys vienodai tai gimtajai žemei ir jūrai neplaks. Petraičių ir Pėžų keliai skiriasi.

— O mudviejų? — kažin kaip nesąmoningai, lyg juokaudama ir prisiglausdama prie Jurgio peties, paklausė Elzė ir pati paraudo, susigėdusi tokio savo klausimo.

— Mūsų... — stipriai Jurgis prisispaudė Elzė. — Mūsų keliai taip artimi, kaip ši jūra, kuri niekad nenutolsta nuo mūsų gimtojo kaimo krantų. Amžinai vis jį skalauja.

Iš trobos išėjo pypkę traukdamas senis Ruzga.

— Na Jurgi, neveltui su Petraičiu aną sutikimo vakarą jums apkalbėjome. Puikų žentą turėsiu.

Jurgis ir Elzė šypsojosi patenkinti. Nesiginė.

— Prie jūros krantų nepajudinama stovės tvirta Petraičių ir Ruzgų šeima ir amžinai budės lietuviškoje jūros sargyboje, — po valandėlės atsakė Jurgis.

Senis Ruzga taip pat patenkintas stovėjo ir šypsojosi, žiūrėdamas į bręstančią jauną, tvirtą, lietuvišką šeimą, kuri po metų pavaduos juos, senus jūros vilkus.

VI. Burkauskas

Poligone

Kur rangosi Neris, baltuoja palapinės,
Kur ošia pušynai ir žarstos smiltys,
Tai čia Gaižiūnų poligonas,
Tai čia visų karių džiaugsmas ir viltys.

Čionai kasdieną pratimai nuo ankstauro ryto
Kautynės „verda“ šilosėduos, paliai Nerį;
Pradunda artilerija, padanges raižo Anbo,
Gusarai šuoliais lekia bėriais...

Stovyklose sutemus skamba dainos,
Kvatojasi pašėlusiai armonika
Čia pat — Neris krantais tyliai puškenas
Viršuj — mėnulis maudosi išblyškęs...

Ats. gr. Kuzma

SENOJI KAUNO TELEFONO CENTRINĖ,

Įrengus Kaune ir šančiuose automatines telefono stotis, išardoma ir numatoma perkelti į Šiaulius, Panevėžį ir kitus didesnius provincijos miestus.

PAKELTOS KIAULIŲ KAINOS

Visam rugpiūčio mėnesini už lašinės kiaules pakeltos kainos 5 litais už gyvo svorio centnerį. Už pirmos rūšies lašinės kiaulės gyvo svorio centnerį bus mokama po 55 litus, o už antros rūšies — po 50 litų.

Už bekonines kiaules taip pat pakeltas avansas 5 litais. Dabar už parduodamą bekoninę kiaulę avanso bus išmokama po 65 litus.

BRAZILIJOS ŽURNALISTAI LIETUVOJE

Liepos 31 d. „Lufthansos“ lėktuvu iš Brazilijos į Kauną atskrido trys Sao Paulo didžiųjų dienraščių bendradarbiai. Svečius Kauno aerodrome pasitiko Brazilijos bičiulis Dr. P. Mačiulis. Svečiai lankosi Baltijos valstybėse ir nori plačiau susipažinti su šiais kraštais. Braziliečiai žurnalistai Baltijos kraštuose lankosi pirmą kartą.

LATVIŲ KARINĖS SPAUDOS ATSTOVAS KAUNE

Liepos 31 d. Rygos traukiniu į Kauną atvyko Latvijos spaudos draugijos narys — latvių karinės spaudos atstovas Eduardas Rudzis. Jis yra Lietuvos Žurnalistų Sąjungos svečias ir žada praleisti vasaros atostogas Girulių vasarinėje. Kaune E. Rudzis susipažino su muziejais ir kitomis įdomesnėmis vietomis.

UŽUOJAUTA DĖL AKURATERIO MIRTIES

Neseniai miręs žymusis latvių rašytojas J. Akurateris sukėlė Baltijos kraštų užuojautą. Šiomis dienomis Latvijoje vasaroja Baltijos Spaudos Santarvės Lietuvių Tautinio Komiteto pirmininkas, „Eltos“ direktorius Dailidė, Latvijos rašytojų sąjungai dėl Janio Akuraterio mirties pasiuntė užuojautos telegramą.

LIETUVOS SVEČIAI AMERIKOS LIETUVIŲ TARPE

taip pat ir spaudoje yra dėmesio centre. Kaip žinome, į Ameriką yra išvykę Lietuvos sportininkai, skautai, Seimo ir spaudos atstovai. Jų atsilankymo proga laikraščiai pirmose vietose deda svečių fotografijas ir ilgus aprašymus. Jie kviečiami apsilankyti visose Š. Amerikos lietuvių kultūrinėse įstaigose. Mūsų operos solistei M. Rakauskaitei laikraščiai taip pat skiria daug vietos dėl jos surengtų koncertų lietuvių kolonijose. Plačiai minimos Seimo atstovų kalbos ir mūsų skautų įsirengimas Amerikos skautų stovykloje. Svarbiausia, kaip pažymi laikraščiai, lietuvių skautų tikslas yra užmegsti glaudesnius santykius su Amerikos lietuvių skautais. Neseniai viename Amerikos mieste buvo rodoma Paramountho kino apžvalga, kurioje buvo parodyta tik trijų stovyklų palapinės ir įsirengimai: Lousianos, Texaso ir Lietuvos.

III BALTIJOS VALSTYBIŲ VETERINARIJOS KONGRESAS BUS KAUNE

Kaip teko patirti, III Baltijos valstybių veterinarijos kongresas bus Kaune rugpiūčio 12—14 d. Jame dalyvaus apie 200 veterinarijos gydytojų. Be Latvijos, Estijos, Švedijos, dar dalyvaus Danijos ir Norvegijos veterinarijos gydytojai.

IŠKELTAS LIETUVOS AUKŠTOSIOS TECHNIKOS MOKYKLOS STEIGIMO KLAUSIMAS

Šiomis dienomis Lietuvos Inžinierių Draugija įteikė vyriausybei memorandumą Lietuvos Aukštosios Technikos Mokyklos steigimo reikalui. Mokyklą siūlo pavadinti pirmojo Lietuvos miestų statytojo ir amatų įkūrėjo D. L. K. Gedimino vardu.

Inžinierių skaičius Lietuvoje siekia vos 400 žmonių, tuo tarpu Lietuvai jų reikalinga iki 700—800.

PIRMOJI UGNIAGESIŲ STOVYKLA

Šiemet buvo pirmoji Lietuvos ugniagesių stovykla. Ji buvo suruošta šakių apskrityje, Paežerėlių valsč. miškelėje ant Nemuno kranto. Stovyklavo 17 ugniagesių.

MIRĖ PROF. V. DUBAS

Rugpiūčio 2 d. vakare, ištiktas širdies priepuolio, mirė Vytauto Didžiojo Universiteto profesorius Vladas Dubas, sulaukęs 50 metų amžiaus.

Velionis buvo darbūtas, studentų mylimas profesorius. Jis yra parašęs daug knygų. Į Universitetą a. a. Vl. Dubas buvo pakviestas 1922 m. rudenį, t. y., vos tik susikūrus Lietuvos Universitetui. Un-te velionis užėmė humanitarinių mokslų fak. prancūzų literatūros ir kalbos katedrą. Šioje vietoje su visu rūpestingumu ir atsidėjimu dirbo ligi pat savo mirties — ištiksus 15 metų.

Kas arčiau pažino prof. Vl. Dubą, tas nekarta žavėjosi jo draugiškumu, didžiausiu nuoširdumu. Jo mirtimi Universitetas neteko stambios mokslo pajėgos ir gilios asmenybės.

JAU VEIKIA SLKANDYMO IR AVIOMODELIZMO KURSAI

Šiomis dienomis Lietuvos Aeronautikos rūpesčiu atidaryti Kaune sklandymo ir aviomodelizmo kursai. Dabar vyksta praktikos pamokos. Kursų klausytojai yra daugiausia moksleiviai.

NAUJAS TILTAS PER ŠEŠUPĘ

Tarp Marijampolės ir Pilviškių nusistatyta per Šešupę pastatyti tiltą. Vietai parinkti ir nustatyti tilto tipai vidaus reikalų ministeris paskyrė specialią komisiją.

TILTŲ STATYBOJE

yra numatyta pastatyti Vieštuvėnų tiltas per Miniją, Prienuų tiltas per Nemuną. Be to, šiemet norima baigti statyti Babtų tiltas per Nevėžį ir Alytaus tiltas per Nemuną. Taip pat yra numatyta pastatyti esamuose plentuose 90 mažesnių tiltų.

KLAIPĖDOS STATYBA

Plečiantis uostui, didėjant įplaukiančių ir išplaukiančių laivų skaičiui, didėja ir pats uosto miestas — Klaipėda. Kam teko matyti Klaipėdą 1923 m., dabar, t. y. po 14 metų, tikrai jau nebepažintų.

Statyba ypačiai pagyvėjo šiemet. Privati statyba eina smarkiu greičiu pirmyn, prie kareivinių, Luizės dvaro, Rumpiškių ir Smeltės priemiesčių rajonuose. Didžiausią statybą atlieka uosto valdyba, kuri stato 560 m ilgio krantinę. Numatoma, kad ji kainuosianti apie 3,5 milijonus litų. Jau atiduota rangovui Respublikos Pedagoginio Instituto sporto salės statyba. „Lietuvos Eksportas“ statybiniai porą naujų sandėlių; „Lietūkis“ baigia didžiausią Klaipėdoje pastatą, kuris turės keturis aukštus ir tiek pat palėpių dar į aukštį su bokštu. Sandėlis turės 35.000 m². Sandėlis baigiamas iš oro ir stogas jau uždengtas. Uosto muitinė jau griauja iš Busenico atpirktus sandėlius ir paskelbė konkursą naujiems toje pačioje vietoje pastatyti.

Klaipėdos geležinkelio stotyje taip pat pilnu greičiu vyksta statybos darbai. Tiesiama antroji linija tarp Klaipėdos ir Girulių. Tai daroma dėl to, kad iš Klaipėdos yra numatyta iškelti prekių rūšiavimo stotį. Stotyje pertvarkomi gyvenamieji būstai ir įrengiamas trečias aukštas geležinkeliečių poilsinėje. Be to, dar projektuojama prie stoties pastatyti autobusų stotį, geležinkelio muitinei ir pašto skyriui atskiras būstines.

Raudonojo Kryžiaus ligoninė taip pat praplėčiama, pristatant jai trečią aukštą. „Žuvies“ bendrovė projektuoja plėsti fabriką, patobulindama rūkymo ir šaldymo skyrius. Be to, dar numato įrengti konservavimo ir marinavimo skyrius. Klaipėdos miesto valdyba baigia statydinti didelę pradžios mokyklą Kanto gatvėje. Jau ši rudenį naujose būstinėse prasidės mokslas, nes dabar jau baigiami vidaus įrengimo darbai.

Miesto taupomosios kasos numato pastatyti labai gražų pastatą Prezidento Smetonos ir Liepojaus gatvių kampe. Dabar jau atliekamas žemės nukasimas ir pamatų statyba.

Jonas A. Misiūnas

KNYGŲ LEIDIMAS 1936 METAIS

Pr. metais Lietuvoje išleista 1.010 knygų su 101.284 puslapiais, taigi vienam tomui tenka vidutiniškai 100 puslapių. Daugiausia išleista knygų lietuvių kalba, būtent — 929, vokiečių — 21, žydų — 18, hebrajų — 17, rusų — 7, lotynų — 4, lenkų — 3, kitomis kalbomis — 11. Kaune išleista 764 knygos, Marijampolėje — 105, Vilkaviškyje — 26, Klaipėdoje ir Panevėžyje — po 19, Šiauliuose — 16, Kėdainiuose — 14, Biržuose — 13, Telšiuose — 4, kituose miestuose — 30. Pagal turinį daugiausia išleista literatūros ir beletristikos, t. y. lengvojo pasiskaitymo knygų — 182, taikomųjų mokslų — 175, visuomen. mokslų — 146, tikybos — 105, istorijos ir geografijos — 102, bendrybių — 80, griežtųjų mokslų — 49, meno ir sporto — 46, kalbotyros — 22 ir filosofijos — 12.

Mažųjų poligonas

IV

Jau slinko vakaras dirvom,
Jau nakčiai rengėsi laukai,
Kai į mažųjų poligoną
Suėjo iš kaimų vaikai.

Ir tarp žalių beržų ošimo,
Rasa nulaistytoj lankoj
Nuskrido griežtas pranešimas:
„Šįvakar žygis bus tamsoj!“.

Ir greit vaikai išsirikiuoja —
Drausmė, tvarka labai svarbu!
Kai žygio dainą sudainuoja,
Tikrai klausyti nuostabu.

Mėnulio piautuvus ryškėja
Ir tyliai kyla virš rugių.
Jis mato žengiant pamiškėje
Būrius vaikų jaunų, smagių.

Tai būsimi sargai tėvynės,
Jie drąsą grūdina širdies
Kad nevirpėtų jiems krūtinės,
Jei ginti tėviškę reikės.

Drąsa težydi vis veiduose,
Tegu narsumas lydi mus! —
Griežlė jau griežė ten rugiuose,
Kai jie pasuko į namus.

J. Palionis

Pratimai su vaikais vietovėje

Vykdamas karinio vaikų auklėjimo darbą, į kurį įeina ir elementarinis topografinis apylinkės pažinimas, tenka vaikus supažindinti su įvairiais gyvenamosios vietovės veiksniais. Tą atliekama gražiomis dienomis, vykdamas iškylas, ekskursijas ar pamokas lauke.

Išėjus su vaikais į lauką paaiškinti apie vietovę, pirmasis tikslas yra supažindinti su vietovės rūšimis ir jos ypatumais. Paaiškinti, kad **d e n g t a** vietovė — kurioje daug trobesių ir kitų pastatų, miškų, **a t v i r a** vietovė — didelio matomumo, dažniausiai lygi, be pastatų, **r a i ž y t a** vietovė — su kalvom, daubom, upeliais, skardžiais ir t. t. Paaiškinus šias sąvokas, kiekvieną kartą, kuomet tik mokyklos iškyla ar ekskursija yra naujoje vietovėje, reikia visuomet iš vaikų reikalauti žinoti, kokioje vietovėje esama.

Ta proga reikia išpažinti penkias nelygumų (reljefo) formas ir jų pavadinimus:

a) iškilimas nuo žemės paviršiaus — **k a l v a** arba **k a l n a s**, aukščiausias kalno taškas — **v i r š ū n ė**.

(Vaikai vietovėje patys susiranda kalvas bei kalnus, lipa į jų viršūnes), vieta nuo kalno viršaus iki apylinkės paviršiaus — **š l a i t a s**, apačia — **k a l n o p a d a s**,

b) žemės įdubimas — **d a u b a**, žemiausias daubos taškas — **d a u b o s d u g n a s**, vietos, kur dauba susilygino su apylinkės paviršiumi — **d a u b o s k r a n t a i**, šonai tarp dugno ir kranto — **d a u b o s š l a i t a i**,

c) žemuma, arba slėnis, žemiausia vieta — **s l ė n i o d u g n a s**, į jį patekęs vanduo teka viena kryptimi — **v a n d e n t a k o s l i n i j a**,

d) **k a l n a g ū b r i s**; aukščiausia kalnagūbrio linija — **k e t e r a**, ketera, paprastai, skiria dviejų baseinų vandenis ir dėl to vadinama **v a n d e n s s k y r o s l i n i j a**,

e) **b a l n a k a l n i s** — panašus į balno formą kalnas.

Šiuos vietovės nelygumus, mokytojo padedami, vaikai susiranda patys, ieško daugiau pavyzdžių. Mokytojas parodo, kokia vietovė tinka puolimui, kokia gynimuisi ir t. t. Toks vaikų sąmoninimas yra prasmingas ir dėl to, kad vaikai, eidami į mokyklą ar iš mokyklos, gandydami ir t. t., įpras stebėti vietovę, prisimins mokytojo pasakotos dalykus, juos dar labiau laikys atmintyje.

Supažindinus su vietovės rūšimis ir jos ypatumais, vaikai pratinami vietovėje orientuotis. Surasti šalis pagal saulę, vietos daiktus, žvaigždes, laikrodį, akmenis, medžius. Mokomi iš žemėlapių surasti kelius, gyvenamąsias vietas ir kitus objektus pagal sutartinius ženklus.

Atskirais uždaviniais atkreipiamas vaikų dėmesys ir duodama surasti:

a) vietos, kur priešininkas nei iš oro nei iš žemės negalėtų matyti mūsų veiksmų,

b) priedangos pasislėpti nuo priešininko akių bei lėktuvų,

c) uždangos nuo priešininko ugnies,

d) gamtos kliūtys (upės, ežerai, pelkės, miškai ir t. t.),

e) sekyklos, iš kurių toli ir gerai būtų matomi priešininko judesiai ir veiksmai, bet pačios būtų mažiausiai jo pastebimos. Galima paminėti, kad karo metu, geresniam sekimui sudaryti, atliekamas sekamojo ploto valymas (jei būtina reikia): miške iškertami spindžiai, nuvalomos vietos, kuriomis priešininkas nepastebimai galėtų prisiartinti (parodyti vaikams). Sekamasis plotas dar padidinamas, statant sekėjus ant aukštumų (kalnai, medžiai, varpinės, aukšti trobesiai). Reikia vaikus į tokias vietas nuvesti ir, atitinkamai aiškinant, parodyti gerąsias ir blogąsias (tokios aukštesnės vietos priešininkai yra geri orientieriai iššaudymui) puses. Vaikai pamokomi sekyklas įrengti medžiuose. Tai labai įdomus vaikams darbas.

Pagal tai, vaikai mokomi:

a) panaudoti vietovę prisidengti nuo priešininko sekimo ir ugnies,

b) pereiti šaudomus ir apnuodytus ruožus. Šaudomus — su perbėgimais, šliaužimo būdu ir t. t., apnuodytus — užsidėti dujokaukę, nebėgti, giliai nekvėpuoti, eiti aukštesnėmis vietomis, vengti miškų, slėnių, drėgnų ir žemų vietų,

c) valyti apnuodintą plotą (degazacija), sukuriant ugnį (atlikti praktiškai),

d) kasti apkasėlius ir slėptuves.

Šitokie pratimai tinka panaudoti visuomet esant su vaikais lauke. Vaikai geriau įsisąmonins ir atsimins.

Mokytojas

Krašto gynimui pritaikomi dalykai skautų organizacijoje

Parengiamajame krašto gynimo darbe ir jaunimo kariškai patriotinės dvasios bei nuotaikos ugdyme skautų organizacijos vykdo nemažą padedamąjį uždavinį. Turėdama savo eilėse keliolika tūkstančių jaunųjų ir teikdama savo auklėjimo programą įvairių netiesioginio karinio lavinimo pradmenų, skautų organizacija pratina iš mažens jaunuomenę pajauti savo lietuviškąją vertę, suprasti visas tautos bei valstybės aspiracijas ir paaugoti visas jėgas joms įvykdyti.

Skautų organizacijos auklėjimo sistemoje nėra numatyta tiesioginio darbo kautynių lauke, tačiau daug jų programos dalykų yra pritaikomi karo meto sąlygomis. Įvairiais praktiškais darbais, kurių skautai dabar mokomi, pavojaus atveju jie galės gerai atlikti padedamuosius kariuomenei uždavinius.

Į skautų patyrimo laipsnių programą įeina dalykai, kurie bus pagrindu skauto veikimui krašto gynimo darbe. Tai yra ginklų pažinimas ir šaudymas, topografija (orientavimasis iš žemėlapių, žvaigždžių ir kitokių gamtos požymių; akinės ir kroki nuotraukos ir t. t.), ryšio pratimai (įvairių būdų signalizacija, šifrai, pranešimų siuntimas ir perdavimas), žvalgymas, maskavimasis, slėpimasis ir t. t.

Be šių grynai karinių dalykų, skautų programoje matome ir kitų, pritaikomų karo meto sąlygomis. Higiena, pirmoji pagalba įvairiais nelaimingais atsitikimais, ligonių slaugymas ir pernešimas įvairiais būdais, žaizdų tvarkymas ir gydymas, elementarinės žinios iš elektrotechnikos, mechanikos, radio, chemijos, fotografijos ir t. t. yra labai reikalingi taikos meto gyvenime ir ypačiai bus naudingi ir tinkami krašto apsaugos darbe karo atveju. Drauge reikia pažymėti ir fizinį lavinimą, kuris ugdo drausmės, punktualumo, veiklumo, iniciatyvos ir puolimo dvasią. Fizinis lavinimas parengia kūną karo vargus pakelti, daro atsparų visoms gamtos ir klimato sąlygomis.

Praktikuojamas įvairių rūšių fizinis lavinimas (šaudymas, jojimas, vandens sportas, važinėjimas dviračiu) yra pritaikomas ryšio tarnybai. Skautiški žaidimai visuomet jungiami su mažais uždaviniais, k. a., pratintis greit ir tiksliai suvokti atstumą, įvairių daiktų aukštumą, platumą, svorį, pratintis spėti orą iš įvairių gamtos reiškinių, pažinti gimtąjį kraštą, todėl karo metu, kariuomenei atvykus į apylinkės vietovę, jie galės būti vadovai nepažįstamoje kariams aplinkumoje. Be to, žaidimai ugdo charakterį, lavina pojūčius ir kitas vertingas asmenines ir kolektyvines savybes.

Šie bendrieji dalykai yra labai plačiai išeinami įvairių sueigų metu, iškylose ir ypačiai stovyklose, kurios yra būtinas skautų organizacijos mokymo bei auklėjimo veiksnys. Stovyklose, nelyginant karių poligone, visiškai tikrai ir gerai pasirengiama skautiškojo gyvenimo darbui, ugdomi visi skauto asmeniniai ir kolektyviniai savumai.

Neseniai, kaip žinome, iškilus Japonijos ir Kinijos veiksams, Kinija per 15.000 skautų paėmė pagelbėti kariuomenei atlikti įvairius techninius administracinius, ryšio, transporto ir kitus atitinkamus uždavinius. Pasirodė, kad skautai yra geri kariuomenei padėjėjai. Netenka abejoti, kad ir mūsų krašto gynimo darbe mūsų skautai bus aktingi kariuomenės talkininkai.

M. M.

Kariški vasaros malonumai

Ryšio pratimai

Persikėlimas per upę

Sekėjų darbas

KARIUOMENĖS GYVENIMAS

KOOPERACIJOS PROPAGANDA KARIUOMENĖJE

Lietuvos kooperatyvų tarybos nutarimu šio starybos leidžiamas „Talkos“ žurnalas bus siuntinėjamas kooperacijos propagandos tikslu kariuomenės dalių ir dalinių bibliotekoms, šaulių būrių, Jaunosios Lietuvos skyrių bibliotekoms ir jaunųjų ūkininkų ratelių vadovams. Tuo būdu „Talka“ paplis dar platesniuose Lietuvos laikraščių skaitytojų sluoksniuose.

3 DRAGŪNŲ GELEŽINIO VILKO PULKAS

Mokomojo eskadrono III laidos iškilmingos išleistuvės buvo liepos 31 d. I-muoju baigė gr. Valančiauskas Juozas, II-ju gr. Balšaitis Kazys ir III-ju gr. Franckevičius Bronius. Visi baigusieji mokomąjį eskadroną pakelti į grandinio laipsnį. Baigęs I-muoju gr. Valančiauskas apdovanotas sidabrinu laikrodžiu, o baigęs II-ju gr. Balšaitis nikeliniu laikrodžiu. Po iškilmingo liudijimų įteikimo buvo bendri pietūs, kurių metu į būsimuosius puskarininkius kalbėjo pulko ir mokojo eskadrono vadai.

Pusk. Garliauskas

TIKRAI ATSIDAVĘS SAVO PAREIĖOMS

Liepos 27 d. Gaižiūnų poligono III stovykloje šaulio uniforma pasirodė vyras. Pasiteiravęs sužinojau, kad jis yra Raseinių aps., Žaiginės pradž. mokyklos vedėjas mokytojas Dapkus.

Žaiginės bažnytkaimyje mokytojas Dapkus, be mokyklos vedėjo pareigų, eina dar ir vietos šaulių būrio vado pareigas. Savo pareigoms jis yra visa siela atsidavęs, ką liudija ir jo paties darbai.

Minimas mokytojas, būdamas mokyklos vedėju, turi rūpintis kariniu mokinių parengimu, be to, kaip vietinio šaulių būrio įsteigėjas ir dabartinis vadas, taip pat turi daug rūpintis ir jaunimo kariniu parengimu. Taigi jis gerai jautė, kad jam ypač reikalingos karinės žinios. Bet būdamas vos 16 m. amžiaus, dar vokiečių okupacijos laikais, pradėjo mokytojo darbą, kurį tęsė per Lietuvos nepriklausomybės kūrimosi laikus ir dar šiandien tebetęsia. Mokytojas Dapkus neturėjo progos tarnauti kariuomenėje, nes aplinkybės reikalavo teikti turimas žinias jaunajai kartai ir papildyti pirmąsias mokytojų—pionierių eilės. Keičiantis gyvenimo sąlygoms, mokytojas Dapkus pajuto karinių žinių trūkumą. Nelaukia, kad kas jį ragintų papildyti jas. 1936 metais išeina prie Karo Mokyklos įsteigtus mokytojų karinio rengimo kursus. Po šių kursų dar jaučiasi reikalingas naujų žinių. Ir štai šiais metais, pasinaudojęs vasaros atostogomis, atvyksta į poligoną labiau pagilinti karines žinias.

Nesigaili nei laiko, nei lėšų, nes savo lėšomis keliauja ir pragyvena. Vyksta į karių eiles, kad kiek galima daugiau pa-

sisemty karinio mokslo ir vėliau galėtų sėkmingiau dirbti savo darbą.

Mokytojas Dapkus dalyvavo Klaipėdos krašto atvadavime, 1936 m. baigė Nidoje sklandymo mokyklą, šiais metais dalyvavo šaulių stovykloje, ir šiaip yra volus visuomeninio darbo darbininkas.

A. Barčas

7 P. P. KULKOSVAIDININKAI — ŠAUDYMO NUGALĖTOJAI

Jau paaiškėjo šių metų tiesaus prizinio šaudymo kulkosvaidininkų laimėtojas. Tai 7 p. ž. K. Butegeidžio pulko 1 kulk. kuopa.

Al. Sicila

6 PĖST. PULKO ŠAUDYMO APŽVALGA

Jau kuris laikas, kai 6 pėst. pulkas vis labiau pasireiškia šaudymo sporte vietinės sporto apygardos rengiamose šaudymo rungtynėse arba kur kitur. Visuomet garbingai išeina iš kovos. Pulkas savo eilėse turi jau tarpvalstybinio masto šaulių, kurie šiais metais gynė Lietuvos vardą tarpvalstybinėse rungtynėse, būtent: ltn. Miliauskas, Jablonskis, Jankauskas ir Kačergius.

Pakelti pulko šaudymo lygį buvo įdėta nemaža darbo, ypač čia atsidėjęs dirbo ltn. Miliauskas. Šiais metais per sporto apygardos pirmenybes pulkas ekipiniame šaudyme iš mažojo kalibro ir ekipiniame šaudyme iš pistoletų 7,65 mm išsikovojo pirmąją vietą. Individualinėse rungtynėse pulko šauliai taip pat pasižymėjo.

Jau baigti ypatingieji karininkų ir puskarininkų šaudymo pratimai iš šautuvų. Karininkai šaudė 10 pratimų. Pirmąją vietą laimėjo ltn. Zemeckis, antrąją — ltn. Guzikas ir trečiąją ltn. Miliauskas. Puskarininkiai šitame šaudyme turėjo 8 pratimus ir vietomis pasidalijo šiaip: pirmąją vietą didele taškų persvara laimėjo virš. Traškevičius, antrąją — pusk. Daugėla ir trečiąją — pusk. Žyls.

Sportinio šaudymo pratimai iš šautuvų taip pat jau baigti. Karininkai ir puskarininkiai turėjo po 9 pratimus. Vietomis pasidalijo šiaip: Karininkai: 1. ltn. Kačergius, 2. ltn. Miliauskas ir 3. j. ltn. Jablonskis. Puskarininkiai: 1. virš. Traškevičius, 2. pusk. Daugėla ir 3. pusk. Davidonis. Tame pat pratime iš pistoletų nugalėtojai išėjo: 1. j. ltn. Jankauskas, 2. j. ltn. Jablonskis, 3. kpt. Matutis. Puskarininkiai: 1. virš. Traškevičius, 2. virš. Gurauskas ir 3. pusk. Daugėla.

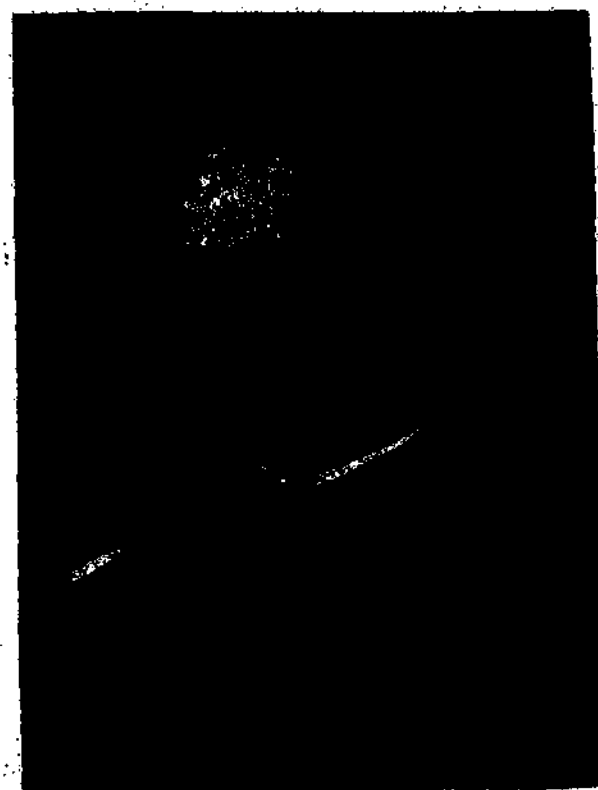
Šiuo metu tarp geriausiųjų pulko šaulių eina intensyvi treniruotė pasiruošti būsimoms divizijos dalių rungtynėms.

Čia dar reikia pažymėti virš. Traškevičių, kuris visuose šaudymuose be didelės konkurencijos eina pirmuoju. Jis jau yra ilgametis įvairių rungtynių nugalėtojas ir turi išsikovojęs geriausiojo šaulio vardą. Turi nemažą prizų, jų tarpe vieną, kaip geriausiajam kariuomenės šauliui.

L. Kdr.

Tautos Vado A. Smetonos garbei 8 p. pulko II bataliono karių pastatytas paminklas poligone Lt. Grinevičiaus nuotr.

Virš. St. Traškevičius, geriausias 6 p. pulko šaulys.

KAREIVIS — DAILININKAS

1 inžinerijos batalione atliekas karinę prievolę vilnietis dailininkas eil. Vacl. Kosciuška skaitančiajai visuomenei žinomas iš daugelio knygų ir žurnalų viršelių. Jis tolimesnei karo tarnybai iškomandiruotas Karo muziejaus viršininko valdžion, nupiešė Karo muziejui 4 didelius batalistinius paveikslus, jų tarpe Vytauto priesaiką ir kautynes prie Daugpilio. Paveikslai pasižymi giliu meniškumu ir rodo dailininko talentą.

Pažymėtina, kad būdamas batalione dail. eil. Kosciuška gražiai dekoravo likt. puskarininkių ramovės, kareivių klubo ir svečių kambario sienas, o taip pat paliko b-nui didžiulį simbolinį Lietuvos paveikslą, vyr. ginkluotų pajėgų Viršininko Prezidento Antano Smetonos, Tautos Patriarcho Dr. Jono Basanavičiaus ir Tautos himno autoriaus dr. Vinco Kudirkos portretus.

Liepa

3 ARTILERIJOS PULKAS KARIUOMENĖS RADIO PUSVALANDYJE

Rugpiūčio 1 d. pulko kareiviai vykdė kariuomenės radijo pusvalandžio programą. Buvo suvaidintas radijo vaizdelis „Dirbkim“. Vaizdelį parašė ir režisavo jaun. pusk. Balys Gražulis. Pusvalandžio programoje dalyvavo ir pulko aspirantų kandidatų choras, asp. kand. Juozo Briedžio vedamas.

Pusvalandžio programos atlikimas pasisekė, ypač gražiai skambėjo choro dainos.

B. Gr.

VISUOMENĖ PALYDĖJO KARIUS Į POLIGONĄ

Liepos 25 d. pėstininkų pulko daliai išvykstant į poligoną, panevėžiečių visuomenė gražiai išlydėjo karius. Prieš išžygiuojant, palydėti susirinko nemažas visuomenės būrelis. Žygiuojant kariuomenei keliu į stotį, buvo matyti karšti visuomenės žvilgsniai, rankų ir skepetaičių mosikavimas. Daugiau kaip tūkstantinė minia panevėžiečių karius palydėjo iki stoties. Pradėjus traukiniui važiuoti, minia kariuomenei kėlė ovacijas. Žygiuojant pulkui iš traukinio, Skarulių bažnytkaimio visuomenė karius apdovanojo gėlių puokštėmis.

Pusk. Gaška

8 PĖST. PULKO PULKO ŠVENTĖS MINĖJIMAS II BATALIONE

Liepos 25 d. 8 pėst. pulko II batalionas suruošė didelį ir įspūdingą pulko šventės minėjimą. Dėl vietos sąlygų ir aplinkybių pulko šventės minėjimas II batalione iš liepos 20 d. buvo nukeltas į 25 d. Iš pat ryto visas bataliono rajonas ir miestas pasipuošė tautinėmis vėliavomis. 10 val. 30 min. įgulos bažnyčioje atlaikytos iškilmingos pamaldos. Pamaldų metu giedojo kareivių choras. Pamokslą pasakė II bataliono kapelionas kun. Juozapavičius. 12 val. bataliono rajone buvo bendri pietūs. Pietų metu griežė bataliono stygų orkestras. Vėliau bataliono kino salėje buvo šventės minėjimas. Įžangos žodį tarė l. e. įgulos viršininko p. kpt. Baltokas. Baigdamas paprašė visus vaidininkus atsistojimu pagerbti 8 p. p. žuvusius karius. Po įžanginio žodžio lt. Ivanauskas plačiai apibūdino pulko kūrimąsi ir jo istoriją.

Vakare prie ežero buvo linksmoji dalis—gegužinė su plačia lengvosios atletikos programa. Pirmų ir antrų vietų laimėtojams įteikti kuklūs prizai. Didesnę dalį pirmųjų vietų laimėjo 2 s. kulk. kuopos jaunas kareivis Preikšaitis, už ką publikos buvo sutiktas gausiais plojimais.

AČ

Iš 8 p. pulko šventės II batalione: sporto laimėtojams įteikia prizus J. kareivio Epelio nuotr.

JAUNI KAREIVIAI GRAŽIAI DAINUOJA

4 p. pulko mokomosios kuopos XXXII laida tik kelios savaitės, kai surinkta, bet jaun. pusk. žuko pastangomis jau neblogai sudainuoja, o ypač gražiai skamba dainos anksti rytą per rytinį pasivaikščiojimą.

R-ta

POLIGONO MENININKAS — SAVAMOKSLIS KAIMO VYRAS

Gaižiūnų poligono II stovykloje, 1 p. pulko 3 kulk. kuopos rajone, kiekvieną stebina eil. Varno iš vietinės medžiagos nulipdyti L. Kar. Mindaugo, kariuomenės vado gen. št. plk. Raštikio, Dr. V. Kudirkos ir kiti biustai. Pažymėtina, kad eil. Varnas yra paprastas žemdirbys, baigęs tik pradžios mokyklą, ir jokių kitų mokymų niekur neįėjęs, bet vien tik igimtais gabumais sugeba nulipdyti įvairius biustus, kurie atrodo visai meniškai.

J. p. Sinkevičiaus pastangomis kuopa gražiai dainuodama žavi stovyklą, ir toliau mokosi naujų dainų.

Grand. A. Matulevičius

Eil. Varno poligone sukurtas kariuomenės vado biustas

POLIGONE NAUJOS JĖGOS

Liepos 26 d. į Gaižiūnų poligoną suplaukė naujos karių jėgos. Visą dieną Jonavos—Ruklos vieškeliu traukė karių voros. Tai antrojo laikotarpio poligono gyventojai. Stovyklose prasidėjo naujas gyvenimas.

Liepos 27 d. III stovykloje buvo atliktas pirmasis vakarinis patikrinimas, dalyvaujant visos stovyklos kareiviams su savo karininkais. Stovyklos viršininkas tarė gražų žodį, primindamas poligono paskirtį ir atvykusių karių uždavinius. Nuo liepos 28 d. prasidėjo pirmieji taktiniai pratimai.

Al. Sicila

KARYS PADĖJO LIKVIDUOTI PLĖŠIKŲ GAUJĄ

Liepos 27 d. Klaipėdoje, liktinis puskarininkis P. B. savo drąsa ir sumanumu padėjo policijai likviduoti plėšikų gaują, kuri jau ilgą laiką siautė plėšikaudama ir vagiliaudama. Plėšikų pagavimo aplinkybės yra gana būdingos. Minėtas puskarininkis atliekamam laikui išėjo į miškelį (tuojams už kareivinių) pasivaikščioti. Čia jis sutiko kelis Klaipėdos krašto policininkus, kurie puskarininkį perspėjo būti atsargesniams, nes jie iešką ginkluotų plėšikų, kurie, gautomis žiniomis, esą čia miškely.

Puskarininkis, paėjęs geroką galą, pamatė begulintį žmogų, apsisiautusį lygiai tokiu pat paltu, kaip jam buvo nupaskojęs policininkas. Įsitikinęs, kad tai yra tikrai ieškomas plėšikas, nuskubėjo apie tai pranešti policininkams. Pakeliui jis sutiko ir kitą plėšiką, tačiau šis, pamatęs uniformuotą, greitai pasišalino. Beginkliui puskarininkui nebuvo prasmės jį vyti, tuo labiau, kad plėšikai buvo ginkluoti. Sutikęs policininkus jiems pranešė apie rastą krūmokėniuose žmogų. Apstotęs policininkus, pats drąsiai tylomis priėjo ir plėšiką užgulė, kuris dar bandė išsprukti, tačiau iš tvirto puskarininkio glėbio nebeįstengė. Priėję policininkai plėšiką suareštavo. Pasirodė esą sulcas Juozas. Jis žinąs tik vieno savo bendradarbio pavardę, Statkų Petrą, o kitų dviejų gaujos narių pavardžių nežinąs. Jie buvo įvykdę 12 įsilaužimų ir daug vagysčių. Jų slėptuvėje, kuri buvo ten pat miške, rasta daug vogtų daiktų ir visas komplektas įsilaužimo įrankių. Po šio suėmimo plėšikų gauja iširo.

Jau nebe pirmas kartas, kada kariai ateina į pagalbą saugumo organams. Nepersoniai tame pačiame miškelyje vienas kareivis bevaikščiodamas užtiko krūmuose paslėptus du dviračius. Apie tai pranešė policijai, kuri atvykusi netoli tos vietos rado dar du dviračius. Pasirodė, kad dviračiai buvo vogti.

L. Kdr.

RENKAMAS PULKO ALBUMAS

7 p. p. švietimo vadovo rūpesčiu, pulkas ateityje turės vertingą dokumentą — foto albumą. Albumui nuotraukas gamina pulko bibliotekininkas pusk. Vladas Mikšys. Kiekvienos nuotraukos paliekama 1 negatyvas ir dvi nuotraukos.

Al. Sicila

PRIEŠLĒKTUVINĖS APSAUGOS RINKTINĖ

Dabartiniu metu remontuojama liktinių puskarininkių ramovė. Naujai perdažomos sienos ir kitos dažomos vietos. Norima atremontuoti būstinės taip, kad kiekvienam jose būtų malonu praleisti laiką. Tik dabartinės būstinės yra per ankštos. Viršininkai tai irgi jau pastebėjo. Yra sudaryta atitinkama sąmata ir planas puskarininkių ramovei praplėsti.

Rinktinių sportininkai turi labai puikias dvi aikštes. Seniau čia gyvenę lauko artilerininkai šiose aikštėse darydavo su arkliais ir pabūklais įvairius pratimus. Aikštės visuomet buvo duobėtos, išvažinėtos ir nespėdavo apželti žolę. Rinktinei apsigyvenus, aikštės pamažu išlygintos ir apželdintos žolę. Jų paviršius pasidarė kietas ir lygus. Vienoj iš jų yra įrengta futbolo, krepšinio ir kvadrato aikštės, o kitoje — kartais daromi maži pratimai. Kai viena išimdoma, sporto aikštės perkeliama į kitą aikštę. Futbolo aikštėje labai dažnai esti įvairios futbolo rungtynės. Šį sezoną jau buvo 21.

— Kariu tarpe yra gana daug muzikos mėgėjų, mokančių griežti įvairiais styginiais instrumentais ir harmonikomis. Dažnai sėkmadieniais iš parko girdėti armonikų, smuikų, mandolinų ir kit. instrumentų mišinio koncertai. Ne vienas pilietis, eidamas į Basanavičiaus šilą, sustoja ties rinktinės parku pasiklausyti gyvos ir linksmos kaimiškos muzikos. Per šiuos koncertus kariai taip linksmi nusiteikia, kad pamiršta miestą ir leidžiamus. Pusk. Mažrimas

ŽAISLŲ KOMPLEKTAI KUOPOSE

Nežiūrint į tiesioginio darbo gausumą, turime daug ir atliekamo laiko, kurį visi 7 pėst. pulko kariai stengiasi kultūringai praleisti. Pasivaikščiavimo mieste su abejotinos doros „panelėmis“, laiko leidimas anekdotus pasakojant butegeidinių tarpe ne madoje. Pakankamai turime įvairių laikraščių, daug skaitome knygų.

Visi žaislai ligi šiol būdavo surenkami karių klube. Kadangi žaidėjų labai daug, o žaislams sudėti vietos maža, todėl švietimo vadovo padėjėjas lt. Namajūnas gavo pulko vadovybės sutikimą žaislus pirkti ir išdalinti kuopoms, daliniams, sargybų būstams. Pirmuoju pirkimu įgyta keliolika komplektų šaškių, šachmatų, krocketų ir kitų žaislų, kurie išdalyti į kuopas. Tikrai šitoks žaislų sutvarkymas yra naudingas, nes karys, turėdamas valandėlę atliekamo laiko, į klubą, gal negalės nueiti, o vietoje visada pasinaudos. Geroje priežiūroje žaislų komplektai išsilaiko sveiki ištisus metus ir daugiau. J-as

GRAŽUS 1 PĖST. PULKO KULKOSVAIDININKŲ LAIMĖJIMAS

Liepos 24 d. baigėsi sunkiųjų kulkosvaidžių dalinių šaudymo pratimai. Paskutinės keturios dienos, kaip ir kiekvienais metais, buvo paskirtos sunk. kulk. priziniam šaudymui. Kaip praėjusiais metais, taip ir šiemet šaunūs 1 pėst. D. L. K. Ge-

dimino pulko vyrai neapvydė mūsų. Ištisą metų eilę gedimininkai laimėdavo prizus tai tiesiam, tai netiesiam s. k. šaudyme.

Šių metų nugalėtojais irgi liko gedimininkai, nors ir buvo labai karšta taškų kova, nes labai džiugus reiškinys pasirodė — mūsų šaunūs vyrai šiemet nuostabiai taikliai šaudė, palyginti, su praėjusiais metais.

Pirmąją prizinių šaudymų dieną jau visi pastebėjo, kad gedimininkus nelengva bus nugalėti, nes II-oji s. k. kuopa pasirodė turinti daugiausia taiklių šaulių (individualiniame šaudyme laimėjo daugiausia ženklių). Nuo jos mažai teatsiliko ir kitos kuopos.

Netiesiam taikyme irgi gedimininkai neapvydė, nes 3 s. k. kuopa išėjo šių metų nugalėtoja — kluodė net 24 taikinius. Asp. M. Pakalniškis

KARIAI — KULTŪROS NEŠĖJAI

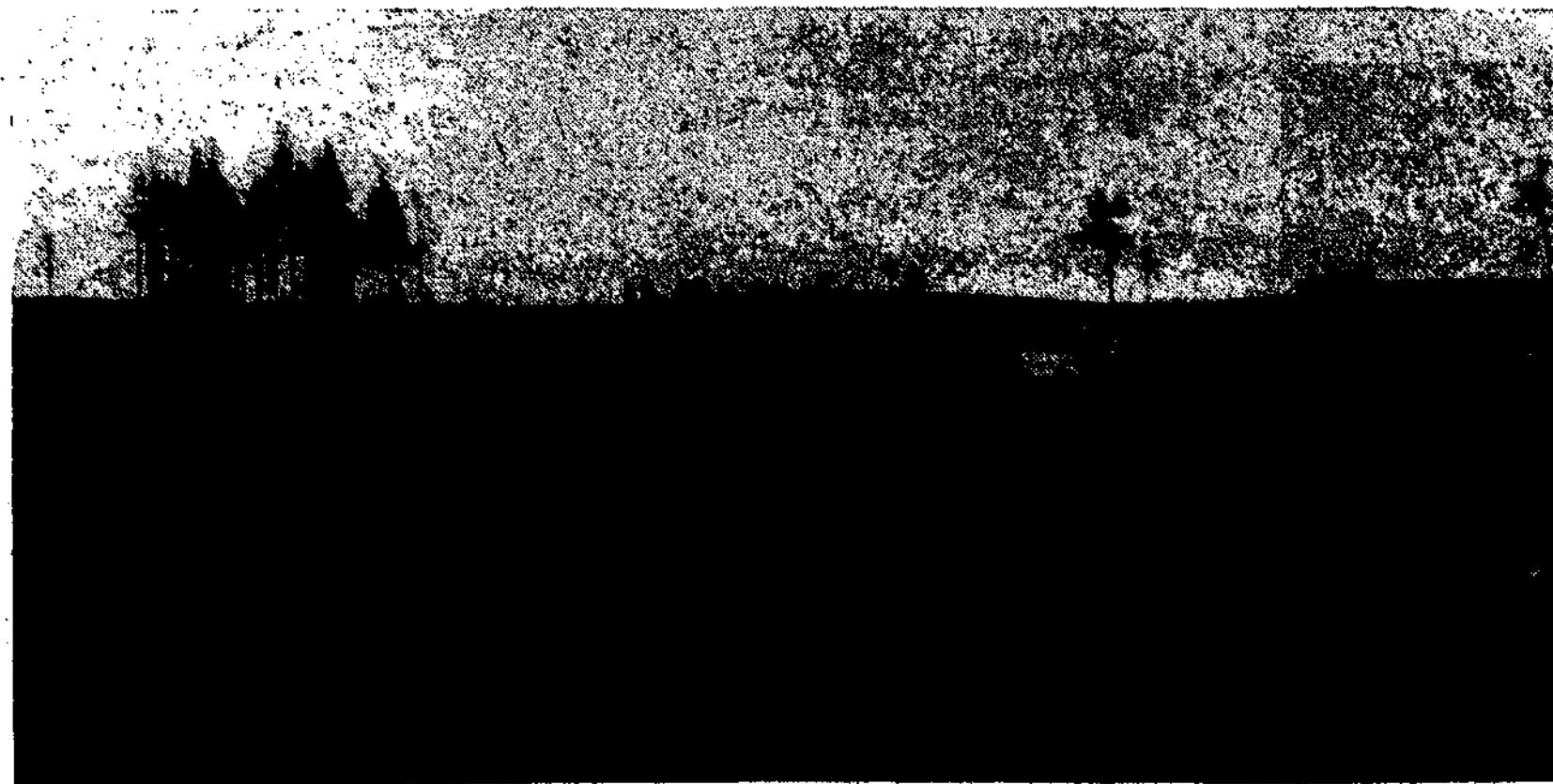
Pačiame Žemaitijos centre, Varniuose ir Plungėje, žemaičiai ne taip seniai yra sulaukę pastovių kariuomenės įgulų. Žemaičiams tai buvo visai naujas įvykis ir visa, kas nauja, žemaitis yra pratęs stebėti labai kritiškai, su tam tikrais rezervais. Todėl, atsiradus šiuose miesteliuose kariuomenės įguloms, vietos gyventojai, pratę matyti okupantų kariuomenių įgulų išdaigas ir vien tik skriaudas, susidomėję sekė kaip pasirodys savoji, lietuviškoji kariuomenė. Praėjo vos metai laiko nuo įgulų įsikurdinimo, laikotarpis gan trumpas, bet mūsų kariai jau suskubo pavergti atsargiųjų žemaičių širdis. Ir kaip gi kitaip galėjo būti?

Štai, pažvelkime nors trumpai į Plungės kariuomenės įgulos karių darbus. Ten, kur seniau tyvuliavo neišbrendamos pelkės — dabar stovi gražūs kareivinių pastatai. Ten, kur prieš metus vieškelyje, įvažiuojant į miestelį, duobėse laužė savo ratus ir kamavo arklius, dabar ištaisytas vieškelis, it koks plentas, ir žemaičiui iš tolimojo kaimo jau nėra baimės, privažiavus prie Plungės, ir gali drąsiai važiuoti, nors ir labai sunkiai prikrautu vežimu. Ten, kur anksčiau buvo dvokiančios duobės — dabar meniškai ištaisytuose gazonuose žydi spalvingos gėlės. Tai vis pasėkos triūso ir darbo atspėjimu nuo tarnybos ir pamokų laiku, žemaičių pamiltų karių.

Jau nuo seniai Plungė buvo garsi turimais kunigaikščių Oginskių reto grožio rūmais. Šių rūmų nepaprastas puošnumas, gausybė marmuro dailės dirbinių ir 50 ha ploto užimantis gražus parkas galėtų drąsiai puošti Vakarų Europos sostines. Vokiečių okupacijos metu okupantai buvo padarę šiuose rūmuose savo arklides ir jų arkliai buvo laikomi ant parketu išklotų grindų, tarpe marmuro sienų. Toks buvo liūdnas šių rūmų likimas. Dabar virto kitaip. Lietuvos kariuomenės įgulos kariai, įsikūrę šiuose rūmuose, pirmiausia susirūpino jų restauracija. Puošnios salės agtavo savo pirmąją grožį, vokiečių okupantų nudaužytos salės meniškos ir labai vertingos freskos liko atnaujintos. Apleistame parke sutvarkyti takai, užvesti nauji gėlynai, pašalinti išpuvę medžiai ir į jų vietą pasodinti jauni medeliai. Gražiai sutvarkyta parko terasa. Parko takai vakarais apšviesti elektros lempom. Majoro Ambroziaus rūpesčiu, parke apgyvendinta porėlė stirnų, tvenkiniuose užveista karpių. Po parką skraido fazanai. Vasaros metu, atgautame savo senąjį grožį ir didingumą parke, medžių pavėsiu gali pasidžiaugti po sunkiųjų darbų ne tik kariai, bet ir civiliai miestelėnai.

Įgulos kariai palaiko tampus santykius su vietos visuomene. Rengiamuose karių pasilinksminiuose vietos visuomenė mielai ir gražiai priimama, kur gauna progos praleisti kultūringoje nuotaikoje keletą valandų. Ypatingo pasisekimo visuomenės tarpe turi įgulos aukštos muzikalinės kultūros karių orkestras. Kariai savo turimais sporto įrankiais ir sporto aikštėmis leidžia nemokamai naudotis vietos šauliams ir sportinėms organizacijoms. Atėjus žiemai, kariai leidžia visiems naudotis ir savo turima moderniškai įrengta ledo čiuožykla. Visa tai vietos visuomenė labai aukštai vertina ir gerisi tokiu karių kultūringumu.

Plungėje surengus pedagoginę savaitę, kariai-lektoriai mielai sutiko skaityti vietos gyventojams daug paskaitų. Tokios karių paskaitos buvo rengiamos net tolimiausiuose kaimuose ir turėjo didelį pasisekimą, nes įgulos kariai džiaugiasi gyventojų tarpe dideliu autoritetu. Džiaugiasi ir vietos atsargos ka-

1 p. pulko 3 kulk. kuopa atlieka prizinį netiesių taikymu šaudymą L. Skučo nuotr.

rininkai, su kuriais palaikomi tamprūs ryšiai. Jie yra dažnai kviečiami į įvairius karinius pratimus, sprendžiant eksperimentinės taktikos uždavinius. Tuo būdu jie nenutolsta nuo neseniai gyvento karinio gyvenimo ir karinio mokslo žinių. Ypatingai dėliaugiasi kariuomenės įgula vietos šauliai. Šauliai turi gerų instruktorių - vadovų. Įgulos kariai - lektoriai lanko aplinkinius būrius, rengdami naudingas ir populiarias paskaitas apie priešdūjinę apsaugą ir karo mokslus. Vietos mokyklos aprūpintos lektoriais - kariais karinio parengimo pamokoms.

Kariai yra geri talkininkai ir vietos visuomeniniame gyvenime. Šviesuomenė nepradeda jokio viešo darbo, nepasikvietus talkon karių. Net mokyklų tėvų komitetuose kariai yra kviečiami aktingai dalyvauti, kur savo vertingais patarimais neretai padeda išspręsti ir sunkius klausimus. Įgulos kariai turi pavyzdinę ugniagesių komandą su moderniais ugniagesybos įrankiais. Kilus mieste gaisrui, veik visuomet pirmieji atskuba gelbėti žmonių turtą kariai ugniagesiai. Plungės miestelėnai ypatingai dėliaugiasi, turėdami savo tarpe įžymų visame Pabaltijū ugniagesybos specialistą įgulos viršininką plk. ltn. Baltrimą, kuris yra parengęs sunkiam ir atsakingam ugniagesybos darbu: įgulos karių ugniagesių komandą.

Savo drausmingu ir gerai išlavintu orkestru Plungės įgulos kariai yra jau plačiai pažįstami visoje Žemaitijoje, nes jie niekur neatsisako nuvykti į kurias nors iškilmes ir ten palinksminti žemaičius savo muzikos menu. Šis karių orkestras Žemaitijoje yra jau palikęs labai populiarius ir pabuvojęs net tokiose vietose, kur iki šiol vietos gyventojai nebuvo net ir matę karinio orkestro. Įgulos kariams nesvetimas ir scenos menas. Dažniausiai karių spektakliai rengiami, dalyvaujant vietos gyventojams. Būdinga, kad kariai savo spektakliuose dažnai stato scenos veikalus, jų pačių parašytus. Šiame darbe yra pasižymėjęs gabus kūrėjas ltn. Šidlauskas.

Įgulos kariai yra dideli spaudos draugai. Berods, nėra nė vieno periodinio leidinio, kurio nerastumėte jų pačių ramovėse. Nors kariai kasdieniais darbais ir labai apkrauti, bet spaudai kasdien paskiria savo atliekamo laiko dalį.

Žemaičių žemei įgulų kariai atneša didelį indėlį krašto kultūrinimo darbe. Net tie patys meniškai įrengti kareivinių rajone gėlynai ne vieną žemaitę užkrėtė karštu noru įrengti ir savo gėlių darželį. Tokie gėlių darželiai praėjusią vasarą puoše jau daugelį žemaitiškų sodybu. Tai vis kultūringų karių nuopelnai. Nenuostabu, kad įgulos kariai vietos gyventojų yra labai mylimi ir gerbiami. Turint galvoj tokį gražų kultūrinio darbo balansą, dažnai nė vienas žemaitis stebisi, kaip nenuilstami kariai randa laiko, atitrūkęs nuo savo tiesioginių darbų, dirbti didelį kultūros darbą. Šiandien žemaitis jau neįsivaizduoja, kaip galėtų gyventi be savo mylimų karių. Garbė tokiems kariams!

K. Ambrozėjus

ŠAULIŲ STOVYKLA — L.K.L. PREZIDENTAS SMETONA 36:12 (15:2). Liepos 20 d. „Prezidento Smetonos“ karo laivo jūrininkai lankėsi Smiltynėje, kur buvo šaulių sporto vadų—instruktorių kursai, ir žaidė krepšinio rungtynes su stovyklos rinktinė. Rungtynes laimėjo stovykla 36:12 (15:2).

Liepos 22 d. Klaipėdoje, V. D. gimn. salėje, tarp tų pačių komandų buvo revanšo rungtynės. Jūrininkai žaidė sustiprinta sudėtimi (KSS krepš. cil. Karalius). Vis dėlto stovyklos rinktinė, nors sunkiai, bet pelnytai laimėjo rungtynės 18:15 (12:4).

Liepos 28 d. Smiltynėj buvo krepšinio rungtynės tarp šaulių stovyklos ir Klaipėdos paštininkų komandos. Stovyklos rinktinė laimėjo 33:6 (20:3).

Vyt. Paliušis

2 P. D. L. K. ALGIRDO PULKAS. Liepos 27 d. 2 p. p. aikštėj buvo algirdininkų revanšo krepšinio rungtynės su LFLS krepšinio komanda. Po gražios kovos rungtynės baigėsi algirdininkų laimėjimu 23:22 (pirmas kelinis 17:9 algirdininkų naudai).

Liepos 28 d. buvo 2 p. D. L. K. Algirdo pulko futbolo rungtynės su 5 p. D. L. K. Kęstučio pulku. Rungtynes laimėjo algirdininkai 3:0.

Liepos 30 d. 2 p. p. aikštėj buvo algirdininkų krepšinio rungtynės su karo aviacija. Rungtynes laimėjo algirdininkai 23:8 (pirmas puslaikis 13:2 algirdininkų naudai).

Tenka pažymėti, kad algirdininkų krepšinio komandą sudaro: j. ltn. Talat-Kelpša, j. pusk. Čepėnas, gr. Zukauskas, asp. Širmenis ir j. k. Zaroskis.

J. pusk. Gedvila

3 ART. PULKAS — „GRANDIS“ 8:14 (0:8). Liepos 31 d. 3 art. pulko krepšinininkai žaidė draugiškas krepšinio rungtynes su šaulių „Grandimi“ ir žaisdami be geriausios savo jėgos Vaitonio pralaimėjo 8:14. (Vaitonis išvyko į Stockholmą dalyvauti šachmatų olimpiadoje). Šis pralaimėjimas, yra pirmas 3 art. pulko krepšinininkų I komandos.

Praeitame „Kario“ numeryje auto rinktinės korespondentas, rašydamas apie rinktinės sporto gyvenimą, netikėtai parašė, kad auto rinktinės krepšinininkai nugalėjo 3 art. pulko tik II komandą. 3 art. pulko krepšinininkai, žinodami auto rinktinės krepšinininkų pajėgumą, išstatė priešais tik savo atitinkamo pajėgumo II komandą, prieš kurią auto rinktinė ir laimėjo 25:18.

Jaun. pusk. Gražulis

RYŠIŲ BATALIONAS. Liepos mėn. pabaigoje 5 pėst. pulko šaudykloje ryšių bataliono karininkai ir liktiniai puskarininkiai atliko sportinio šaudymo individualines rungtynes iš pistoletų ir šautuvų. Rungtynių tikslas: geriausiam bataliono šaulio vardui 1937 m. įgyti ir nustatyti kandidatus būsimoms karo technikos dalių šaudymo rungtynėms.

Rungtynėse buvo šaudoma: vienas pratimas iš pistoletų, atstumas 25 m, taikiny 12 žiedų ir trys pratimai iš šautuvų: stačiom, klupsčiom ir gulom. Pratimui stačiom atstumas 150 m, o gulom ir klupsčiom — 200 m, taikiniai 24 žiedų.

Šaudymo rungtynės laimėjo ir įgijo geriausio bataliono šaulio vardą: iš pistoletų: jaun. ltn. Poderys, surinkęs 58 taškus, ir pusk. Kondrackas — 55 taškus, o iš šautuvų: kpt. Kaulpelis — 269 taškus ir pusk. Sauspreikšaitis — 253 taškus. Laimėjusiems rungtynes įteiktos individualinės dovanos.

Medalinskas

IV ŽIRGINIO SPORTO RUNGTYNĖS KLAIPĖDOJE. Rugpiūčio 1 d. Klaipėdoje, erdviame Rumpiškės aerodrome, buvo IV žirginio sporto rungtynės, kurios Klaipėdoje sukėlė didelį susidomėjimą. Rungtynių žiūrėjo per 7000 žiūrovų. Retai pasitaiko parengimų, kad sutrauktų tiek daug žiūrovų. Kaip naujenybė, šiais metais pirmą kartą Klaipėdoje veikė lažybos.

Rungtynių rengėjas buvo pėst. pulkas ir Žirginio Sporto Sąjunga. Rungtynes globojo Klaipėdos krašto gubernatorius, Klaipėdos krašto direktorijos pirmininkas Baldžius, Klaipėdos įgulos viršininkas gen. št. plk. Laškoronskis ir Klaipėdos miesto vyr. burmistras Bridlingeris.

Rungtynėse dalyvavo kavalerijos pulkų karininkai ir civiliai jojikai. Ypačiai pabrėžtinus gausus civilių dalyvavimas. Rungčių iš viso buvo aštuonios, kurių tarpe vienas taisyklingo pakinkymo ir išvažiavimo konkursas. Karininkų užjojimo nugalėtojams valdžios įstaigos, privačios įmonės ir firmos paaukojo gana vertingų dovanų, o civiliai jojikai gavo pinigines dovanas.

Rungtynės prasidėjo kavalerijos pulkų karininkų užjojimu švarumo kategorijos. Šioje rungtyje pirmą vietą laimėjo Karo Mokyklos ltn. Mikaliūnas su kum. Judile ir gavo Klaipėdos krašto direktorijos pirmininko dovaną. Antroji vietą teko gusarų pulko ltn. Mikelevičiui su arkliu Lauretas. Jis gavo Baltijos Transporto B-vės direktoriaus dovaną. Trečioje vietoje — gusarų pulko ltn. Liaukus su kum. Judile. Jam buvo įteikta Lietuvos Eksporto direktoriaus dovaną. Kita rungtis buvo lenktynės Klaipėdos krašto augintojų arkliams. Pirmutiniu metu atjojo Joneikis su arkliu Peipus II, antras — Dovilas su kum. Lotė. Trečias distancijos nebaigė. Šie nugalėtojai gavo pinigines dovanas.

Karininkų barjeriniame užjojime pirmąją vietą laimėjo ulonų pulko ltn. Urbonas. Jam teko Klaipėdos miesto vyr. burmistro dovaną. Antroji vieta teko dragūnų pulko ltn. Smieliauskui, kuris gavo Žemės Banko direktoriaus dovaną ir trečioje vietoje liko gusarų pulko ltn. Liutkus. Jam buvo įteikta Ūkio Banko direktoriaus dovaną.

Ketvirtoje rungtyje vėl susitiko civiliai 1200 m lenktynėse. Čia pirmuoju atjojo Pavilčius su žirgu Žaibas, antruoju Jakutis su žirgu Marsas ir trečiuoju Vedeckas su žirgu Putinas.

Kavalerijos karininkų grupinis užjojimas buvo tos dienos programos vyriausias taškas. Šis užjojimas buvo skirtas Klaipėdoje stovinčio pėst. pulko pereinamajai dovanai laimėti, kuri teko dragūnams. Antroje vietoje — ulonai, trečioje — gusarai. Šio užjojimo individualiniai nugalėtojai buvo šie: 1) dragūnų pulko ltn. Alonderis su kum. Aukšta. Jis gavo Klaipėdos krašto gubernatoriaus dovaną, 2) gusarų pulko ltn. Sušinskas. Jam teko Klaipėdos Lietūkio skyriaus direktoriaus dovaną ir 3) ulonų pulko ltn. Urbonas, kuriam teko Klaipėdos Uosto Direkcijos pirmininko dovaną.

Medžiokliniame perbėgime civiliams (Klaipėdoje tai buvo naujas dalykas) rungties sąlygas teįvykdė du jojikai: 1. Sta

neika su žirgu Štrausas ir 2. Vaznonis su žirgu Vėjas. Išvažiavimo ir taisyklingo pakinkymo konkurso nugalėtojas liko pil. Kuršaitis. Jam buvo pripažinta trečioji vieta; kiti dalyviai neįvykdė konkurso sąlygų. Paskutinis dalykas buvo lenktynės Klaipėdos krašto veislės eržilams ir kumelėms. Čia finišą pasiekė tik vienas Šmitas su kum. Lize. Kiti nors ir buvo pasiekę finišą, tačiau jiems laimėjimas neįskaitytas, nes taip pat neįvykdė sąlygų.
L. Kdr.

LIETUVA — LATVIJA 2:4. Liepos 29 d. Rygoje buvo tarpvalstybinės futbolo rungtynės Lietuva — Latvija, kurios pasibaigė 4:2 latvių naudai.

Tai buvo dvidešimts ketvirtos su latviais rungtynės iš kurių Latvija turi 15 laimėjimų, Lietuva 3 laimėjimus ir 6 rungtynės pasibaigė lygiomis. Golų santykis 39:70 latvių naudai. Pirmos rungtynės su latviais buvo sužaistos 1924 m.

Liepos 29 d. rungtynės buvo taip pat užskaitytos dėl pasaulinių futbolo pirmenybių. Tačiau latvių laimėjimas dar galutinai neišaiškino kam teks dalyvauti tolimesnėse žaidimose dėl pirmenybių ir spalį mėn. pradžioje žaisti su Austrija. Tas paaiškės po antrųjų rungtynių kurios įvyks laike Pabaltijo turnyro š. m. rugsėjo mėn. 3 d. Kaune. Jei Lietuva Kaune nugalės Latviją rezultatu 3:0 ar 4:1, tai su austrais rungtis teks Lietuvai. Aplanai iš 2 rungtynių reikia turėti bent 1 golo persvarą ir toji valstybė galės žaisti su Austrija.

GINKLŲ FONDO FUTBOLO TURNYRAS. Liepos 31 ir rugpiūčio 1 d. Kaune buvo prarastas trečias Ginklų Fondo naudai futbolo turnyras, kuriame dalyvavo visos Kauno aukšt. kl. ir dvi A kl. komandos. Turnyre yra jau sužaistos visos rungtynės iki finalo. Pirmos rungtynės davė tokius rezultatus: LGSF — Taurus 3:0, Š MSK — Makabi 4:0, LFLS — Hapoel 3:0, ŠŠ Kovas — C JSO 1:0. Pusfinaliose Š MSK sukirto LGSF 4:0 ir LFLS — ŠŠ Kovą 4:0. Finalinės rungtynės žais Š MSK — LFLS. Turnyro nugalėtojams (už 1 ir 2 vietą) Ginklavimo Valdyba paskirė dvi dovanas.

ATVYKSTA GARSI FUTBOLO KOMANDA. Rugpiūčio 7 d. Kaunan atvyksta ir čia žais dvejas rungtynes garsi Austrijos profesionalų futbolo komanda Vienna. Šiais metais Vienna yra laimėjusi Austrijos taurę ir pirmenybėse užėmė trečią vietą. Tai bus viena iš geriausių komandų, kurios iki šiol buvo atvykusi Lietuvon. Savo sudėtyje Vienna turi daug internacionalinių žaidėjų, kurie po keliasdešimt kartų yra žaidę Austrijos rinktinėje.

Pirmą dieną (VIII. 7) svečiai žais su ŠŠ Kovu ir rugpiūčio 8 d. su Lietuvos rinktine. Abejos rungtynės įvyks valstybiniame stadione.

UŽDARYTA ŠAULIŲ SPORTO VADOVŲ STOVYKLA. Šaulių Sąjungos sporto vadovų stovykla Neringoje praėjusią savaitę buvo iškilmingai uždaryta. Paskutinės stovykloje darbo valandos ėjo gyvai. Daug šaulių laikė valstybiniam sporto ženklui įsigyti egzaminus ir stengėsi pasiekti geresnių rezultatų. Uždaryman atvyko Šaulių Sąjungos vadas plk. Saladžius, 5 pėst. pulko vadas gen. št. plk. Čepauskas, buv. sukilėlių direktorijos pirmininkas Simonaitis, komendanto pavaduotojas mjr. Švambarys, rinktinės vado padėjėjas kpt. Janušonis, karo laivo „Prezidentas Smetona“ įgula ir daug svečių. Ta proga buvo suruoštos draugiškos krepšinio rungtynės tarp stovyklos rinktinės ir Klaipėdos šaulio komandos. Laimėjo stovykla. Po rungtynių buvo iškilmingas kursas baigusiems pažymėjimų įteikimas. Įteikus pažymėjimus plk. Saladžius pasakė kalbą. Po to tarė žodį stovyklos viršininkas. Kursantų vardu mok. Klusis padėkojo Sąjungos vadui už leidimą suruošti tokius kursus, stovyklos vadovybe ir lektoriams už žinių suteikimą. Šauliai svečiams prie stalo padainavę keletą gražių karinių dainų, baigė vakarienę ir skubėjo į laužavietę, kurioje jau buvo prisirinkę per penkis šimtus svečių. Laužas praėjo labai gyvai ir vis svečiai, skaniai prisijuokę, grįžo pilni išpūdžių namo. Po laužo plk. Saladžius padėkojo šauliams už gražiai suruoštą programą ir visi sugiedojo Tautos himną. Vadas kartu su šauliais dar padainavo dainą „Į jūrą į jūrą, šauliai“.

Prieš paskutinę stovyklavimo dieną stovyklą aplankė Klaipėdos krašto gubernatorius Kubilius, gubernatūros patarėjo Kukučio, inž. Aukštuolio ir komendanto bei šaulių rinktinės vado padėjėjų lydimas. Gubernatorius išrikiuotiems šauliams

pasakė kalbą ir palinkėjo sėkmingo darbo, vykdant šaulių uždavinius. Gubernatorius smulkiai susipažino su stovyklos gyvenimu ir dirbančiomis šaulių grupėmis.

RENKA AUKAS KULKOSVAIDŽIUI PIRKTI. Pervazninkai, šakių ap. Pervazninkų kaimo seniūnas p. Kriūzius, jau nebejaunas žmogus, lanko seniūnijos gyventojus ir renka aukas Ginklų Fondui, t. y. šios apylinkės vardu nupirkti kariuomenei kulkosvaidį. Pasak jo: „Ne kas kitas bus kaltas, jei mūsų kariuomenė nepakankamai bus ginkluota, bet mes patys. Mūsų sūnūs, besimokydami ginti Tėvynę, lieja prakaitą poligono laukuose, o mes turime juos remti ginklais, kad karo metu be reikalo nelietume kraujo“.

V. Mikelaitis

PAGIRYS. Liepos 27 d. Pagirio šaulių būrys įvykdė kontrolinį šaudymą kovos šoviniiais. Nežiūrint, kad buvo pats darbūmėtis, dalyvavo 97% būrio šaulių, šaulės moterys ir mažamečiai šauliai. Sąlygas įvykdė 82% dalyvavusiųjų. Geriausiai pasirodė šauliai — atsargos kariai. Daugiausia taškų išmušė, šauliai: Barstinas, Jakučiūnas, Kairys ir Raila. Keliolika šaulių perėjo į aukštesnę klasę.

— Apie rugpiūčio vidurį, pasibaigus laukų darbams, manoma surengti ekskursiją ir aplankyti kariuomenės dalis ir poligoną.
Didinis

ŠAULIŲ DRAGŪNŲ KONKŪRAI. Liepos 25 d. Gelažių būrio šauliai dragūnai suruošė raitųjų konkūrus. Jojime perkliūtis pirmąją vietą laimėjo A. Jurskis, II vietą P. Bartulis ir III vietą A. Krivickas. Radijo aparatą ir brangų Vytį — pirmųjų vietų laimėtojams prizus padovanojo buv. būrio šaulė mok. Pr. Bėrentaitė.
P. Bartulis

DIDĖJA ŠAULIŲ SPORTO JĖGOS. Zarasų šaulių rinktinės pastangomis Zarasų šauliai įsigijo motorinį laivelį. Be šio, šauliai jau turi keletą baidarių ir gana gerą burlaivį. Vietos šaulių sporto klubas numato kitais metais įsigyti dar keletą baidarių, irklinių ir kitokių sportinių laivų, kad galėtų plačiau išplėsti vandens sportą, kuris Zarasų šauliams dėl didelių ežerų plotų yra labai prieinamas.

Šiomis dienomis Zarasuose buvo ir vandens sporto kursai šauliams — vandens sporto instruktoriams. Šiuose kursuose dalyvavo apie 17 žmonių ir visi sėkmingai juos baigė. Paskutinį dieną šauliai—vandens sportininkai parodė labai gražių rezultatų, plaukime, šuoliuose ir t. t. Be šių sportininkų, yra ruošiami daug ir kitų šakų sportininkų. Keletas jau atlieka pratimus šaulių sporto stovykloje Neringoje.
Pr. K-ca

ONUŠKIO ŠAULIŲ BŪRYS IR ŠIEMET GERAI ŠAUDĖ. Liepos 31 d. būrys atliko 4 šaudymo pratimus kovos šoviniiais. Buvo šaudoma iš įvairių distancijų ir padėčių. Tenka pažymėti, jog Onuškio būrys kaskart daro pažangą ir kasmet įgyja vis daugiau gerų šaulių. Paskiausiai taip pat daugumas šaulių įvykdė sąlygas ir perėjo į kitą klasę. Nuo vyrų neatsilieka ir šaulės moterys, tik joms sunkiau sekasi su tolimesne distancija.
Vand. J.

BALTIJOS VALSTYBIŲ PREKYBINIAI LAIVYNAI

Iš visų Baltijos valstybių daugiausia prekinių laivų š. m. sausio 1 d. turėjo Norvegija, būtent — 1874 laivus, 4.118.215 t talpos. Per 1936 m. metus laivynas padidėjo 14 laivų 148.400 t. Toliau seka Švedija, turėjusi 1240 laivus 1.492.950 t talpos (sumažėjo 25 laivais 19.112 t talpos). Danijoje buvo 731 laivas 1.111.758 t (sumažėjo 1 laivu 2.000 t talpos). Suomija turėjo 412 laivų 504.378 t talpos. Laivų skaičius padidėjo gana smarkiai, prisidėjo 26 laivai 39.878 t. Latvija turėjo 102 laivų 181.105 t talpos. Nors laivų skaičius sumažėjo 9 laivais, bet bendra laivyno talpa padidėjo 8.637 t, tai rodo, kad latviai pakeitė daug mažesniųjų laivų didesniais. Pagaliau, Lenkija turėjo 96 laivus 97.440 t talpos. Per metus priaugo 7 laivai 16.188 t talpos. Tokias žinias teikia lenkų kariuomenės dienraštis „Polska Zbrojna“, ta proga pareikšdamas nepatenkinimą dėl savo krašto prekinio laivyno silpnumo.

KARO LAIVYNO PROPAGANDA

Jūrų ir kolonijų lyga išleido įdomią lenkų karo laivyno miniatiūrinių modelių kolekciją. Kolekcijoje yra 19 laivų modelių. Galima pirkti atskirų modelių, norintieji gali įsigyti ir visą kolekciją, jos kaina 22 auksinai (zlotai). Lenkų lyga tikisi, kad laivų modeliai bus mielai perkami suaugusiųjų, o ypačiai jaunimo ir vaikų. Laivų modelius parduoda lygos centro valdyba, o tai pat apygardos ir apskričių skyriai.

ARTILERIJOS PABŪKLAS ANT SUNKVEŽIMIO

Vokiečių specialėje spaudoje daug rašoma artilerijos motorizacijos klausimais. Vienas šarvuotųjų dalių karininkų pasiūlė „Die Kraftfahrkampfruppe“ žurnale sunaudoti sunkvežimius artilerijos reikalams ne kaip traktorius, bet pastatant artilerijos pabūklą ant 3 ašių sunkvežimio. Patranka pastatyta vamzdžiu pirmyn, važiuojant tarp šoferio ir padėjėjo išsikiša patrankos vamzdis. Šaudant tenka nuleisti priešakinę sunkvežimio stiklą — apsaugą nuo vėjo. Vežant patranką sunkvežimiu ji geriau išsilaiko, negu prikabinus ją prie sunkvežimio. Mašinos užpakalyje sudėtas tam tikras tiltelis, kurio pagalba patranka gali būti greit nuleista ant žemės ir vėl užtraukta ant sunkvežimio.

ŠUNES VOKIEČIŲ KARIUOMENĖJE IR KITOSE TARNYBOSE

„Polska Zbrojna“ pabrėžia nepaprastai paplitusį Vokietijoje šunų naudojimą kariuomenėje ir kitose žinybose. Vokiečių spaudos žiniomis, didžiojo karo pabaigoje vokiečių kariuomenė turėjo apie 25.000 šunų. Dabartiniu laiku pestininkų pulke laikoma 12 šunų, tačiau tai tik etatinis jų skaičius, gal būt, kad jų laikoma žymiai daugiau.

Policijos tarnyboje yra apie 2000 šunų, žandarmerijoje — apie 600. Žandarai daugiausia laiko nuosavus šunes, gaudami iš valdžios tam tikrus priedus šunims išlaikyti. Geležinkeliuose tarnauja apie 700 šunų. Čia pavyko smarkiai sumažinti įvairių sandėlių sargų skaičių (per metus gaunama apie 5.500.000 markių sutaupų). Apie 700 šunų užimta miškų apsaugos tarnyboje (čia taip pat gaunama apie 5.000.000 sutaupų).

Šunų mokymo reikalams yra laikomos 28 mokyklos, karo žinybos — Kumersdorfe, policijos — Grünheidėje, geležinkelių — Röntgentalyje.

Vokiečiai rašo, kad 1936 m. šunų vartojimas sargų vietoje ir kitur leido sutaupyti apie 72.000.000 markių.

1935 metais Vokietijoje įregistruota 2.246.729 šunų, už juos sumokėta 29.177.000 markių savivaldybių mokesčių. Iš krašto išvežta šunų už 5.000.000 markių. Lenkų dienraštis abejoja dėl šios šunų eksporto sumos.

Lenkijoje šunų auginimu rūpinasi dvi draugijos, įsteigtos 1927 ir 1935 metais. Leidžiamas atskiras laikraštis, vardu „Moj pies“ (Mano šuo).

MOTOCIKLAI SU KULKOSVAIDŽIAIS

Vokiečių kariuomenėje plačiai naudojami motociklai su kulkosvaidžiais. Motociklas turi priekabą. Motociklu važiuoja 3 kariai, kulkosvaidininkas sėdi priekaboje ir gali šaudyti tiek nuo motociklo, tiek nuo žemės. Kulkosvaidininkui ir šauliui „nusipėstinus“, motociklininkas paslėpia motociklą už kurios nors priedangos. Kulkosvaidininkui padeda šaulys, kuris turi ant savęs kulkosvaidžių apkabą su šoviniais atsargą. Šaulys ir motociklininkas ginkluoti šautuvais.

Motociklininkų daliniai pasižymi savo judrumu, jie greit pasirengia kautynėms. Apie, šiuos dalinius dažnai rašoma spaudoje, svarstomi motociklininkų veikimo būdai.

PATOBULINTA DUJOKAUKĖ

Sovietų žurnalas „Chimija i Oborona“ rašo, kad Olandijoje yra išrasta ir pagaminta patobulinta dujokaukė su papildomu spaudimu. Užsidėjęs šią dujokaukę žmogus pumpuoja orą rankiniu siurbliu per filtrus į dujokaukę. Tokia dujokaukė ypač patogi silpnaplaučiams, vaikams ir senesniems žmonėms. Nauja dujokaukė buvo išbandyta Haagos miesto Raudonoj kryžiaus ligoninėje ir pripažinta tinkama.

LENKIJOS GELEŽINKELIAI

Vokiečių žurnale „Deutsche Wehr“ aprašyti vokiečių karininko išpūdžiai iš kelionės po Lenkiją. Lenkijos geležinkeliuose autorius pastebėjo per mažą techniską traukinių greitį (56—67 km per valandą, tuo tarpu Vokietijoje apie 82 km/val), netvarkingos ir nešvarios stoties, susidėvėjusios pabėgius ir bėgius, didelį riedmenų trūkumą, senus vagonus ir garvežius. Lenkų okupuotose Ukrainos žemėse geležinkelių stočių įrengimai, viadukai ir tiltai saugomi ginkluotų sargų su šautuvais parengtyje ir su durtuvais. Susisiekimo ministeris plk. Ulrich'as stengiasi sutvarkyti Lenkijos geležinkelius.

TANKŲ ATSIKADIMAS

Rusų emigrantų spauda rašo, kad Didžiajam karui pasibaigus buvo teismas, kuriame buvo sprendžiama kas gi, iš tikrųjų, yra tanko išradėjas. Išradėjo vardas buvo sąlyginiai pripažintas Winstonui Churchill'ui, kuris buvo patiekęs tanko projektą 1916 metų pradžioje. Ta proga minima aukščiau spaudoje paskelbta įdomi žinutė. Pasirodo, kad dar 1914 metų rudenį tanką išradęs rusų išradėjas A. Porochovščikovas. Jis pavadino savo mašiną „Vezdechod“ (visur einas). Mašinos projektas buvo atiduotas gen. Kaulbarsui. 1914 m. gruodžio 21 d. pradėta naujai išrastos mašinos statyba, 1915 m. gegužės 18 d. Rygos mieste, naktį, buvo išbandyta pirmasis rusų tankas. Bandymas pasisekė. Tačiau tų laikų Rusija buvo atsilikęs kraštas, ypačai technikos srityje. Todėl tanko projektas buvo persiųstas į Angliją, o Rusijoje tankų statybą nebuvo tęsiama. Tuo būdu Porochovščikovo tankas atsirado 1½ metų anksčiau negu pirmieji anglų tankai.

PRIEŠLĒKTUVINĖ APSAUGA MOKYKLOSE

Sovietų Rusijos švietimo komisariatas yra išleidęs priešlėktuvinės mokyklos apsaugos instrukciją.

Priešlėktuvinė apsauga turi būti organizuota visose mokyklose. Už tai atsako mokyklos direktorius. Nedidelėje mokykloje direktoriaus priklauso apsaugos grupės komendantas (ir politinis vadovas) iš mokytojų. Jis vadovauja mokyklos apsaugos sekcijoms: I-ajai (tvarkos palaikymas — 5 žm., II (priešdujinei) — 5 žm., III (sanitarinei) — 5 žm., V (ryšių) — 4 žm. Iš viso tokioje mokykloje priešlėktuvinės apsaugos reikalams skiriama 1 mokytojas ir 23 moksleiviai.

Didesnių mokyklų apsaugos organizacija yra tokia pat, bet vietoje 5 sekcijų laikomi 5 skyriai, I ir II po 3 sekcijas, kiti trys — po 2 sekcijas. Iš viso tokioje mokykloje apsauga pavedama 1 mokytojui ir 56 moksleiviams.

TELEGRAFO IŠRADEJAS

Telegrafo aparato išradėju paprastai laikomas amerikietis Samuelis Morse (Morzė), kuris gyveno 1791—1872 metais. Tačiau iš esmės Morse tik patobulino seniau išrastus telegrafo aparatus ir pritaikė juos praktikos reikalams. Pagal rusų emigrantų spaudą, prieš 100 metų miręs pirmasis telegrafo aparato išradėjas. Tai buvo Rusijos imperijos valdinys baronas Povilas Šilingas. Jis pirmas išrado aparatą, kurio pagalba galima buvo perdavinėti signalus netolimam atstumui elektros srovės pagalba. Rusijos imperatorius Nikolajus I-is, susipažinęs su išradimu, liepė 1833 metais pastatyti pirmąją elektros telegrafo liniją Peterburgo (Petrapilio) mieste iš Žieminių Rūmų į susisiekimo ministeriją. Kai darbas buvo sėkmingai atliktas, buvo pradėta Peterburgo — Kronštado (tvirtovės Peterburgu) telegrafo linijos statyba. Tačiau Šilingas mirė, nesusilaukęs statybos pabaigos. Praėjus keliems mėnesiams po jo mirties, vokiečių mokslininkas Gaussas išrado visai panašų į Šilingo išrastą naują elektros telegrafo aparatą.

JAPONIJOS GALYBĖ

Vokiečių žurnalas „Deutsche Wehr“ rašo, kad Japonijoje krašto apsaugos reikalai sujungti karo ministerijoje. Ji turi savo rankose kariuomenę, atsarginius ir jaunimo organizacijas. Kariuomenėje, jūrų laivyne ir karo aviacijoje taikos metu tarnauja apie 320.000 karių. Šalia jų po Japonų imperatoriaus (vad. mikado) vėliava stovi apie 7.500.000 kariškai apmokyty japonų. Jaunimas sujungtas bendron sąjungon, čia jam įkvėpiama tėvynės meilė, apmokoma karo dalykų ir lavinama morališkai ir fiziškai. Atsarginiai sudaro kitą sąjungą.

Japonijoje karinė tarnyba kariuomenėje tęsiasi 2 metus, jūrų laivyne kiek ilgiau — 3 metus.

KARIUOMENĖS LYGA

Anglijoje įsteigta „Kariuomenės lyga“, kuriai vadovauja žinomas politikas, buvęs kolonijų ministeris ir pirmasis admiraliteto lordas Amery's. Naujai įsteigta organizacija rengiasi pradėti kovą su naujokų nepritekliu, kuris paskiausiai vis labiau jaučiamas anglų kariuomenėje, susidedančioje vien tik iš savanorių. Karinės prievolės Anglijoje nėra. Į kariuomenės lygą įstojo daug žmonių, jų tarpe yra žymių karių, pav., buvęs generalinio štabo šefas feldmaršalas lordas Milne, buvęs Indijos armijos vadas P. Chetwode ir kiti.

Lyga įnešė projektą sudaryti keletą divizijų, kuriose savanoriai atitarnautų 2 metus. Po to, norintieji galėtų pasirašyti sutartį dar 10 metams. Tokios divizijos visada pasiliktų Anglijoje.

Vienoje divizijoje numatoma įvesti 3 metų tarnybą. Šioji divizija tikėtų tarnybai tiek pačioje Anglijoje, tiek T. Rytuose.

Dviejų gaidžių istorija

Ne žirnių košei naikinti ir mėlynakėms vilioti buvo sutvertas eilinis Ropė. Jo asmenybė, kariškai kalbant, buvo skirta painiai strategijai ir kitiems karo mokslams. Jau iš pat pirmųjų dienų eilinis Ropė atkreipė į save visų dėmesį. Kai vieną kartą sumanusis eilinis iš „Karo lauko“ parsitempė keturius belaisvius, jo karjera, galima sakyti, sužydo, kaip Neries krantų gėlės.

— Tai bent kariautojas! — pliaukštelėjo per petį grandinis Kukis. — Tokių vyrų su žiburiu reikia paieškoti.

Savigarbos ir per daug išpūsto išdidumo banga užliejo eil. Ropės širdį, kai gr. Kukis viešai jį pagyrė. Vyrukas išpūtė krūtinę ir į draugus žvilgterėjo tokiu žvilgsniu, kokiu žiūrima į truputį menkesnius už save tvarinius. Draugams, žinoma, tas nepatiko ir ne vieno krūtinėje gimė nepasitenkinimo jausmas.

— Mes būsime ne ketvirtos kuopos vyrai, jei Ropėi nenulaušime išdidumo ragų, — pusbalsiai pareiškė eilinis Laimutis.

Prabėgo savaitė, Atrodė, kad jau visi užmiršo šį nereikšmingą įvykį. Gal tuo viskas ir būtų baigęsi, jei ne grandinio Kukio vardadienis. Vieną sekmadienio rytą žvilgterėjo kuopa į kalendorių ir aiškiai pamatė: „Anupras“. Na, o jei kalendorius rodo Anuprą, tai, vadinasi, gr. Kukį reikia sveikinti ir linkėti visokių gėrybių. Ir pats Kukis tą rytą buvo ypačiai gerai nusiteikęs. Visiems rodė savo simpatijas ir plačiu šypsniu palydėdavo kiekvieną praeinantį.

Po pamaldų gr. Kukis nežymiai pasikvietė eilinį Ropę ir, išsiraudęs saujon naują penklitį, draugiškai paprašė artimiausiame kaime nupirkti porą gaidžių.

— Nusuksime giedoriams sprandus ir prie alučio artimesnieji draugai atšvėsime, taip sakant, Anuprelio dieną, — kukliai pareiškė Kukis.

Kas, kas, bet jau paukštiena buvo ar tik ne didžiausia eil. Ropės silpnybė. Jei miegant kas matė Ropę besilaižantį, aišku kaip rieną, kad jis sapnuoja puikiai apkeptus žąsies ar gaidžio sparnelius.

— Puikus sumanymas! — šukterėjo Ropė. — Atitempiu tokius gaidžius, kad dar gyviems iš šlaunų taukai varvės. Gaidžių srityje, galiu prisipažinti, turiu didelį patyrimą.

Kaip ten atsitiko, kad tą pašnekėsi nugirdo eil. Laimutis. Kai tik gaidžių srities specialistas išėjo galvodamas apie gardųjį kepsnį, eil. Laimutis slaptai pasekė, kol sužinojo į kurį kaimą Ropė nukeliavo.

Valandą pabuves, grįžta eilinis Ropė du gaidžius po pažastimi pasibraukęs

ir aiškiai niūniuoja linksma dainušką. Einant miško takeliu, Ropėi taip gera pasidarė, kad atrodė ir medžių ošimas toks gyvas ir suprantamas. Jam panorą ką nors apkabinti, išbučiuoti ir mylėti, mylėti be galo.

— O meilė vis dėlto kilnus dalykas, — sušnabždėjo, žvelgdamas žemyn. — Laiškas! Pasilenkė ir išsižiojo. Ant voko aiškiai parašyta: „Eil. Motiejui Ropėi“.

— Argi tai būtų?!

Metė surištus gaidžius ir pagriebęs laišką drebančiomis rankomis jį atplėšė.

„Motiejau. Kiek vargo turėjau, kol sužinojau tavo gražų vardą. Iš pirmo žvilgsnio pamilau visa savo jauna širdimi. Naktimis sapnuoju tave ir meile degančiomis lūpomis kartoju tavo vardą. Tikiu, — neatstumsi mano jausmų ir neleisi nustoti plakti tave taip karštai mylinčią širdį...“

... Noriu tuojau su tavim pasimatyti ir žodžiu paaskyti, ką jaučia mano širdis. Paeik dešinėn keliasdešimt žingsnių ir mane rasi belaukiančią. Tave karštai mylinti

Onutė!“

Eil. Ropė buvo ne iš tų, kurie leidžia juos iš pirmojo žvilgsnio pamilusias širdis nustoti plakti. Pagriebė klykiančius gaidžius ir skubiai paslėpė netoli esančiuose krūmokšniuose. Žvilgterėjęs į veidrodėlį, išlyginęs palaidinės raukšles, kiek kojos neša pasileido laiške nurodyta kryptimi.

— Ji mane myli!.. Mane, eilinį Ropę...

Tuos žodžius kartodamas, Ropė, lyg kiškis, dūmė pas belaukiančią miškų karalaitę. Pabėgėjęs apie 100 metrų, stabtelėjo. Apsižvalgė. Niekur nė gyvos dvasios, tik medžiai tyliai ošė, viršūnėmis nešdami išblaškytas Ropės mintis.

— Onutė!.. Onutė!..

Tylu. Tik miško aidas po kelių sekundžių atgal jam grąžino tą patį vardą.

— Velniava! — smilktelėjo mintis. Kartu su ta mintimi pasigirdo gaidžių klyksmas, sparnų plazdenimas ir po to viskas nutilo. Nė valandėlės nedeldamas, Ropė nuskubėjo atgal. Kaip jis nustebo, kai atbėgęs, vietoje gaidžių, terado tik raisčius, kuriais buvo surištos jų kojos.

— Vadinasi, žalčiai, paspruko! — riktelėjo, griebdamasis už galvos. — Grįžti be gaidžių, reiškia, apsijuokti prieš visą kuopą. Ne! Degs — plyš turį juos surasti.

Taip pagalvojęs, eil. Ropė sutelkė visus sekėjo gabumus ir pradėjo ieškojimą. Skersai — išilgai išvaikščiojo didžiulį miško plotą, tačiau gaidžiai dingę, lyg adata jūroje. Beieškodamas

Ropė prakeikė visą jų giminę ir pasižadėjo grįžęs į namus visiems nusukinėti sprandus. Jau ir saulė ėmė slinkti į vakarus, o raudonskiauturių nėra, nors gyvas žemėn lišk. Beliko viena išeitis — grįžti atgal į kaimą ir už savo pinigų nupirkti kitus. Ropė buvo taupus, galima sakyti net šykštus, todėl ta mintis jam sudarė tokį smūgį, kokio dar nebuvo patyręs visą savo gyvenimą. Tačiau kitos išeities nebuvo. Eilinis Ropė grįžo atgal į kaimą.

Ir vėl grįžta eil. Ropė tuo pačiu takeliu porą gaidžių pasibraukęs, tik toks skirtumas, kad tiems gaidžiams ne tik kojos, bet ir sparnai virvutėmis suraišioti. Išnėręs iš miško, Paneryje išgirdo alučio bonkų kamščių pošėkimą ir pažįstamus balsus.

— Tegyvuoja Ropė ir jo mėlynakė!

— Kas gi čia per velniava! — pagalvojo.

Greitai draugai jau ir Ropę pamatė.

— Žiūrėkite, jis dar du gaidžius atvelka! — šuktelėjo eilinis Laimutis. Visi nubėgo Ropės pasitikti.

— Kas tau atėjo į galvą dar pora gaidžių pirkti? — paklausė varduvininkas Kukis. — Juk eilinis Laimutis parnešė gaidžius. Sakė, kad tu juos jam įdavei, o pats nuėjęs į pasimatymą.

— Laimutis?! — išplėtė akis Ropė.

— Taip.

Tik dabar jam viskas paaikėjo. Vadinasi, eilinis Laimutis ištesėjo savo žodį ir surado progą aplaužyti jo išdidumo ragus ir parodyti, jog kiekvienas žmogus turi silpnųjų pusių.

VI. Kietis

NEŽINO KUR ŠOFERIS

Aviacijos leitenantas, išėjęs iš pėstininkų pulko ramovės, klausia sutiktąjį pėst. leitenantą:

— Ar nematei, vade, kur čia manęs laukia šoferis?

— Nežinau, kur žiūrėti: ant žemės ar ore, — atsako šypsodamasis pėstininkų leitenantas. Sn

IRGI MANEVRINIAIS ŠAUDO...

Eil. Rimas: — Tai daužosi perkūnas stovykloje, kad net palapinės iš pagrindų drauge su žeme virpa. Man net baugu...

Eil. Norkus: — Nebijok, nebijok, perkūnas irgi manevriniais šauda. Sn

TAIKINIŲ NURODYMAS NAKTĮ

Kulkosvaidžio viršininkas, iš vakaro išžiūrėjęs orientierių, bet nakties pradžioje jo negalėdamas matyti, griebiasi kraštutinių nurodymo būdų:

— Dešiniau mėnulio vienkiemis! Taikytis i... Sn

Ivairumai

NAPOLEONO ARKLIAI

Nuo seniausiųjų laikų arklys buvo žinomas, kaip ištikimas ir narsus kario draugas. Arklys dalinosi su kariu žygių vargais, nešė karį į pergale ir garbę, gelbėjo jo gyvybę arba krisdavo greta su kariu kautynių lauke.

Apie garsiųjų karvedžių arklius, tiek mūsų valstybės, tiek kitų kraštų, mažai tėra žinoma, o dažniausiai nieko.

Iš naujesniųjų laikų karvedžių arklių daugiausia žinoma apie Prancūzijos imperatoriaus Napoleono I-jo arklius. Apie Napoleono arklius parašė knygą prancūzų mokslininkas Saint-Georges. Tai buvo gražūs širmokai ar baltokai. Labiausiai žinomi yra „Marengo“, „Austerlitz“, „Maria“ ir „Ali“. Iš Napoleono arklių 18 ar 19 žuvo kautynėse.

Waterloo kautynėse (dabartinėje Belgijoje) 1815 metais garsusis karvedys jojo „Marengo“ arkliu, kuris tuo laiku turėjo jau 20 m. amžiaus. Tai buvo garbingiausias iš visų imperatoriaus arklių. Šio arklio griaučiai laikomi Anglijoje, Royal United Service Institution muziejuje. Greta su arklio griaučiais pakabintas Napoleono portretas. Imperatorius joja „Marengo“ arkliu, apsilvilkęs istorinį pilką surdūtą. Arklio kanopa laikoma St. James rūmuose, turtingai išpuoštoje dėžėje, su parašu: „Napoleono „Marengo“ arklio, berberų veislės, kanopa. Šiuo arkliu Napoleonas jojo Marengo, Austerlitzo, Jenos ir Wagramo kautynėse, jis tarnavo jam Rusijos žygyje, o taip pat ties Waterloo“. Pačioje kanopoje užrašyta: „Marengo“ buvo sužeistas į gogą tuo laiku, kai jo didysis valdovas jojo „Chemin Creux“ keliu priešakinėse prancūzų pozicijose. Arklys taip pat buvo sužeistas ir anksčiau įvairiose kautynėse“.

Įdomu pažymėti, kad ištikimas arklys, kuriuo Napoleonas jojo dar 1800 metais kautynėse ties Marengo, per 15 metų išliko gyvas, nors ir buvo ne kartą sužeistas. Per tą laiką žuvo daug Napoleono arklių. „Marengo“ stebuklingai išliko ir 1812 metais. Iš Rusijos žygio grįžo labai mažai arklių, gal būt, vienas arklys iš šimto. Kiti žuvo kautynėse, krito iš bado arba buvo suvalgyti išbadėjusiųjų karių.

Kai imperatorius Napoleonas buvo anglų suimtas ir ištremtas į šv. Elenos salą, jį aplankė dr. O'Mearas. Savo atsiminimuose daktaras rašo, kad Napoleonas pasakojo apie savo sužeidimus šitaip: „Buvau sužeistas daug kartų, bet rimtai niekad. Kautynėse žuvo 18 ar 19 arklių, kuriais aš jodinėjau“. Napoleonas nežinojo nei melo, nei baimės. Todėl nėra pagrindo netikėti jo žodžiams. Be to, Waterloo kautynėse buvo nukauti du prūsų feldmaršalo Blücherio arkliai. Per 20 metų savo karinės tarnybos Napoleonas pats dalyvavo kautynėse 60 kartų, be to, buvo daug mažesnių susirėmimų su priešu. Taigi tikrasis arklių skaičius, kurie tarnavo didžiajam kariui, nėra žinomas, kaip nėra žinomi ir jų vardai.

Waterloo kautynėse Napoleonas jojo dar ir „Jaffa“ arkliu. Šį arklių pirkto 1798 metais Egipte. „Jaffa“ gyveno iki 1829 metų. Jį nupirko anglų dvarininkas P. Roberts. Cranbrook dvaro parke užsiliko buvusiojo Napoleono arklio kapas su pastatytu paminklu. Ant paminklo parašyta: „Čia ilsisi Jaffa, garsusis Napoleono kovų arklys. Gyveno 37 met.“

Wagramo kautynėse (dabartinėje Austrijoje) 1809 metais Napoleonui tarnavo taip pat „Ali“, paimtas Egipte. Šio arklio paveikslas saugojamas Schönbrunn pilyje, ties Viena.

Napoleono laikais arkliai buvo vienintelė susisiekimo priemonė kariuomenėje. Jų tarnyba buvo labai sunki. Per vienas kautynės Napoleonas pakeisdavo 4—5 arklius ir smarkiai juos nukankindavo, jodinėdamas nuo pat ryto iki nakties. Žinomi atsitikimai, kai didysis imperatorius per vieną naktį buvo nujojęs 80 km.

Ir kai jį vežė Bellerofono laivu į ištrėmimą, Napoleonas pasakė: „Šv. Elenos saloje žūsiu per 3 mėn. Esu papratęs kasdien jodinėti arkliu po 30 mylių. Ką turiu pradėti šioje mažoje saloje, pasaulio gale?“

Naujieji leidiniai

Franklinas D. Ruzveltas. DINGĖS BE PĖDSAKŲ. Romanas. Spaudos Fondas. Vertė J. Šimkus. 197 psl. Kaina Lt 2,50.

Šiam romanui siužetą davė Jungtinių Amerikos Valstybių prezidentas F. D. Ruzveltas. Tai nuotykių romanas. Jį išplėtė šeši Amerikos geriausieji nuotykių romanų rašytojai. Romaną pradeda Rupert Hughes. Baigęs pirmąją dalį, tolimesnę įvykių eigą paveda rašyti Samuel Hopkins Adams. Trečiąją dalį rašo Anthony Abbot, ketvirtąją — Rita Weimann, penktąją — S. S. Van Dine. Išsprendžia intriga ir baigia romaną šeštąja dalimi John Erskine. Išrutuliojo prezidento pasakotąją mintį ir sudarė planą bei paskirstė rašymą Fulton Ousler. Tuo savo darbus jis aprašo romano įžan-

goje. Tas pats F. Ousler, matyt, ir išlygino romaną, nes visas romanas sudaro vieningą stilių, net sunku pastebėti autorių pasikeitimai. Gal taip lygu tik vertime, kurį atliko jau vienas žmogus?

Romano fabula yra iš moderninės Amerikos gyvenimo. Dr. advokatas Džimas Blekas turi septynių milijonų dolerių turtą ir neištikimą žmoną rusę Ilką. Patiria, kad Ilka su savo meilužiu, žymiu teniso žaidėju, Yrlu Maršalu nori jį nužudyti ir vestis. Jis pasiryžta pasitraukti iš gyvenimo bet likti gyvas. Daro žygius. Pasiima penkis milijonus dolerių ir nuvyksta pas vieną chirurgą. Padaro jam išvaizdos pakeitimo operaciją. Tada jis nusiperka į buvusį save panašų lavoną ir važiuoja su juo automobiliu. Pats iššoksta, o lavonas, aprengtas Bleko drabužiais ir papuošalais, per automobilio katastrofą „žūva“. D. Bleko laidotuviuose dalyvauja ir Frensis X. Karteris, tikrasis D. Blekas. Po laidotuvių Ilkos ieškomas palikimas iškelia neaiškumų. Buvusioji D. Bleko bendrininkė Šarlotė praneša policijai apie jo nesugyvenimą su žmona. Policija iškasa lavoną. Randa jo galvoje kulka. Kulka tokio kalibro, kaip Ilkos brauningo. Ilka įtariama nužudžiusi. Negali išsiteisinti. Nuteisiama mirti. Frensiui X. Karteriui gaila nekaltos. Jis turi atidengti savo paslaptį. Vyksta pas gubernatorių ir ima aiškintis, kad jis yra Džimas Blekas. Juo netiki, nepažįsta. Tik senas dvesiantis šuva paliudija, kad jis yra D. Blekas. Gubernatorius patiki. Tuo baigiasi šis keistose aplinkybėse gimęs romanas.

T. A.

Gučas, A. PAŠAUKIMAS IR DARBAS. Psichotechnikos bruožai tėvams, mokytojams ir įmonininkams. Kaunas, Lietuvos psichotechnikos ir profesinės orientacijos draugija, 1937. 87 pusl. Lt. 1,50.

Psichotechnikos mokslas stengiasi psichologiniais metodais bei priemonėmis padaryti našesnę ir sveikesnę žmogaus darbą įvairiose gyvenimo srityse. Psichotechnika padeda atrinkti imonei ar įstaigai iš esamų kandidatų tinkamiausius reikalingam darbui, parinkti tinkamus mokinius specialinėms mokykloms, padeda suprastinti darbo eigą.

Autorius supažindina skaitytojus su psichotechnikos uždaviniais, metodais, profesine orientacija, pedagogine psichotechnika, psichotechnika viešojoje tarnyboje, įmonės psichotechnika, daiktine aplinka, pagaliau ir su psichotechnika Lietuvoje bei lietuviška šio mokslo šakos bibliografija (straipsnių sąrašas susideda iš 34 pavadinimų).

Apie lakūnų psichotechniką rašęs kpt. Vaivada „Mūsų žinyno“ 1931 m. Nr. 73, o radiotelegrafistų psichotechninė atranka apibūdinta „Mūsų žinyno“ 1936 m. Nr. 132.

Psichotechnika plačiai taikoma ir kitų kraštų kariuomenėse, pav. Vokietijoje, Ž. Amerikoje ir kt., ypačiai kompleksavimo reikalais. Ji ieško paprastesnių kareiviams mokyti būdų. Psichotechnika tinka atrenkant karius atskiros tarnybos šakoms, ginklų, rūšims ir specialybėms. Ypačiai tiktų atrinkti tinkamus kandidatus į mokomąsias kuopas. Kadras turi sugebėti vadovauti ir mokyti, palaikyti drausmę, turėti pedagoginių gabumų.

Lietuvoje veikia psichotechnikos draugija (prof. J. Šimkus, Vabalas-Gudaitis, Blažys, Lazersonas ir kt.). Psichotechniniai tyrimai prasidėjo 1932. IV. 7 d. Tuo tarpu draugijos patarnavimais pasinaudojo 106 mokiniai, 103 policijos valdininkai, 47 geležinkelininkai, 56 privatūs asmenys.

Dalių bibliotekoms knyga tinka. Karininkams bei puskarininkams bus naudinga plačiau susipažinti su šia praktika ir gyvenime reikalinga mokslo šaka.

A. Rs.

Galvosūkių Nr. 30 sprendimas

Monetas uždėjus ant KiB, Ro, 2Mė ir Mk, s, — perskaitome „Geriau žūti, negu tapti vergu“.

Išsprendė: 1) j. p. C. Šeškus (1 p. p.), 2) j. p. A. Korla (1 p. p.), 3) pusk. Zapkus (1 p. p.), 4) pusk. A. Pliauskys (I p. div. št.), 5) pusk. Kelmelis (2 art. p.).

Galvosūkis Nr. 32

(Vert. 1 tšk.)

..... —	Įrankis.
..... —	Linksmas pasakojimas.
..... —	Upė.
..... —	Garsus vardas.
..... —	Nemaloni medžiaga.
..... —	Senovės ginklas.

Iš pirmųjų raidžių gaukite ginklą, iš trečiųjų Okup. Lietuvos miestą. Raidės brūkšnių vietoje sudarys pabūklo vardą.

Jon. Jurkonis

JŪSŲ RŪBAI gražių spalvų, madnių vilnonių medžiagų kostiumams, paltams,

uniformoms, sportui ir suknelėms šilko ir kita medžiaga, taip pat gatavų rūbų vyrams ir moterims parduodama žemomis kainomis „DROBĖS“ fabriko krautuvėse: Kaune, Šančiuose, Klaipėdoje, Tauragėje, Šiauliuose, Ukmergėje, Panevėžyje ir Marijampolėje.

Visose krautuvėse reikalaukite „DROBĖS“ fabriko medžiagos su antspaudu „DROBĖ“.

Vilnonių gelumbių fabrikas **Akc. B-vė „DROBĖ“**

Kaunas-Šančiai, Drobės g. 56.

Telefonai: Raštinės 41341, sandėlio 41073.

Centralinė Lietuvos Pieno Perdirbimo B-vių Sąjunga

„PIENOCENTRAS“

Būstinė: Kaune, Laisvės al. 29a Tel. Pienocentro centralinė.
Skyrius: Šiauliai, Stoties g. 3 Nr. Tel. 510 Nr.

Šaldytuvai Kaune ir Klaipėdoje

Organizuoja ir įrengia kooperatines pienines ir grietinės nugriebimo punktus.

Superka per pienines ir kooperatyvus aukščiausiomis pasaulinės rinkos kainomis kiaušinius.

Aprūpina per pienines pieno statytojus visomis pienukystės reikmenimis pigiausiomis kainomis ir lengviausiomis išsimokėjimo sąlygomis.

Eksportuoja sviestą, kiaušinius, sūrius, kazeiną ir pieno produktus.

PARAMOS

Kooperatyvas Kaune per savo

26 krautuves

aprūpina pirkėjus geromis prekėmis ir duona

Vežkite prekes lietuviškais jūrų laivais!

Akc. B-vės „LIETUVOS BALTIJOS LLOYDAS“

Į vidurinės ir šiaurės Anglijos miestus arba iš jų siųskite prekes laivais „KRETINGA“ ir „UTENA“, kurie plaukioja reguliariai: iš Klaipėdos į Hull kas trečiadienį; iš Hull į Klaipėdą kas antradienį.

Teirautis: „Lietuvos Baltijos Lloydas“ Kaunas, Laisvės alėja 29a (Pienocentro rūmai). Telef. 21177 ir 24177.
Mūsų laivų įgaliotas makleris — „BALTIJOS TRANSPORTO“ B-VĖ, Klaipėda, Palangos g-vė Nr. 14.

Atlieka: **prekių frachtavimą, transportą, pakrovimą - iškrovimą ir ekspediciją.**

Į Belgijos, Olandijos, Prancūzijos, Anglijos, Danijos ir kitų valstybių uostus veža prekes mūsų laivais: „MARIJAMPOLĖ“, „ŠIAULIAI“ ir „MAISTAS“.

Cukrus stiprina žmogaus sveikatą, užtat labai reikalingas visiems, ypač vaikams ir jauniems

Cukrus duoda jėgos

Vartodami cukrų savo gamybos, mes ne tik keliame sveikatingumą, bet ir prisidedam prie savo krašto gerovės kėlimo

LIETUVOS CUKRAUS FABRIKŲ SAVININKAS

AKC. „LIETUVOS CUKRUS“ B-VĖ

KAUNAS, VYTAUTO PROSPEKTAS 33. TELEFONAI 22262, 22505, 23554.

KARO INVALIDAMS ŠELPTI KOMITETO ĮMONĖS

KAUNAS, DUONELAIČIO GATVĖ 37.

TELEFONAS: 20600.

Ortopedinė dirbtuvė: protazai, bantazai, korsetai, plokštelės ir kit. Graverių dirbtuvė: įvairūs ženklai, antspaudai, štamapai, monogramos, unif. sagos. Siuvyklos: uniform. ir civ. drabužiai, darbas geras ir nebrangus.

KRAUTUVĖ LAISVĖS ALĖJA, 18. TELEFONAS 20616.

Įvairūs ženklai, kepurės, vėliavos, diržai, spalvotos medžiagos priedams, galionas, sutažas, antpečiai ir kt.